

Ersingitsup piumasaa - Marie Mathiessen, Paaliit Molgaard, Malu Lyng
https://nuis.safeticket.dk/52410/Ersingitsup_piumasaa_-_inaarubastimik_misilineq

Devised Theatre Kalaallit Nunaanni

Isiginnaagassiat atuakkaniit aammalu piviusunik aallaavillit
misissuiffigneri Nuummi ukioq 2019-imi isiginnaartitsissutigineqartut
aalajangersimasut aallaavigalugit

In Zambieland - Amisuna Berthelsen, Hans-Henrik Suersaq Poulsen, Nulakkuluk Kreutzmann
<https://www.facebook.com/nulakkuluk/photos/forestillingen-in-zambieland-part-of-slemani-arsanaq-1908-2-og-blok-6-med-af-2721403821523/>

The View - Makka Kleist <http://www.freezeproductions.dk/>

Boys Meet Concrete - Erlend Auestad, Alexander Montgomery-Andersen <http://www.freezeproductions.dk/>

Remember Lisa - Majbritt Bech, Klaus Geisler Instagram: TeaterFreezeProduction

Sletten - Karina Moller, Helena Kynt, Thomas Knuth <http://www.freezeproductions.dk/>

HOMO Sapienne - Arnaq Petersen, Ujarneq Fleischer, Najattaajaraq Joelsen, Connie Kristoffersen, Hans-Henrik Suersaq Poulsen <https://nuis.gl/ka/forestilling/homo-sapienne/2019-04->

Specialemik suliarinnittoq: Ane-Mette Broberg Damgaard

Inuup normua:
Institut for Kultur, Sprog & Historie

Immikkoortorta qarfik Oqaasilerineq, atuakkialerineq & tusagassiuutilerineq

Vejlederi: Birgit Kleist Pedersen

Anslagit amerlassusaat: 220.995

Ulloq tunniussiffik: Juunip 30-ani 2020

Ilisimatusarfik

Imarisaa

ABSTRACT	1
AALLAQQAASIUT.....	2
ISIGINNAAGASSIANIK MISISSUINISSAMUT KAJUMISSUSEQ,	5
<i>Sammisamut nalunaarusiaq (Problemformulering)</i>	6
KALAALLIT NUNAANNI ISIGINNAARTITSISARNERUP OQALUTTUASSARTAA	7
MISISSORNIAKKANIK TOQQAASIMANERUP NASSUIARNERA	8
TEORIIT ITINERUSUMIK NASSUIATEQARFIGINERI	10
<i>Devising Theatre – Alison Oddey</i>	11
<i>Performing History - Freddy Rokem</i>	13
<i>The haunted stage - Marvin Carlson</i>	16
PERIUSEQ ALLAASERINNINNERMI ATORNEQARTUSSAQ (METODE).....	17
EMPIRI	17
<i>Paasissutissanik katersineq</i>	18
<i>Ornigulluni misissuineq</i>	20
<i>Ileqqorissaarnersamut isumaliuutit (Etske overvejelser).....</i>	20
<i>Isiginnaagassiat misissorniakkat qanoq misissuiffiginissaanik nassuiaat.....</i>	21
KALAALLIT NUNAANNI ISIGINNAARTITSINERMUT TUNNGASUNIK MISISSUISIMASUT ILISARITINNERI	24
ATUAGASSIAQ PERIPETIMIT	24
ILISIMATUSARFIMMI ISIGINNAARTITSISARNEQ PILLUGU ALLAASERINNISSIMASUT	26
ISIGINNAAGASSIANIK MISISSUEQQISSAARINEQ.....	28
ISIGINNAAGASSIAQ ERSINNGITSUP PIUMASAA	28
<i>Isiginnaagassiap Ersinngitsup piumasaata eqikkarnera</i>	29
<i>Isiginnaagassiamik suliaqarnissamik pilersaarutaasimasoq.....</i>	30
<i>Isiginnaartitsisut.....</i>	32
<i>Isiginnaartitsisartunngorniat ilitsersuisumik qanimut suleqateqalernerat</i>	33
<i>Theatrical energi</i>	33
<i>Ini isiginnaartitsivigineqartoq.....</i>	35
<i>Isiginnaartitsinermi atorut atorneqartut, qanorlu isiginnaagassiap ingerlanera naatsumik</i>	37
<i>Vivi Sørensen vs Hans Lyngge.....</i>	40
<i>Ghosting & re-cycling, oqaluttuanik atoqqiineq.....</i>	43
<i>Immikkoortumik inerniliineq</i>	45

<i>Isiginnaartitsineq aqqutigalugu inuiaqatigiinni eqqartorneqarneq ajortut saqqummertarneri</i>	46
ATUAGAQ HOMO SAPIENNE	46
<i>Suaaqaatinoortarnerup ammasumik eqqartorneqalenera</i>	47
ISIGINNAAGASSIAQ HOMO SAPIENNE	48
<i>Isiginnaartitsisut</i>	48
<i>Isiginnaagassiap ingerlariusaa</i>	49
<i>Ini isiginnaartitsiffiusoq, isiginnaartitsinermilu atorlut atorpeqartut</i>	50
<i>Isiginnaartitsisartut inuttaaffigisaminni apeqquuserneqarsinnaasut</i>	51
<i>Nammineq isiginnaartutut misigisat</i>	52
<i>Nunatta Isiginnaartitsisarfia nunarsuarmioqataalerpoq</i>	54
<i>Immikkoortumik inerniliineq</i>	55
INISSIANI PISARTUT INUIAQATIGIIT IKITTUINNAAT NALAATTAGAAT	56
NUUK NORDISK KULTURFESTIVALERTOQARNERANI ISIGINNAAGASSIAT	56
<i>Ilitersuisumik oqaloqateqarneq</i>	56
<i>Isiginnaagassiat tamarmik isiginnaartunut saaffiginnittuupput</i>	57
<i>Qullissat matuneqarpoq, inuilu avissaartuullutik illoqarfinnut nuutsinneqarput</i>	58
ISIGINNAAGASSIAQ THE VIEW	58
<i>Isiginnaartitsisoq ilisaritillugu</i>	58
<i>Isiginnaagassiap The View-ip pilersinnera</i>	59
<i>Isiginnaartitsiviup isikkua, atorlut atorpeqartut</i>	60
<i>Isiginnaagassiap naalisarnera</i>	60
<i>Isiginnaagassiap misissuiffiginera</i>	60
<i>Isiginnaartitsinermi oqaluttuap sammivia, alianartup illuatungaani misigineq</i>	61
<i>Isiginnaartitsisup inutta (Rolle)</i>	62
<i>Immikkoortumik inerniliineq</i>	64
ISIGINNAAGASSIAQ REMEMBER LISA	64
<i>Isiginnaagassiap pinngortinnera</i>	64
<i>Isiginnaartitsiviup isikkua</i>	64
<i>Isiginnaagassiap eqikkarnera</i>	65
<i>Isiginnaagassiap misissornera</i>	66
<i>Immikkoortumik inerniliineq</i>	66
ISIGINNAAGASSIAQ SLETTEN	66
<i>Isiginnaagassiap pinngornera</i>	66
<i>Ini isiginnaartitsiviusup isikkua</i>	67
<i>Isiginnaartitsisut</i>	67
<i>Sletten vs. Kalak</i>	68
<i>Oqaluttuareqqiineq</i>	74
<i>Immikkoortumik inerniliineq</i>	74

<i>Kalaallit Nunaanni inuit ikitsuinnaat nalaattagaat</i>	74
ISIGINNAAGASSIAQ IN ZOMBIELAND.....	75
<i>Isiginnaagassiap isumassarsiarinera</i>	75
<i>Isiginnaartitsinerup agguataagaanera</i>	76
<i>Isiginnaagassiap isiginnaartunut misigitai</i>	76
<i>Immikkoortumik inerniliineq</i>	78
QITINNERMIK TAKUTITSINEQ BOYS MEET CONCRETE	79
<i>Isiginnaagassiaq Boys Meet Conrete isiginnaagassimut Homo sapiennemut sanilliullugu</i>	79
<i>Qitinnerup oqariartuutaa</i>	79
<i>Immikkoortumik inerniliineq</i>	80
ISUMMERSORNEQ	81
NAGGASIINEQ	83
SANILLIUSSINEQ	85
NAJOQQUTAT ALLATTORSIMAFFIAT	86

Abstract

Speciale kalaallisut allataasoq, isiginnaagassianik arfineq-marlunnik misissuiffigineqartoq kalaallit kulturiannut tunngassuteqartut aallaavigalugit atuakkanit aammalu piviusunik tunngavilinnik isiginnaagassiannngortinneqarsimasut ilaatigut imminnut naleqqiullugit misissuiffigineqarput.

Toqqarneqarsimasut isiginnaagassiat ilaalu *performance art*-iusut, ukioq 2019-imi tamarmik isiginnaartitsissutigineqartut ABD-ip nammineerluni isiginnaagarai.

Inerniliinermilu siullermi teoriteskemik tunngavilersuinermi, isiginnaagassioriaaseq *devising* Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnermi isiginnaagassioriaatsip ilusaa imarisaalu nutaaliornertut inerniliiffigineqarpoq.

Specialet, der er skrevet på grønlandsk, behandler syv teaterforestillinger i en grønlandsk kulturel kontekst med fokus på sammenligning mellem dels litterære forlæg og forestilling, dels mellem virkelige hændelser som forlæg og hvordan de fortolkes over i et teater/performance udtryk. Disse perspektiveres ligeledes til de globalt kulturelle strømninger.

Den valgte empiri er teaterstykker/performance art, som alle er opførte i løbet af 2019, som ABD ved selvsyn har overværet.

I hovedkonklusionen argumenteres der teoretisk for, at devising-begrebet er en fornyelse i grønlandsk scenekunst i forhold til form og indhold.

Aallaqqaasiut

Isiginnaartitsinermit tunngasunik soqutiginnilerner aallartippoq Ilisimatusarfimmi 2017-imi. Tassanngaanniit paasilerpara Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik ilisimasakka annikitsuaraasut. Kalaallit Danmarkimi isiginnaartitsinermit ilinnialersinnaasimanerat *Tûkak Teaterimi* (Tuukkaq Teater) paasilerpara aatsaat bacheloriliortussanngorama 2017-imi.

Tuukkaq Teater aallartissimavoq ukioq 1975-imi Holstrebromi, 1976-imilu Fjaltringimut Lemvig kujataatungaanut nuussimalluni. Ullumikkut Tuukkaq Teaterimi isiginnaartitsinermit ilinniartoqarsinnaajunnaarnikuugaluortoq suli ammavoq, kulturcenteritut atorpeqarluni (Andreasen et.al.,2019:4).

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik meeqqat atuarfianni atuartitaanikuunngilanga, nalunngilarali meeraanitsinniit isiginnaagassiat kalaallinit isiginnaartitsisarunit Kalaallit Nunaata Radioatigut aallakaatitassiornikkut (KNR) aallakaatinneqartartut isiginnaartarnikuullugit, tassalu Silamiukkormiut.

Silamiut teatre Nuummi 1984-imi ammarneqarpoq, tassani Tuukkaq teaterimi ilinniartuusimasut aallarniisuullutik, siuttoralugu Simon ”Mooqqu” Løvstrøm (Mooqqu). Mooqqu 1984-imiit 2002 tikillugu pisortaasimavoq.

Siullerpaamik isiginnaartitsinermit periutsinik pikkorissartinneqarnera aammalu ilisimasaqalaalerner aallartippoq meeqqat atuarfianni immaqa 6 imaluunniit 7 klassemi atuarnitsinni, Silamiukkormiut ilaat Marius Olsen (1959-2016) atuartunut isiginnaartitsinermit sammisartitsiartormat. Taamanikkut isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik oqaluttuunneqanngilagut, taamaallaalli qanoq timi atorlugu isiginnaartitseriaaseqartoqartarneranik ilinniartinneqarluta.

Itinerusumik Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik soqutiginnilerner aallaaveqarpoq Ilisimatusarfimmi upernaq 2017-imi semesterip nutaap aallartinnerani ilinniartitsisutta Ilisimatusarfimmi Kulturimik, Oqaatsinik Oqaluttuarisaanermillu Ilisimatusarfimmi, immikkoortortami Oqaasilerinermit, atuakkialerinermit aammalu tusagassiuutilerinermit immikkoortortaqarfimmi pisortaq, lektori Birgit Kleist Pedersenip (matumani BKP-mik taaneqartassaaq) emnefageqartitsinissaanut paasissutissanik atuareernerma kingorna, taannalu

emnefage ima qulequtaqarluni: *Revitalisering med fokus på Grønlands(k) teaterhistorie (siden 1820)*. Bachelorimik allaaserinnittussaariarama BKP apereqqaarpara emnefagemi ilinniartitsissutissaani bacheloriliorsinnaanerlunga, taamaalillungalu isiginnaartitsinermut tunngasumik bacheloriliorsinnaanngorlunga.

Ukioq 2017-imi isiginnaartitsinermut tunngasumik bachelorimi allaaserisara naammassivara ima qulequtalik: *Komparativ analyse af to INUIT forestillinger*. Bachelorimi allaaserinninninni isiginnaagassiaq *Inuit – menneskene* Tuukkaq Teaterimeersut DR-TV-mi 1978-imi immiunneqarsimasoq aammalu isiginnaagassiaq Tuukkaq teaterikkunnit isiginnaartitsissutigineqarsimasoq Nunatta isiginnaartitsisarfianni ilinniartuusimasut ukiumi siullermi isiginnaartitsissutigini kuusaanni *Inuit* Tuukkakkormiut isiginnaartitsissutigisimasaanniit qanoq ukiumikkut assigiinngissutaat, isiginnaartitseriaatsikkullu qanoq allaanerutigineri ilaatigut misissuiffiginikuullugit.

Kalaallit Nunaanni isiginnaagassianik imaqartunik BKP emnefageqartitsinera marlunnik allanik emnefagenik malitseqarpoq, taakkualu tamaasa peqataaffigaakka. Emnefagep aappaa peqataaffigisara *Rundt om Hans Lynges i et teaterhistorisk perspektiv 2017* ukiaani pivoq tassani eqqumiitsuliortartoq tamatigoortoq Hans Lyngep (1906-1988) suliarisarsimasai, suliniutigisarsimasai aammalu Lyngep inuunera annerusumik pinerullutigit. Pingajuattullu naggataarutigalugu *Erindring og visioner i grønlandsk teater med fokus på tredje fase af Grønlands teaterhistorie 1975-2011*, upernaami 2018-imi aallartilluni. Emnefagemi tassani kalaallit oqaluttuatoqaataat aallaavigalugit isiginnaagassiortarnerit sammisaqarfigalutigit.

Oqaatigisinnaavara Ilisimatusarfimmi kandidatit ilisimatusarninni Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik annerusumik samminikuugakku soqutigisarfiginerullugu, taamaalillungalu aamma aalajangernikuullunga kandidatit naammassissutissanni isiginnaartitsinermut tunngasumik misissuinerimik allaaserinnissallunga.

Ukioq 2019 isiginnaartitsinikkut pisoqarfiulluartut ilagaat. Isiginnaagassiat suliaanermikkut soqutiginaatillit amerlapput. Upernaami isiginnaagassiat *Nunatta Isiginnaartitsisarfia – The National Theatre of Greenland*-imi (NUIS) marluk isiginnaartitsissutigineqarput tullerisugaannarlutik. Atuakkat aallaavigalugit isiginnaagassiannngortinneqartut soqutiginarluinnartuupput. Atuakkat taakku marluk ukiumikkut nikingassuteqaraluaqalutik tamarmik

imarisamikkuq soqutiginaateqarlutik. Atuakkat tassaasut, siulleq 1938-mi Hans Lyngep atuakkiiaa *Ersinngitsup piumasaa*, ukiullu ingerlanerini atuaganngorluni naqiterneqaqat-taartoq, qallunaatut aammalu tuluttut massakkuq atuaganngorluni saqqummersimasoq isigin-naagassiannngortinneqarmat.

Isiginnaagassiat aappaattut *Homo Sapienne* 2014-imi kalaallip inuusuttup atuakkiortup Niviaq Korneliussenip (in. 1990) atuakkiiaa, *Ersinngitsup piumasaatulli* aamma allamiut oqaasiinut nutsigaavoq, ataasiinnaanngitsumik saqqummersinneqarsimalluni.

Atuakkat marluk qulaani taaneqartut, saqqummersinneqarnerat ukiunik 76-inik nikingapput, isiginnaagassiannngortinneqarnerminnili inooriaatsip qanoq issusaannik aammalu qanoq issinnaanerani, inuunerup allannorsinnaanerani, aliasunnermik, nuannaarnermik aammalu inuunermit ulluinnarni atugarineqartartunik eqqarsalersitsisinnaaqisunik imaqarput.

Atuakkat isiginnaagassiannngortinneqarnerisa soqutiginarsisippaat, Kalaallit Nunaanni pissutsinut tunngassuteqarneri, aammalu nunarsuarmioqatigiinni pissutsit assigalugit inooriaatsip allannorsinnaanerani oqariartuuteqartutut taaneqarsinnaasunik isiginnaagassi-annngortinneqarneri soqutiginaataasa ilagaat. Ullut nalinginnaasumik inuuffiit allannorsin-naaneriniq, oqariartuuteqartutut atuakkiarineqarsimammata.

Ukiarsalersoq 2019-imi, Nuummi Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarpoq¹ (NNK) alakkarneqarsinnaasut amerlarsuut ilaanni isiginnaagassiani tallimanik aamma isiginnaartitsisoqarpoq. Isiginnaagassiat tallimat Nuup illoqarfiata ilaani Narsarsuarmik taaneqartartumi blok 2-mi aammalu blok 6-imi inini meeqqeriviusimasuni marlunni isiginnaagassioriaatsit assigiinngitsut atorlugit isiginnaartitsisoqarluni.

Taakku isiginnaagassiat tallimat Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaanerani G-50 G-60-illu kingorna aallarnerfigalugu pisimasut pisartullu maannakkumut aallaavigalugit isiginnaagassiat suliarineqarsimapput, misigissutsikkut aalassatsitsingaatsiarsinnaasunik.

Isiginnaagassiani taakkunani tallimaasuni pingasut ilaminnit sakkortunernik misigititsipput, imartuunik oqimaattunik eqqarsarnartunillu. Kalaallit Nunaanni pisimasut soorlu politikkiimi aalajangiisimanerit, piviusumillu inunnit ikitsuinnarni misigineqartartut nuannersuinnaanngitsut isiginnaagassiat ilaanni isiginnaartitsissutigineqarmata.

¹ Nuuk Nordisk Kulturfestival siullermeerluni 2015-imi ingerlanneqarpoq aappasaanillu 2017-imi aamma ingerlanneqarluni (<https://nuuknordisk.gl/da/om-nuuk-nordisk>).

Inuiaqatigiinnit kalaallinit aammalu allamiunit misigineqarsimasut, ulluinnarni ammasumik eqqartorneqarneq ajortut eqqumiitsulianngorlugit isiginnaagassianngortinneqarput.

Isiginnaagassianik misissuinissamut kajumissuseq.

Allareernittuut Ilisimatusarfimmi kandidatit ilisimatusarnerma annerpaataani Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik, inuillu isiginnaartitsinermut soqutigisallit aammalu isiginnaartitseriaatsit assigiinngitsut sammereerlugit aalajanger-nikuuvunga kandidatit naammassissutissatut allaaserisassanni Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnermut tunngassumik allaaserisaqassallunga.

Kalaallit Nunaanni pissutsit nunasiaataasimanerup aammalu politikkikkut ingerlanneqarsimamera ingerlaneralu isiginnaagassiani ikinngitsuni taputartuunneqartarput.

Oqaluttuat pisimasut aallaavigalugit isiginnaagassiarineqartarlutik, ilaatigullu oqaluttuareqqiinerusartunik isiginnaagassiortoqartarneratigut, isiginnaagassianik allaaserisaqarnissaq kajuminnartut ilagaat pissutsinut qanoq ittunut sanillersuunneqarsinnaasarmata.

Matumani inaarutaasumik allaaserinninnermi isiginnaagassiat arfineq-marluk misissorneqassapput, immikkoortunut pingasunut agguarneqarsimasut annerusumik minnerusumilluunniit allaaserineqassallutik.

Immikkoortumi siullermi misissorneqartussa q tassavoq isiginnaagassiaq *Ersinngitsup piumasaa* 2019-imi Nunatta isiginnaartitsinermik ilinniarfiani ukiumi siullermi isiginnaartitsisartunngornianit isiginnaartitsissutigineqartoq.

Immikkoortup aappaattut isiginnaagassiaq *Homo Sapienne* 2019-imi NUIS-imi isiginnaartitsissutigineqartoq aamma misissorneqassaaq.

Immikkoortullu pingajuattut isiginnaagassiat tallimat NNK-p nalaani isiginnaartitsissutigineqartut misissorneqassallutik ukuusut;

The View, Remember Lisa, Sletten, In Zombieland aammalu *Boys Meet Concrete*. Tamarmik 2019-imi isiginnaartitsissutigineqartut.

Sammisamut nalunaarusiaq (Problemformulering)

Isiginnaagassiani misissorneqartussat tamarmik atuakkaniit oqaluttuaniillu pisimasunik aallaaveqarput.

Immikkoortumi siullermi misissorneqartussaq atuakkamiit aallaaveqartup qanoq isiginnaagassiap isiginnaartitsissutiginninnerani suliaasimanera isiginnaartitsinermi qanoq ersersinneqarnerisq misissuiffigineqassaaq.

Immikkoortumullu siullermut apeqqutit imaapput:

- Isiginnaagassialioriaaseq nutaaq atorlugu, isiginnaartitsineq qanoq eqimattakkuutaartumik suleriuseqarnerup isiginnaagassiorqarnerani isiginnaartitsisuniit qanoq isiginnaagassiami *Ersinngitsup piimasaani*, suut eqimattani ilinniarneqarsimasut isiginnaagassiami takutinneqarpat?

Immikkoortup aappaani misissugassat:

- Kalaallit Nunaanni eqqartussallugit paqumigineqartut inuiaqatigiinnilu ammasumik eqqartorneqarneq ajortut, isiginnaartitsinikkut qanoruku ersersinneqartut? Isiginnaartunullu suut misigitinneqarpat?

Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerani isiginnaagassiat tallimat misissuiffigisassat:

- Isiginnaagassiat tallimat blokkini assigiinngitsuni marlunni isiginnaartitsissutigineqartut, sooruna ukiut qulikkuutaarlugit pisartut isiginnaagassiannortinneqartut? Isiginnaartunut inuiaqatigiinnullu suna paasissutissiinertut tunniunneqarpa?

Tamakkuupput matumani allaaserinninnermi misissorneqartussat.

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaa

Qallunaaq Peter Kragh (1794-1883) piffissami 1818-1828 Aasianni ajoqersuiartortitaanermini B.S. Ingemannip bibelimik isiginnaagassialiaa pissanganartoq *Røsten i Ørkenen* kalaallisut nutserlugu allassimavaa *Johannesib koirsirsub nipà innukajuitsume*, ukioq 1819-20 missaani. Eskimologit Inge Kleivan aamma William Thalbitzer (1873-1958) eqqaasimavaat kalaallisut isiginnaagassialiaq siulleq Peter Kraghip suliarisimagaa (Johansen, 2020: 26). Ilinniarfissuarmi ilinniartunit 1911-mi isiginnaartitsisarneq aallartissimavoq, siullermik inuusanik isiginnaartitsissut isiginnaartitsissutigineqarsimalluni Christian Hostrupimit. Oqaluttualiaq *Fyrtøjet* H.C. Andersenimit allanneqarsimasoq kalaallisuunngorlugu isiginnaartitsissutigineqarsimalluni Nuummi innuttaasunut (op.cit. 32).

Ilinniarfissuarmi ilinniarsimasoq 1925 missaani ilinniarfissuarmi ilinniartitsisuusimasoq, kingornalu politikikkut suliaqartarsimasoq Augo Lynge (1899-1959) ilinniartut peqatigalugit Ilinniarfissuarmi siullerpaamik kalaallisut isiginnaagassialiorsimapput *Ukuarluarisaa*-mik atsikkaminnik. Taakkunani ilinniartut isiginnaagassialioqataasut ilagaat Hans Lynge (Kleivan, 2006: 84;Johansen, 2020:7).

Ukioq 1959-imi pilersinneqarpoq Nuummi Aliikkusersuisartut Isiginnaartitsisartullu Peqatigiiffiat (NAIP), suli maannakkumut ingerlanneqarluni. Tassani pilersitsisuuvoq Kristian Egede, siullermik pilersinneqarmat ateqaqqaaarsimagaluarpoq “Isiginnaartitsisartooq”, kingornali NAIP-mik atserneqarsimavoq ilaasortanngorusuttut ateqqaataanut ilaasortanngornissaminnut tunuarsimaartarsimmata (Egede,1989:42-49;Johansen, 2019a:75).

NAIP isiginnaartitsinermik ilinniarsimannigitsunik aliikkusersuinermilli quiasarinermullu kalattoornermillu nuannarisalinnit ingerlanneqarpoq.

Naak kalaallit isiginnaartitsisarnermik aallutaqartarsimagaluartut, aatsaat aaqqissuussaasumik isiginnaartitsisartutut ilinniarfik 1975-imi pilersinneqarpoq. Taanna norskimit Reidar Nilssonimit (1945-) siulersorneqarpoq, aallarteqqaaramilu *Teatergruppen Tuukkaq*-mik ateqarsimagaluarpoq kingorna Tuukkaq Teatret-imit taaguuteqalersoq, Kalaallit illuannilu Holstebromi illutaqarsimalluni. 1976-amilu Fjaltringimut nuussimalluni (Thornsgaard, 2019:26).

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarfik Silamiut Teatret 1984-imi aallartinneqarpoq, isiginnaartitsinermik ilinniarsimasunit, Tuukkakkormiunit kingoqqisut aallartitsisuullutik Simon ”Mooqqu” Løvstrømmimit siuttulerlutik. Mooqqu 2003 tikillugu Silamiut Teatret pisortaaffigisimavaa. Mooqquq uninneraniit isiginnaartitsisartup Rassi Thygesenip ukioq ataaseq missiliorlugu Silamiut siuttuuffigisimavaa, 2005-imi januaarip aallaqqaataani Mooqqu kingorarlugu Svann B. Syrin pisortanngorluni (Burkal, 2019: 104).

Ukiuni arfinilinni Syrin Silamiuni pisortaareerluni, isiginnaartitsisarfik Silamiut matuneqarmat nutaamik atserneqarpoq *Nunatta Isiginnaartitsisarfia – The National Theatre of Greenland* (NUIS). Syrin siullersaalluni isiginnaartitsisarfimmi pisortanngorpoq 2011-imi, tamanna pilersinneqarpoq Syrin nuliatalu Makka Kleistip suliniuteqarnerisigut (Arntzen, 2019: 45). Taamaalilluni aamma NUIS-imi isiginnaartitsisartutut ilinniarsinnaaneq aallartinneqarluni, 2012-imilu Kleist isiginnaartitsisartunngornianut ningiunngorluni. Syrin 2015 tikillugu NUIS-imi pisortaavoq, 2016-ilu aallartittoq Susanne Andreasenimit kingorarneqarpoq, ulloq manna tikillugu pisortatut atorfeqarluni².

Tuukkaq Teaterimi isiginnaartitsisartutut naammassisimasut kingulliit ilaat Varste Mathæussen, NUIS-imi isiginnaartitsisartunngorniat ningiuattut atorfeqarallarnerata nalaani, Iisimatusarfimmi ilinniaqatigiulluta ilinniartitsisorput BKP peqatigalugu NUIS-imut pulaarnitsinni eqqaanikuuaa, isiginnaartitsisartunngorniat ilinniarnernanni oqaatsit kalaallisut tuluttullu kisimik pingaartinneqarlutik atorneqartartut. Ilanngullugulu eqqaanikuuaa isiginnaartitsisartunngornianut kalaallit oqaasiisaa annertuumik eqqummaariffigineqarnissaat piimasaqaataasoq (Damgaard, 2017: 8).

Misissorniakkanik toqqaasimanerup nassuiarnera

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarneq nutaajusoq oqaatigineqarsinnaavoq. Siuliani allatanni eqqaareerpara kalaallit isiginnaartitsisartutut ilinniarsinnaalernerat Danmarkimi periarfissaalarluni aallartinneqarnikuusoq. Kalaallit Nunaannilu isiginnaartitsisartutut ilinniarsinnaalerneruq ukiut 30-t pallinngilai aallartinneqarmat.

² <https://nuis.gl/om-groenlands-nationalteater/>

Uannut soqutigintut ilagaat isiginnaartitseriaatsit suut sunniiniutitut qanoq atorpeqartarneri misissuataassallugit. Nunarsuarmioqataaleriartorerup aqqani isiginnaartitseriaatsit assigiinngitsut atorlugit isiginnaagassialiortarnerit, ileqqutoqqat aammalu ullumikkumut pissutsit taputartuullugit isiginnaagassioriaaseq amerlanertigut atorpeqartartoq maluginiar-neqarsinnaasarpoq, tamanna misissuineri kingusinnerusukkut eqqaaneqarumaarpoq.

Kalaallit isiginnaartitsineri ilitersuisutut atorpeqartartut, ukiorpassuarni isiginnaartitsiner-mik ingerlataqarsimasusarput, isiginnaartitsineri ilitersuisutut ilinniarsimasuunngitsut, ukiorpassuarni isiginnaartitsisartuunitik aallaavigalugit ilitersuisusarlutik. Assersuutigine-qarsinnaavoq isiginnaartitsisartoq kalaaleq Majbritt Bech 2014-imi isiginnaartitsisartutut NUIS-imi naammassisoq, ukiunili kingullerni 20-ni isiginnaartitsisarnerup silarsuaani sunniuteqaqataasoq, ukioq manna isiginnaagassiami *Anaanat A/S*-mi juunip isikkaneq-aappaanni takutinneqaqartumi siullermeerluni ilitersuisutut saqqummertoq (NUIS, 2020:1).

Aammali Kalaallit Nunaata avataaneersunik isiginnaartitsineri ilinniarsimasunik ilitersuisoqartarpoq, soorlu qallunaq ilitersuisoq Hanne Trap Friis (in. 1962, TeaterFreeze Productionimi aqutsisoq, ilitersuisartorlu).

Ukiuni kingullerni NUIS-i aqqutigalugu isiginnaagassianik ilitersuisuuffeqartarpoq, soorlu; Sarfartuut (2013), Angutivik (2017), Homo Sapienne (2019) aammalu matumani allaaserinninneri misissorneqartussat isiginnaagassiat tallimat.

Friisip ilitersuisuuffigisai uani allaaserisami missorneqartussat arfinillit ukuupput:

Homo sapienne, The view, Remember Lisa, Sletten, In Zombieland, Boys meet concrete.

Toqqarsimanerannut tunngaviuvoq isiginnaagassiat tamarmik piviusunit aallaaveqartunit isiginnaagassiaaneri soqutiginaateqarmata aammalu ukiuni qulikkaani tallimani (1970-imiit 2019-imut) Nuummi blokkini inuunerup qanoq issinnaassusaa kiisalu inuiaqatigiinni isigiinngitsuusaarneqartartut isiginnaartitsissutigineqarlutik takutinneqarmata.

Kalaallit Nunaanni ukiorpassuarni isiginnaartitsineri ilitersuisuusartut ilagaat Makka Kleist. Kleist ukiorpassuarni isiginnaagassiornikkut ilitersuisuusarpoq, ilitersuisuuffigisaata

ilaat 2012-imi nipilersortoqarluni isiginnaagassiaq (*musikteaterstykket*) “Qullissara”, Qullissat matuneraniit ukiut 40-unngorneranut atatillugu³.

Isiginnaartitsinermi ilitersuisuusartut Kalaallit Nunaanni ukioq 2019-imi ilaqqipput isiginnaartitsinermik ilitersuisutut naammassisoqarmat, tassalu Vivi Sørensen (in.1986, kalaaleq isiginnaartitsinermi ilitersuisutut ilinniagartooq) isiginnaartitsinermi ilitersuisutut naammassimmat Canadami.

Sørensen ilitersuisutut ilinniarnermi naammassissutitut isiginnaagassialiaa ilitersuisuuffigisaalu *Ersinngitsup piumasaa/The Will of the Unseen* (2017) misissuinermi matumani ilanngunneqassaaq. Isiginnaagassiap misissornissaanut toqqaaneq pissutaavoq NUIS-imi isiginnaartitsisartunngorniat ukiumi siullermi isiginnaartitsisartunngorniarnermi naammassissutitut isiginnaartitsissutigimmassuk.

Soqutiginiartua uaniippoq, tassa atuagaq tuluttut saqqummernikoq atorluarlugu isiginnaagassiorsimammatt taamaattumillu aamma ilimanaateqarluni atuakkap tuluttut atuarneqarsinnaanerata kinguneranik ilinniartitsisunit oqaatsit aporfiginagit malinnaaffigineqarsimasinnaanera.

Teoriit itinerusumik nassuiaateqarfigineri

Matumani misissuinermi atuakkat teoriit aallaavittut atorneqartussat itisilerlugit nassuiaatigineqassapput. Atuakkani teoriit atorneqartussani taaguutit nassuiaatillu aalajangersimasat kisimik atorneqassapput. Misissuinermilu minnerusumik annerusumilluunniit teoriit misissorniakkanut tutsinneqartassallutik.

Erseqqissaatigineqassooq matumani allaaserinninnermi (qallunaatut *empiri styret*) annerusumik paasisat aallaavigalugit allaaserinninneq ingerlanneqassammat.

Isiginnaagassiamut *Ersinngitsup piumasaanut* misissuinermi aallaaviusussaq tassaavoq *Devising Theatre a practical and theoretical handbook* 1996-imi Alison Oddey-mit (in. 1954 Tuluit Nunaanni *Visual Culture & Contemporary Performance*-mi professori) atuakkiarinnerqartoq.

Isiginnaagassiat sinneri ukuusut: *Homo Sapienne, The View, Remember Lisa, Sletten, In Zombieland aammalu Boys Meet Concrete*-imut misissuinermi aallaaviussapput atuakkat marluk ukuusut;

³ <https://knr.gl/da/nyheder/makka-kleist-qullissat-havde-stor-betydning-landets-historie>

Performing History 2000-imi Freddie Rokemimit (in. 1945, Israelimiu professori *Performance teoretikereq*) atuakkiarineqartoq.

Aappaattut atuagaq 2003-mi Marvin Carlsonimit (in. 1935 amerikamiu *forsker i drama og teater*) atuakkiarineqartoq *The Haunting stage*.

Siullermik teorii atorineqartussa q taaneqareersutut *Devising Theatre a practical and theoretical handbook*-ip toqqarneranut pissutaavoq atuakkami devising atorlugu isiginnaagassialiortarnerit eqqartorneqarmata. Tamannalu isiginnaagassiami *Ersinngitsup piimasaani* devising atorlugu isiginnaagassialiaanerata soqutiginarsisippaa isiginnaagassiami devisingimi suleriuserineqarsimasut qanoq isiginnaartitsinermi ersersinneqarnersut.

Devising Theatre – Alison Oddey

Siullermik naatumik *devising* aallaavigalugu isiginnaagassioriaaseq nassuiaateqarfigineqaaqqaassaaq qaapiaannartumik, Oddeyp aallaqqaasiummi allassimanera aallaavigalugu.

”Devised theatre can start from anything” (Oddey, 1996[1994]:1).

Qulaani taaneqartoq malillugu Oddey-p atuakkami aallaqqaasiinermini *Devising theatre* ima nassuiarpaa.

Devising theatre suminngaanniilluunniit aallartissinnaavoq. Devised theatre isiginnaagassialioriaasiuvoq tassaasoq suleqatigiinneq atorlugu isiginnaagassialiorneq; isummat, sammisassanillu isummanik assigiinngitsunik pinngorartitsinikkut suleqatigiinneq. Suleriutsimi ilaasarpud aamma nipilersuutit, najoqqutassap allaqqaneri qanoq ittuussanersut, isiginnaartitsinissami suut atortut atorineqassanersut aammalu timimik qanoq atuinissaq, isiginnaartitsinissami, ataatsimoorussamik suleqatigiissutigineqartarluni. Aammattaaq isiginnaagassialioqatigiinnermi workshop ingerlanneqarsinnaasarpoq (Oddey, 1996 [1994]:1).

Devisingimik isiginnaagassialiortoqarniartillugu aallartissutigineqartarpoq suleqatiginiakkat peqatigalugit isiginnaagassiorinissamik soqutigisaqatigiinnermik toqqaanermik.

Suleqatigiittussat isiginnaagassiap qanoq imaqaarnissaanik eqqartuereernermi suleriuseqarnissaq eqqartorneqalertarpoq, aammalu qanoq isiginnaagassiap suliaanissaa apeqqutaalertarluni. Eqimattakkuutaartumik suleriuseqartoqartarpoq, eqimattanilu

suleqatigiinnermi devising atorlugu suleriuseqarnermi unammillernarsinnaasunik tamatigut takkuttoqartarpoq (Oddey, 1996[1994]: 24).

Isiginnaagassiami *Ersinngitsup piumasaani* suleqatigiilersimaneq qanoq aallartissimanersoq piffissarlu qanoq annertugisoq atorneqassanersoq misissuinnermi eqqaaneqarumaarput.

Isiginnaagassiornissamik isumassarsisumiit NUIS-imi isiginnaartitsinnermi ilinniarfimmi isumaqatigiissusiaat takutinniarlugu. Sunalu unammillernartuunersoq eqqaaneqassalluni.

Devising atorlugu isiginnaagassialiorsimagaanni, isiginnaartunik ilaatitsineq aamma atorneqartarpoq. Isiginnaartitsivik ilaatigut aamma apeqqutaalluni, isiginnaariartunik ilaatitsinnermik isiginnaartitsinnermi ilaatitsisoqarsinnaasarpoq (Oddey, 1996[1994]:19f).

Tamanna Ersinngitsup piumasaata isiginnaartitsissutigineqarnerani atorneqartoq aamma allaaserinninnermi eqqaaneqarumaarpoq.

Isiginnaagassiap angallannerani, paasineqartarpoq isiginnaartitsissutigineqartoq annikikkaluamik allannguuteqartoqartariaqartartoq (Oddey, 1996[1994]:29f).

Isiginnaagassiaq *Ersinngitsup piumasaanut* angallanneqarsimanngikkaluartumut, taamaattorli siullermeerluni isiginnaartitsissutiginnginnerani isiginnaagassiap allannguuteqarsimanera Sørensenip isiginnaagassiornermi ilitsersuisutut naammassissutitut allassimasaani, isiginnaagassiap ingerlanerani, isiginnaartussanik qaaqqusereernerup kingorna, allannguutaasunik allassimanera qaqinneqarumaarpoq.

Isiginnaagassiani atortut imaluunniit erinarsuutit assigiinngitsullu isiginnaagassiami atorneqartussat ilinniarluarsimanissaat pingaaruteqartut ilagaat. Taamaammat atortunik atuinermik ilinniartitsisussat sungiusaasussallu pikkorilluartuunissaat pingaaruteqarpoq (Oddey, 1996[1994]:34f).

Isiginnaartitsisartut sungiusarluarsimanermikkut ersersitsineri allaaserinninnermi, maluginiarneqarsimasut saqqummiunneqarumaarput.

Isiginnaartitsisarfinni nalinginnaasumik isiginnaagassiat isiginnaartitsissutigineqartartut aamma devisingimik isiginnaagassialiornermi isiginnaartitsiffiusarput. Kisiannili nalinginnaanerusumik devisingimik isiginnaagassialiorsimagaanni isiginnaagassiap angallanneranik, piffinniit piffinnut assigiinngitsunut, isiginnaartitsiartoqattaartarnerit nalinginnaanerusarput (Oddey, 1996[1994]:17).

Ersinngitsup piumasaata sumi isiginnaartitsissutigineqarsimanera aammalu sooq isiginnaartitsivimmi ataasiinnarmi isiginnaartitsissutigisimanera isummerfigineqarumaarpoq.

Aammattaaq isiginnaagassiulinnginnermi ilitersuisup suna aamma sooq isiginnaartitsisusiarineqassanersoq eqqarsaatersuutigeqqaarlugu suliaq aallartissartarpaa (Oddey, 1996[1994]: 27f).

Sørensenip isiginnaagassiamik toqqaanissaminut eqqarsaatersuutigisimasaanut uani allaaserisami ilanngullugu eqqaaneqarumaarpoq.

Atuakkat sinneri *Performing history* aamma *The Haunting stage* teoriitut toqparnerannut pissutaapput isiginnaagassiat matumani allaaserinninnermi misissorniakkama amerlanersai oqaluttuat aammalu piviusunik tunngavillit isiginnaagassiarineqarsimaneri aallaavigalugit isiginnaagassiannortitaammata. Ilaatigut isiginnaagassiat oqaluttuaniit aallaavillit sammivimmikkut allaanermik isiginnaagassiannortitaasarneri misissuiffigineqassammata. Teoriinut taakkununga allaaserinninnermi misissuinnermi atorineqartussat isiginnaartunut atassusiisarput, pisimasunik tunngavilinnik atuakkanilluunniit tunngavilinnik isiginnaagassiaqartillugu, isiginnaartut isiginnaagassiaq pisimasumik aallaaveqartoq ilisimasaqarfignikkunnaatsorsuutigereertarpaat oqaluttuaq nalungeriigartik aallaavigalugu isiginnaartitsissutigineqalertoq.

Performing History - Freddy Rokem

Freddy Rokem aallaqaasiinnermini ima ilanngussaqqarpoq:

"...]history can be performed, in the world and on the theatrical stage too...[" (Rokem, 2000: xi)

Rokemip atuakkiaani siulequsiinnermini allassimasaata, qulaani atuakkamit issuaanerit allanneqarsimasut, paasititsipput oqaluttuat nunarsuarmi isiginnaartitsisarfinnilu isiginnaartitsissutigineqarsinnaasut.

Isiginnaagassiat *performing history* atorlugu isiginnaagassialiortoqarsinnaanera ima isigineqarsinnaalersartooq nassuiaatigaa, oqaluttuat ullutsinnilu pissutsit isiginnaagassiornikkut nutaaliornermik oqaluttuat ullumikkullu pissutsinut atatinneqaleraangata oqaluttuat pisimasut "uteqqattaarinnikkut" eqqaaneqattaaleraangamik

ullutsinni nutaamik allaanerusumik isigineqalertartut, oqaluttuallu ullutsinni allaanerusumik isumaqarnerulersinnaasarlutik. Isiginnaartitsisullu “*complete witnesses*”-iusinnaannginneri, imaappoq, pisimasoq misigisimangikkaanni takusimangikkaannilu nammineq misigisimasamittulli isiginnaartitsissutigisinnaannginnamikku (Rokem, 2000:xiii). Oqaluttuanik imaluunniit pisimasut tunngavigalugit isiginnaagassioriaatsip isiginnaartussanut siunertarisarpaattaaq isiginnaagassiap oqaluttuassartaa pisimasumik tunngaveqartulluunniit isiginnaagassialiat, nutaamik imaluunniit allaanerusumik isiginnissinnaalersitsinermik kinguneqartartoq imaluunniit nutaamik naliliisinnaalersitsineqartartoq (Rokem, 2000:9).

Performing history uani allaaserisami isiginnaagassiani misissorneqartussat ilai oqaluttuanit piviusumillu tunngaveqartut isiginnaagassialiat, qanoq ullutsinnut (*nutid*) nutaamik isiginnaartitsineq aallaavigalugu, oqaluttuat piviusumillu pisimasut tunngavigalugit isiginnaagassiangortinnerisigut qanoq aammalu nutaamik isumaqalersimani misissorneqassapput annikitsumik. Ilanngullugu Rokem allataani (Rokem, 2000:8) pisimasunik tunngavilinnik isiginnaartitsisusianik isiginnaagassiat, piviusumit allaanerusumik imaluunniit piviusoq aallaavigigaluarlugu sammivik alla aallaavigalugu isiginnaartitsissusiaasarneri, isiginnaagassiami misissorniakkanni sukumiinerusumik *The view*-mi ilanngullugu misissorneqassooq.

“Ghostly dimension” assigiinngitsutigut isiginnaartitsinermi atorineqartarpoq. *Performing history* iluaniippoq ‘*ghostly*’ isiginnaartitsinermi atorineqartartut ilaat. Isiginnaagassianilu ‘*ghostly*’-eqartuni isiginnaagassiamik suliaqarnermi pisimasut aallaavigalugit oqaluttualluunniit aallaavigalugit isiginnaagassiatigut oqaluttuareqqineq pisartoq, soorlu qulaani eqqaaneqareerpoq. ‘*Ghostly*’-milli atuinermi isiginnaagassiami inuit toqoreersut imaluunniit qanga pisimasut ‘uummarteqqillugit’ isiginnaartitsisartut aqutugalugit oqaluttuartinneqartarneri isiginnaartitsissutigineqartartut ilagaat (Rokem, 2000:6).

Tamanna isiginnaagassiami Nuup Narsarsuaani blokkil ilaanni isiginnaartitsissutigineqartumi *Remember Lisa*-mut *Ghostly*-p qanoq isiginnaagassiami atorineqarnera eqqartorneqassaaq isummerfigineqarlunilu.

Isiginnaagassiat “*Metatheatrical dimension*”-imik isiginnaartitsissutigineqartartut ilaat tassaakkajupput toqqaannartumik isiginnaartunut saaffiginnittut, imaluunniit piviusunik

tunngavilinnik isiginnaagassiat aallaaveqartut isiginnaartitsinermi oqaaseqarfigineqartartut. Isiginnaagassiani amerlanertigut "*metatheatrical*" atorneqartarpoq (op.cit.). Isiginnaagassiani misissugassani, immikkoortunut pingasunut agguarneqarsimasuni, isiginnaagassiat sorliit aammalu qanoq isiginnaartunut toqqaannartumik saaffiginninneri ("*metatheatrical*"-imik) sukumiinerusumik eqqartorneqarumaarput.

"*Theatrical energies*" isiginnaagassiat teatraliske energinik peqartarput. Tassa imaappoq isiginnaagassiat misigissutsinik assigiinngitsunik isiginnaartunut misigititsisinnaasut, misiginneqataatitsisinnaasullu (Rokem, 2000:3). Tassaasinnaapput; kinaassutsimut (identitet) nakussatsitsisinnaasut, oqaluttuallu isiginnaartitsissutigineqartup isumaanik allatut isumaqalersitsisinnaasut, oqaluttuanik pisimasunilluunniit tunngavilinnik isiginnaagassialianik isiginnaartitsinerup kingunerani assigiinngitsunik misigititsisinnaasut (Pedersen, 2018:16). Isiginnaagassiat allaaserisami misissuiffigineqartussani tamangajanni *theatrical energi*-qarneri qaqilerneqarumaarput.

Isiginnaagassiat ilai "*as if*"-eqartartut Rokemip atuagaani ilaavoq. "*as if*" Michel de Certeau-
ip pinngortissimasaa Konstantin Stanislavskij ineriartorsissimasaa tassaavoq isiginnaartitsisutut oqaluttuami inuttaaffimmut pulasinnaaneq, piviusuusaartitsisinnaanerlu takutinneqassappat uppernassuseqartariaqarnermik takutitsisinnaaneq (Rokem, 2000:12f). Taamaaliornikkut oqaluttuaq isiginnaartitsivimmi isiginnaartitsissutigineqaraangami isiginnaartitsisut oqaluttuaq tigusarpaat nammineq oqaluttuurtunngorlutik, takutittarmassuk oqaluttuap imaata isiginnaartitsissutiginerani takutinneqartoq ilumoortuusooq. Isiginnaartitsisullu nutaanik pilersitsisinnaanermikkut isiginnaartunut misigititsisinnaalersarput isiginnaagassiaq oqaluttuamit aallaavilimmit isiginnaartitsissutigineqavittoq. Taamaalilluni isiginnaartitsisoq/isiginnaartitsisut, Rokemip taaguusigaatut, '*hyper-historian*'-inngortarlutik (Rokem, 2000:24f). '*hyper-historian*' naatsumik nassuiarneqarsinnaavoq, allap oqaluttuaanik oqaluttuareqqiinermik. Isiginnaagassianik misissuinermi "*as-if*" aammalu '*hyper-historian*' qanoq atorneqarsimaneri sukumiinerusumik qaqinneqarumaarput.

The haunted stage - Marvin Carlson

The Haunting stage Marvin Carlson-ip atuakkaa Rokem-ip atuakkaanut qanittuuvoq. Teoritikerit Carlson aamma Rokem atuakkaia *Performing History* aamma *The Haunting stage* teoriivi imminnut qanittuupput. Taamaattorli suliamikkut assigiissuteqarsinnaagaluarlutik teoriit sammivii allaanerusumik pissuseqarput, isiginnaartitsisarnerullu silarsuaani suliaqarnermikkut atuakkatigut teoriinik allataminni imminnut innersuussisarlutik, imminnut ataqqil-lutik.

Ataani teoriit misissuineri atorineqartussat annertunngillat, teoriillu qulaani Rokemip teoriivinut aamma eqqaanartuupput.

Siullermik Carlsonip allassimavaa '*ghost/ghostliness*', isiginnaagassiani tamani *ghostliness*-eqartoqarsinnaanera eqqaavaa. Imalu nassuiarneqarsinnaalluni, siornatigut pisimasut misigisigimasat isiginnaagassiannortinnerini oqaluttuareqqiinerusartut aammalu *ghost* imatut nassuiarneqarsinnaalluni qanga pisimasunik nutaanngortitsilluni isiginnaagassiannortitsisoqarsinnaasartoq. Pisimasunik isiginnaagassiornermi eqqaamasat isiginnaagassiarineqartarnerat pisimasunut allanut aamma taputartuussinnaasartut isiginnaagassiornermi. Oqaluttuarlu pisimasooq nutaaliaralugu isiginnaagassiannortinneqarsinnaasarpooq (Carlson, 2003:1ff).

Allaaserisami uani misissorneqartussat isiginnaagassiani tallimani toqqarneqarsimasuni tamanna ilanngunneqarumaarpoq, isiginnaagassiornermi pisimasunik aallaavilinni.

"*Ghosting*" isiginnaagassiani atorineqartarnera assigiinngitsunik atoqqiineri nallilerneqarpoq, qulaani eqqaaneqartut *ghost/ghostliness*-imit allaanerusumik pissuseqarpoq.

Ghosting atorineqartillugu ilaatigut isiginnaagassiap oqaluttuamut eqqaanarnera malugineqarsinnaasarpooq isiginnaartuniit, oqaluttuamut ilisarnassusaa ataqatigiittumik pissuseqartarmat (Carlson, 2003: 7). *Ghosting* aamma isiginnaartuniit isiginnaartitsineri inuttanut apeqqusii-sinnaanermik ilaqarpoq. Isiginnaartitsisarartut isiginnaartitsisarfiup avataani inuunerat isiginnaartitsineri inuttarisaanut taputartuuttumik pissuseqaleraangat isiginnaartunit ajornartorsiutinngorsinnaasarpooq, isiginnaartitsisarartup kinaassusaa ulluinnarnilu kinaassusaa qanoq nalilissanerlugu (Carlson, 2003:86ff)

"*Re-cycling*" atoqqiineruvoq *ghosting*ip iluseqataa kisiannili allaanerulluni. Allaanerussutigaa *re-cycling* isiginnaagassiami atorineqartillugu, manuskriptit imaluunniit oqaluttuap

allanneqarnikup isiginnaagassiamut allamut atoqqinneqarnera (Carlson, 2003: 16). *Re-cycling* aamma isiginnaartitsisartunik atoqqiinnermiippoq isiginnaartitsisartut isiginnaagassiamut allamut atoqqinneqarsinnaasarmata (op.cit. 53).

Ilanngullugu isiginnaagassiani ilaatigut atuakkamiit *Performing studies – an introduction* amerikami professorimit Richard Schechnerimit atuakkiarineqarsimasumit, teoriit ataasiakkaat isiginnaagassiani Schechnerip teoriivi misissuinnermi taaneqartassapput.

Periuseq allaaserinninnermi atorineqartussaq (metode)

Uani qulequttami sammeneqassapput massuma allaaserisap suut aammalu qanoq suliarineqarsimanera, misissuinnermi isiginnaagassiat sorliit sammeneqassanersut kiisalu uuma allaaserisap qanoq atuarneqassarnissaa.

Empiri

Ukioq 2019-imi isiginnaartitsissutigineqartuni aalajangersimasut misissuinnermi aallaavius-sussaasut eqqaaneqareerput, taakkunanilu misissorneqartussat immikkoortunut pingasunut avitaapput, ataqtigiittut.

Allanneqareersutut immikkoortumi siullermi, misissorneqartussaq tassaavoq isiginnaagassiaq *Ersinngitsup piumasaa*. Isiginnaagassiaq takuteqqaarneqarpoq Nunatta Isiginnaartitsisarfianni maajip qulingani 2019, manuskriptiliortuuvoq ilitersuisuullunilu Vivi Sørensen.

Isiginnaagassiaq *Ersinngitsup piumasaa* atugaq *The Will of the Unseen* (2017) aallaavigalugu isiginnaagassiangortitaavoq, isiginnaagassioriaaseq devising atorlugu.

Immikkoortup aappaattut misissorneqartussaq tassaalluni atugaq *HOMO sapienne* (2014) aallaavigalugu isiginnaagassiaq *Homo Sapienne*. Nunatta isiginnaartitsisarfianni aprilip 26-ani takutinneqaaqqaartoq, ilitersuisoralugu Hanne Trap Friis.

Pingajuattullu misissorneqartussat Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerani isiginnaagassiat tallimat, inissiani blok 2-mi kiisalu blok 6-imi isiginnaartitsissutigineqartut.

Taakkununga paasissutissat ima isikkoqarput, tamarmillu Friisimit ilitersuisuuffigineqarlutik 2019-imi:

The view – Qullisaniit Nuummut blokkinut nuunneq

Remember Lisa – blokkinu toqunneqarsimasup toqutsisaa nassaarineqanngisaannartoq.

Sletten – atuagaq Kalak (2007) aallaavigalugu isiginnaagassiaq

In Zombieland – atuagaq Zombiet Nunaat (2015) aallaavigalugu isiginnaagassiaq

Boys meet Concrete – angutaannaat qitinnerannik takutitsineq.

Matumani allaaserinninnermi, misissorneqartussat ukioq 2019-imi isiginnaagassiat qulaani ilisaritinneqartut minnerusumik annersusumilluunniit isiginnaagassiat aallaavigalugit allaaserisami uani misissorneqarlutik sammineqartassapput.

Paasissutissanik katersineq

NUIS-imi isiginnaartitsisartunngorniat isiginnaagassiamut *Ersinngitsup piumasaanut* isiginnaartitsinissamik workshoppertinneqarneranni piffissami marsip 25-anniit apriliptallimaat 2019 tikillugu workshop ingerlanneqartumi saqqummiartornissannik qaaqqusaanikuuvunga, kandidatitut ilisimatusarninni BKP-ip emnefagii isiginnaartitsisarnermut tunngasut tamaasa peqataaffiginikuuneri ilaatigut pissutaallutik. Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik saqqummiartoqquusaallunga. Pilersaarutit malillugit ullut pingasut atorlugit workshoppimi peqataasusaanikuugaluarnera, napparsimasoqarnera peqqutaalluni ilinniaqatiginikuusama maannakkut Cand. Mag.-itut 2020-mi naammassisoq Evi Kreutzmann, 2017-imi isiginnaartitseriaatsit pillugit bacheloriliaminik allaaserisaqarnikummat, Kalaallit Nunaatalu isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik ilisimasaqarmat, taarserlunga saqqummiartornikuuvoq, taamaalilluni uanga ulloq ataasiinnaq saqqummiiffigalugu. Taamaattorli paasissutissanik katersaqalaarlunga.

NUIS-ip isiginnaartitsinermik ilinniarfianut apersuerusunninnik saaffiginnikkaluarnikuunera kinguneqanngimmat, nammineerlunga Vivi Sørensen saaffiginikuuara qulakkeerinnikkusullunga, isiginnaagassiap *Ersinngitsup piumasaata* (Sørensen, 2019) aappasaanik isiginnaarernerata kingorna ornillugu oqaloqatiginerani oqarfiginikummannga isiginnaartitsinermi ilitersuisutut naammassissutitut allaaserisani uannut nassiukkumaarlugu allaaserinninnissanut uunga atorsinnaaniassagakku. Taassumalu kingorna qulakkeerinnikkusullunga facebook

aqputigalugu messengerikkut attavigalugu allatai allaaserisanni atorsinnaanerlugit aperinikuuara, qulakkeerlugillu atorsinnaanngorlugit (ilanngussap sisamaat attaveqatigiinnerput atuarneqarsinnaavoq).

NUIS-ip pisortaa Susanne Andreassen ilanngullugu aperinikuuara isiginnaagassiap *Homo Sapiennep* manuskriptia pisinnaanerlugu allaaserinninnermut taamaallaat atorineqarnissaannik nalunaarfigalugu. Qujanartumillu ajornaquteqanngitsumik nassiunnikuuua allaaserisassannut taamaallaat atoqqullugu, allanut tunniuteqqunagu (Isiginnaagassiap *Homo Sapiennep* manuskriptia uuma allaaserisap allanneranut atorineqarnissaanut taamaallaat akuerisaasimasup ilanngussap sisamaani takuneqarsinnaavoq.).

Allaaserinninnerup ilaani aternik taaguinnikkaluarlunga NUIS-ip inersuaani ilinniaqatigisimasakka peqatigalugit, inuit isiginnaartitsisartut isiginnaartitsinerullu silarsuaanut attuumassutillit oqaasii eqqartorneqartut allaaserisannut atorsinnaanerlugit ataasiakkaarlugit apersornikuuakka, taakkualu tamarmik qujanaqisumik akuersinikuupput.

Ukioq 2017-imi Birgit Kleist Pedersenimut emnefageqarnitsinni, (*Teater del II: Rundt om Hans Lyng*), Makka Kleistip ornigulluni isiginnaartitsisartuunerminik saqqummiinerani peqataaninni aperinikuuara saqqummiinerani bærbarikkut immiussinnaanerlugu, akuersimmallu immiunnikuullugu. Allaaserinnittussanngorama saqqumiinerani immiussami oqaasii Kleistimut tunngasut Kleisti emailkkut aperinikuuara immiussami imminut ilisaritinnermini paasissutissat atorsinnaanerlugit. Emailkkut attaveqatigiinnerput Kleistilu ilanngussami takuneqarsinnaavoq screenshotsigaq, akuersineranullu uppersaat.

Isiginnaagassiat misissorneqartut amerlanerit nittartakkatigut aviisitigullu allaaserineqarneq ajorput, taamaattumik paasissutissanik aallernissaq killeqartarluni, isiginnaartut isiginnaareernerisa kingorna qanoq misigisimanerannik paasissutissanik tusagassiuutitigut saqqummertoqarpiarneq ajorpat BKP-ip forskningsnotetut allassimasai ulloq 26. april 2019, isiginnaagassiap *Homo Sapienne*-p (Friis, 2019) isiginnaareernerata kingorna BKP-ip allassimasai paasissutissatut pissarsiarinikuusakka, uani allaaserinninnermi atortussanngorlugit BKP-p akuersineratigut pinikuuakka.

Ornigulluni misissuineq

Allaaserisassannut atugassannik paasissutissanik katersininni ilaatigut Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerani isiginnaagassianut tallimanut ilitsersuisuusooq Hanne Trap Friis attaviginikuuara apersorsinnaanerlugu, apersuina Facebook aqqutigalugu messengerikkut immitsinnut takusinnaalluta attavigiinnikuuvugut. Danskisullu oqaaseqartuummat danskisut apersuina oqaloqatigiinnerpullu ingerlavoq. Immiussat allaganngorlugit nuunneri ilanngussami siullermi takuneqarsinnaapput⁴. Apersoreerneratalu kingorna isiginnaagassiat tallimat dropbox aqqutigalugu nassiunnikuuai specialiliannuunnaq atorneqarsinnaatillugit, allanullu ingerlateqqiqqunagit (Ilanngussami takuneqarsinnaavoq attaveqatigiissimaneq).

Isiginnaagassiat isiginnaartitsissutigineqartut isiginnaariarnikuuakka, isiginnaareerneratalu kingorna qanoq misigisimaninnik isiginnaagassiami takutinneqartunut nammineq allattuini-kuullunga. Taakku allattukkat aallaavigalugit matumani allaaserinninnermi nammineq isiginnaartutut misigisimasakka aallaavigalugit allattarumaarlugit.

Inuk toqqarlugu apersuinnermi (personligt interview) metode kvalitativ atorneqarpoq, Alan Bryman (1947-2017, professoriusimasooq *Universitet Leicester*imi) atuakkiaa *Social Research Methods* malillugu paasissutissat katersorneqarsimasut kvalitativ *metode tilgang-*imik taaneqartarput (Bryman: 2012:35f). Tamanna ima paasineqassaaq paasissutissat katersukkat oqaloqatigiinnermik apersuinnermik aallaaveqarmat aammalu paasissutissat atuakkani allanneqarsimasuni allaaserisaniillu aallaaveqarmata, nittartakkatigut paasissutissanik ujarlernerit aallaaveqarmata.

Ileqqorissaarnersamut isumaliuutit (Etiske overvejelser)

Paasissutissanik saqqummersimannigitsunik pissarsiniarninni attaveqarsimanera qulaani allanneqareersoq, paasissutissat uannut tunniunneqartut saqqummersimannigitsut uani allaaserisami taamaallaat atorneqartussannorlugit tunniunneqarnikuupput, allanut ingerlateqqitassaannigitsut.

Isiginnaagassiap *Ersinngitsup piumasaa* isiginnaartoqarluni misiliinerup siulliup isiginnaareernerata kingorna, NUIS-ip inersuaaraani isersimaartarfimmi issiaaqatigiinnermi oqaase-

⁴ Allaganngortinnerani immiussinerup nipaa ilaatigut akornutaalluni, Friisimit oqaatigineqartut kingulliit ilai paasiuminaanneri pissutaallutik allanneqannigitsuornikuupput.

qartut oqaasii allaaserisami uani atorneqarsinnaanersut aperineqarnikuupput tamarmillu akuersillutik, aqqi ersersinngikkaluarlugit. Bryman malillugu ileqqorissaarnerup iluaniippoq misissuinermi paasissutissanik inunniit pisimagaanni allaaserisami atorneqassappata inuit paasissutissanik aallerfigineqarnikut aqqi ilaatissagaanni atsiorteqqaarneqartariaqartut, misissuinermilu malinnaatillugit, imalu Bryman allassimava:

Increasingly, researchers prefer to obtain the informed consent of research participants by getting them to sign informed consent forms. The advantage of such forms is that they give respondents the opportunity to be fully informed of the nature of the research and the implications of their participation at the outset (Bryman, 2012:140)

Matumani isiginnaartitsisartuniit paasissutissat pinikuusakka akuersititseqqaarnermik paasiniaaqaarninni, aqqi kinaassusaalu ersersinngikkaluarlugit allaaserinninnermi ilanngunneqarumaarput.

Isiginnaagassiat misissorniakkat qanoq misissuiffiginissaanik nassuiaat

Aallarniutitut allaaserinninnermi matumani isiginnaagassianik misissuilinnginninni siullermik Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarneq pillugu allaaserineqarsimasut saqqummiunneqaaqaassapput, takutinniarlugit Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik allaaserinnissimasut.

Ersinngitsup piunasaata (Sørensen, 2019) misissuiffigineqarnera annerusumik atuakkamit *Devising*-imit aallaavigineqarluni misissuiffigineqassooq aammalu teoriinik ataasiakkaanik devisingimeersuunngitsunik nassuiaateqarfigineqareersunik ilaqartarumaarluni. Isiginnaagassiami isiginnaagassiortoq *Ersinngitsup piunasaanillu* manuskriptiliortoq Sørensen isiginnaagassiap misissoreernerata kingorna ilisaritinneqarumaarpoq ilanngullugulu Hans Lynge eqqaaneqartarumaarluni. Sørensenip ilisarittariaqarneranut Lyngep ilaanissaa pissusissamisoorsorinarpoq, ukiuni kingullerni Sørensenip suliai nutaaliornikkut saqqum-milaartuunera pissutaalluni. Aammalu 2018-imi ukiariartulersoq emnefage *Rundt om Hans Lynge i et teaterhistorisk perspektiv*-mik qulequtalimmi BKP-ip emnefageqartitsinerani peqataasimaneq aallaavigalugu Lyngemut tunngasunik sammisaqarnermi Lyngep suliniuti-gisimasaanik suliarisarsimasaanik Sørensenimut assigusunik ilisarnartoqarnera tunngavigalugu allaaserisami ilanngunneqarumaarlutik.

Isiginnaagassiat *Homo Sapienne* (Friis, 2019) aammalu Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerani (NNK) takutinneqartut tallimat misissorneqassapput teoriit atuakkat Rokem-imit aammalu Carlson-imit allanneqarsimasut aallaavigalugit. Immikkoortunut marlunnut avinneqarsimagaluarlutik.

Isiginnaagassiaq *Homo Sapienne*-mi (Friis, 2019) misissorneqassapput suut ullutsinni pisartut eqqartorneqarneq ajortut isiginnaagassiami qanoq isiginnaartitsissutigineqarneri.

Kalaallit Nunaanni suaiaqatinoortarnerup eqqartorneqaleriartorneri, tusagassiuutitigullu allaaserineqarsimaneri ilaatigullu tv-kkut suaiaqatinoortarneq eqqartorneqartarsimasut saqqummiunneqartassallutik.

Isiginnaagassiami *Homo Sapienne*-mi (Friis, 2019) misissuineri nammineq isiginnaartutut misigisimasakka ilaatigut uanninngaaniit aallaaveqartassapput, ilanngullugulu isiginnaariarsimasut ilaat BKP isiginnaagassiamut *Homo Sapienne*-mut forskningsnotetut allassimasai ilanngullugit allaaserineqartassallutik. Misissuinerullu ilaani nittartagaq atorlugu tusagassiuutiniit misissukkannut tunngasut aallerfigisarumaarlugit.

NNK-p nalaani isiginnaagassiat tallimat siuliini misissorneqartutuulli misissuinerit ingerlanneqassannigillat. Isiginnaagassiat isiginnaartitsisunut saaffiginnittueneri, isiginnaartunut oqaluttuurtueneri, namminerlu isiginnaartutut isiginnaagassiat qanoq misigititsineri isiginnaartitsisullu inuttaminnut qanoq pulalluarsimatigineri aammalu isiginnaareernerisa kingorna eqqarsalersitsineri eqqartorneqassallutik.

Hanne Trap Friisimit apersuisimanerimi oqaaserisimasai, isiginnaagassiat tallimat misissuiffiginnginnerani qanoq isiginnaagassianik tallimanik pinngortitsisimaneranik nassuiaatit siullinneqarlutik allanneqassapput, pissutigalugu Friisip isiginnaagassiat tallimat tamaasa ilitsersuisuuffigimmagit.

Isiginnaagassiaq *The View* (Friis, 2019) sanilliuunneqartassaaq filmi Per Kirkeby aammalu Aqqaluk Lyngep piviusulersaarutitut filmiliarisimasaat 1972-imeersoq "*Naalakkersuisut oqarput tassagoq/Da myndighederne sagde stop*". Imatullu paasineqassannigilaq isiginnaagassiaq *The view* piviusulersaarummiit "*Naalakkersuisut oqarput tassagoq*"-mit aallaaveqartoq, ilisarnartulli piviusulersaarummi takutinneqartut isiginnaagassiami oqaatigineqartut

assinguneri isiginnaartitsinermilu oqaluttuanik piviusunik aallerfittut atorneqarsimaneri ilisarnartut sanilliunneqartassallutik, misissuineri teoriit atorneqartussat aallaavigalugit.

Isiginnaagassiaq *Sletten* (Friis, 2019) atuakkiamiit *Kalak*-miit (Leine, 2007) isiginnaagassiamut suliarineqarsimanera ersersinniarlugu allaaserinninnermi isiginnaagassiap ingerlanera malillugu atuakkamiit ilisarnartut misissuineri ersersinneqartassapput atuakkamiit tigulaariffiginninnikkut. Aammalu isiginnaartitsinermi isiginnaartutut qanoq isiginnaagassiap misigititsinera ilanngunneqassalluni.

Isiginnaagassiap *In Zombieland*-ip (Friis, 2019) misissuiffigineqarnerani atuakkami *Zombiet Nunaat*-niit (Steenholdt, 2015) naatsukullaliat taallatut isikkulinneersuuneri oqaluttuareqqiinerusut samminagit, isiginnaartitsisut qanoq isiginnaartunut misigititsinerat isiginnaartitsinerminnilu qanoq uppernassuseqartiginerat eqqartorneqassaaq.

Erseqqissarneqassaarli atuakkat immikkut sukuiarneqassanngimmata, atuakkiamiilli tigulaakkat isiginnaagassiani ilisarnartut qaqinneqartassallutik.

Isiginnaagassiat NNK-ip nalaani isiginnaartitsissutigineqarsimasut tallimat, misissorneqartussaniit qulaani taaneqartuniit naleqqiullugit ilai naannerusumik misissuiffigineqassapput. Taakkunani isiginnaartitsissutigineqartuni takutinniarlugu oqaluttuamiit aallaavillit qanoq isiginnaartitsissutigineqarneri. Aammalu isiginnaartitsinermi qanoq isiginnaartitseriuseqartoqarsimanera ilaatigut iserfigisarumarlugu.

Boys Meet Concrete (Friis, 2019) aammalu *Remember Lisap* (Friis, 2019) misissuiffigineri ilaminniit naannerusumik allaaserineqassapput.

Erseqqissaatigissuara matumani allaaserinninnermi nammineq isummertarnissara, namminerlu isiginnaagassianik isiginnaareernerma kingorna misigisimasunik allattarnissara allaaserisami ilaasassammata. Pissutaasut ilagaat nittartakkatigut imaluunniit KNR-ikkut isiginnaagassianik isiginnaarsimasunik kalaallinik itinerusumik isummersorsimasunik nassaassaqqanngimmat, taamaammat isiginnaagassiat amerlanerit isiginnaarnerini isiginnaareernerinilu qanoq misigititsisarneri uanga tunginniit ersersinneqartassammata.

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsinermut tunngasunik misissuisimasut ilisaritinneri

Atuagassiami *Peripetimi* allaaserineqarsimasut Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik imaqartut saqqummiunneqaqqaassapput. Tulliullugulu ilisimatusarfimmi allaaserineqarsimasut aamma isiginnaartitsisarnermut tunngasut saqqummiunneqassallutik naatsumik.

Atuagassiaq *Peripetimit*

Ukiaq 2019-imi atuagassiaq isiginnaartitsinermut tunngasuinnarnik imaqartoq *Peripeti* saqqummerpoq. Atuagassiap assigiinngitsunit allanneqarsimasup Kalaallit Nunaata isiginnaartitsinikkut oqaluttuassartaa siullermeerluni ataatsimut isigalugu sammivaa, qulequtserlugu *Grønlands Teaterhistorie – på vej* (2019).

Eqqaanngitsuugassaannqilaq aaqqissuisunit siulequtitut allanneqarsimasup saqqummiuti-larnissaa assortugassaannqitsumik ersarissumillu siulequtsiisimmata, imaapporlu:

”I dette særnummer af Peripeti vil redaktionsgruppen og flere andre bidragsydere præsentere aspekter ved det grønlandske teater. Præsentationen er langt fra udtømmende, idet der siden slutningen af 1800-tallet har været aktivt teaterliv i Grønland. Udgivelsen søger at rette op på det forhold, at grønlandsk teater i lidt for lille grad er kendt eller agtet.” (Andreasen et.al., 2019:4).

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaa inuiaqatigiinni ilisimaneqarpiannginnera allangortinneqartariaqarneranik siulequsiineq isumaqatiginartuuvoq.

Siullermik Birgit Kleist Pedersenip allaaserisaa *Hans Lynge – en passioneret amatør i tilblivelsen af den grønlandske teaterscene* (Kleist Pedersen, 2019) atuarneqarsinnaavoq. Hans Lyngep isiginnaartitsinermik soqutiginnilerneranik aammalu Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnikkut 'nipilersoqataasimaneranik', nammineq kajumissutsini atorlugu isiginnaagassianik suliaqartarsimaneri, kiisalu inuiaqatigiit akornanni pissutsit, pingaartumik qallunaat kalaallillu akornanni pisarsimasut pillugit isiginnaagassialiortarsimaneri pillugit allaaserai.

Kirsten Thonsgaard Hansenip allaaserisaa *Tuukkaq – de første år* (Thonsgaard, 2019) taama qulequtalimmi atuarneqarsinnaapput Tuukkaq Teaterip qanoq aallartisarneqarsimanera, aammalu Tuukkami ilinniartut isiginnaartitsissusiarisimasaasa ilaat arlaleriarlunilu isiginnaartitsissutigineqartarsimasoq isiginnaagassiaq *Inuit* nunarsuarmi angallanneqarnikoq pillugu, ukiuni arlalinni piffinni assigiinngitsuni aammalu isiginnaartitsisunit assigiinngitsumik isiginnaartitsissutigineqartarsimanera ilanngullugu allaaserisaani atuarneqarsinnaavoq. Thonsgaardip immikkuullarissumik allaaserinninnera nalilerneqarsinnaavoq, tassami Thonsgaard nammineerluni Tuukkaq teaterermiut malittaralugit ukiuni arlalinni misissuisimanini aallaavigalugu atuagassiami allaaserisaqarmat.

Knut Ove Arntzenip *Tuukkaq, Silamiut og Grønlands Nationalteater* (Arntzen, 2019) atuagassiami allaaserisaa Tuukkakkormiunit aallartittumik Silamiut Nunattalu isiginnaartitsisarfiata tungaanut ineriartorsimaneranik ingerlatitseqqiisimanermillu imalimmik allaaserisaqarpoq.

Ivan Burkal atuagassiami allaaserisai marluupput, siullerlu ima qulequtaqarpoq *Scenekunst i Grønland. Fra projektteatre til Nationalteater* (Burkal, 2019a).

Burkalip Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarneq politikikkut qanoq ingerlasimanera aammalu aningaasaqarnikkut isiginnaartitsisarfiit aningaasaliiffigitittarsimaneri 2019 tikillugu allaaserisaani siullermi atuarneqarsinnaapput.

Burkalip allaaserisaata aappaa apersuinermit aallaaveqarpoq, allaaserisaa siullermik ukioq 2000-imi atuagassiami *Neriusaaq*-mit saqqummersumeersuulluni *Silamiut teatret*-imik (Burkal, 2019b) qulequtaqarluni. Apersorneqartuulluni Silamiut teatrerip ukiorpassuarni pisortarisimasaa Simon 'Mooqqu' Løvstrøm.

Arnaq Brandt Johansenip Cand. Mag.-itut ilisimatusartuulluni, 2020-mi naammassisup, allaaserisimasaa atuagassiami saqqummeqataavoq ima atilik *Forholdet mellem det verbal sprog og kropssproget I udvalgte grønlandske teaterproduktioner i 2017* (Johansen, 2019). Johansenip allaaserisaa Cand. Mag.-itut allaaserinninnermini atuagassiami allaaserisaa naammassissutissaatut taputaavoq. Atuagassiami allaaserisamini sammivai isiginnaagassiat assigiinngitsut sisamat, NUIS-imi isiginnaartitsissutigineqarsimasut. Taakkunanilu isiginnaagassiani sisamani oqaatsit aammalu timi atorlugu oqariartuuteqartarnerit misissuiffigasimallugit. Ilanngullugulu NAIP-ikkut (Nuummi Aliikkusersuisartut Isiginnaartitsisartullu Peqatigiiffiat) allaaseralugu.

Annelis Kulmannip atuagassiami allaaserisaa *Det iscenesatte Grønland - Grønland på scenen* (Kulmann, 2019) Kalaallit Nunaata 'isiginnaagassiannngortarnera' Tuukkaq teaterillu nunasiaataareernerup kingorna Danmarkimi qanoq inissisimasimanagera, isiginnaagassiallu allat aallaavigalugit atuagassiami allaaserinnissimavoq.

Ilisimatusarfimmi isiginnaartitsisarneq pillugu allaaserinnissimasut

Nuummi Ilisimatusarfimmi immikkoortortami oqaasilerinermik, atuakkialerinermik tusagassiuutilerinermillu ilisimatusartuni 2017-imi bachelorinngortut marluulluta Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnerup oqaluttuarisaanerani siullersaalluta isiginnaartitsisarnermut tunngasunik allaaserisaqarpugut.

Siulleq bachelorinngortoq tassaavoq ukioq 2020-mi, Cand. Mag.-itut naammassisoq Evi Kreutzmann (in. 1979). Kreutzmannip bacheloriliaa ima qulequtaqarpoq *Performance Studies i mundtlig fortællinger - en komparativ analyse af optagelserne Arnat qivittut issumminillu qilippallit & Jeg husker... fortællinger fra Grønland* (Kreutzmann, 2017). Kreutzmannip bacheloriliamini misissorpai filmi immiussaasuni marlunni utoqqaat oqaluttuarnerminni timitik atorlugit ussersornermikkut, performertarneri. Uangalu stud. Mag. Ane-Mette Broberg Damgaard (in. 1986) bacheloriliama qulequtaraa *Komparativ analyse af to Inuit forestillinger*

(Damgaard, 2017). Bachelorilianni misissorpara isiginnaagassiaq *Inuit*, siullermik Tuukkakkormiunit 1977-imi isiginnaagassiaq takutinneqarsimasoq, kingornalu 1978-imi DR-tv-imi immiunneqarsimasoq aallaavigalugu, sanilliuttarlugu 2017-imi isiginnaartitsinermik ilinniartuusimasut isiginnaartitsissutigisaat. Isiginnaagassiaq ullutsinnimut naleqqussarlugu isiginnaartitsissutigineqartoq *Inuit*. Misissuininni misissorpakka isiginnaagassiat taakku marluk ukiumikkut nikinganerat, isiginnaartitsinikkut aammalu isiginnaartitsisut ilanngullugit isiginnaartitseriaasai qanoq allaanerutigineri misissorlugit.

Aallaqqaasiininni eqqaareerpara bachelorip kingorna BKP-ip isiginnaartitsinermut tunngasunik emnefageqarfii allat marluk peqataaffiginikuullugit, taakkualu aamma misilitsiffigalugit ima qulequtallit, siullesq "*tigullugu pisoqqamit suna nutaassasoq*" Hans Lyngep suliai aallaavigalugit misissuineq, aappaattullu "*Grønlandernes historiske begivenheder*" isiginnaagassiaq *Qasapip ullua kingulleq* (2001) aallaavigalugu misissuinerimik aallaavilik.

Emnefageqarnermi misilitsissutitut allaaserinnissimasut allat marluupput, aamma immikkoortortami qulaani taaneqareersuminngaanneersut. Tassaasut Cand. Mag.-i Ajannguaq Grønvold (in. 1990) allaaserisaa ima qulequtaqartoq *Jessie Kleemanns performance*.

Grønvoldip allaaserisamini Jessie Kleemannip kisimiilluni takutitseriaasia pillugu misissuiffiginikuuaa. Aappaattullu stud.mag. -i Ivalo Brandt (in. 1992) emnefageqarnermini allaaserisaa *Hans Lynge og hans syn på kvinder*. Brandtip Hans Lyngep arnanut isiginnittarnera isiginnaagassiatigut aammalu nalingiimmik arnat angutiniit inissisimalernissaannut ilaatigut tunngasut, allaaserisamini misissuiffigisimavai.

Cand.mag. -itut naammassissutigineqartut isiginnaartitsinermut tunngasunik allaaserinnissimasut tassaapput, siullesq Minik Lynge (in. 1984) kandidatinnngussutigalugu allaaserisaa *En analyse af KNR's hørespil ud fra performance studies* (Lynge, 2020). Minik Lyngep misissuiffigisimavai KNR raatiukkut aallakaatinneqartarsimasut isiginnaagassiat tusarnaagassiasut ukioq 1950-imiit 2020 ilanngullugu.

Cand.mag. -itullu naammassissup aappaata Arnaq Brandt Johansen (in. 1987) allaaserisaata qulequtaraa *Teaterhistorisk udvikling i Grønland – med fokus på "det særligt grønlandske" på den grønlandske teaterscene* (Johansen, 2020), allaaserinninnermini Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup ineriartorneranik misissuisimavoq, ukiuni 1800-miit 2019 tikillugu aammalu Nunatta isiginnaartitsisarfanut aningaasaliisarnerit misissuiffigisimallugit.

Taamaattumik oqaatigineqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarneq pillugu ilisimatusarnerup iluani allaaserinnittartut amerlagisassaangitsut, taamaammallu aamma atuagassiami Peripetimi aaqqissuisut aallaqqaasiinerminni tamassumap allanngortinnissaa piffissanngortoq asortorneqarsinnaangilaq. Eqqaassassat ilaat tassaavoq Kalaallit Nunaannut tunngasunik annikinngitsunik allaaserinnittartut ilaat qallunaaq eskimologeqlu Inge Kleivanip 1996-imi isiginnaartitsisarnermut tunngasumik allaaserisimasaata ilaat ima qulequtalik *Hans Lynges rolle i Grønlands teaterhistorie* (Kleivan, 1996).

Isiginnaagassianik misissueqqissaarineq

Taaneqareersutut isiginnaagassiat misissussallugit toqqakkakka tamarmik 2019-imi isiginnaartitsissutigineqarnikuupput. Siulliit marluk NUIS-imi isiginnaartitsissutigineqarput qaammatialunnik nikingallutik, tallimallu Nuup illoqarfiata ilaani, ulluinnarni Narsarsuarmik taaneqartartumi, piffimmi blokkini isiginnaartitsissutaasut. Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerata nalaani blokkit meeqqeriviunikut ilaanni marluusuni isiginnaartitsissutigineqarput.

Isiginnaagassiaq *Ersinngitsup piumasaa*

Isiginnaagassiaq *Ersinngitsup piumasaa* maajip qulingani 2019-mi NUIS-imi takutinneqaqqaarpoq. Takutinneqaqqaarnerani Nunatta Isiginnaartitsinermik ilinniarfiani ilinniartut isiginnaartitsisuupput, ilitseruisoralugu manuskriptimik suliarinnittoq Vivi Sørensen. Sørensen isiginnaartitsinermi ilitersuisutut naammassissutissaminik isiginnaagassialiornerani eqqaaneqareersutut, atuagaq *Ersinngitsup piumasaa/The Will of the Unseen* (2017) aallaavigalugu isiginnaagassioriaaseq devising atorlugu eqimattani suleqatigiinnermi ilinniartitsissutigineqarsimasut aallaavigalugit isiginnaagassiannngortitaavoq.

Isiginnaagassiap Ersinngitsup piumasaata eqikkarnera

Isiginnaagassiap sammisavia eqikkarlugu imaappoq, qatanngutigii Ulloriaq Saamillu isumaqartuaannarsimapput ataatatut perorfigisartik ataatavigalugu. Inuusuttoqatitik arsamik unammerujooqatigineranni pinnguarnarugaluaq pimoorussinngormat, inoqutigiinni isertuunneqartoq qatanngutigiiinnut taakkununnga marlunnut, anninneqarpoq.

Paasilerpaat ataatamissut perorfisik ataataginagu, ataatavimminnilli toqutsisimasuusooq. Ileqqoq malillugu ataatavimmik toqutsisaat, ataatassaat, toquttariaqarpaat akiniaallutik. Toqunngikkunikkumi ataatavimmik anersaavat eqqissiunnanngimmat, anersaallu eqqissisimanngitsup inuit inuunerannik ajutoortitsisinnaammata. Akiniaanerup, toqutsinerup, kinguneraa inuunerup allanngorneranik.

Isiginnaagassiap ingerlanerani Hans Lyngep taalliaanik erinarsorlutik akunniliisarput, isiginnaartitsinermi pisunut tulluarsakkanik aammalu isiginnaartitsisut ullutsinnimut periarsaartarlutik.

Sørensenip manuskriptiliaata qulequtaa isiginnaagassiallu imarisaa qulaani eqikkarlugu nassuiaatigineqartoq eqqarsaatigalugu ersarippoq apeqquserneqarsinnaanani Sørensenip Hans Lyngep atuakkiaa taama qulequtalik isiginnaagassiarisimagaa.

Lyngep atuakkiaa *Ersinngitsup piumasaa* siullermeerluni 1938-imi saqqummerpoq duplekeeringaalluni. Atuagaq arlaleriarluni naqiteqqinneqarnikuuvoq aammattaaq qallunaatut tuluttullu saqqummersinneqarnikuulluni. Uani pingaarnertut maluginiagassaq tassaavoq atuakkap tuluttut saqqummersinneqarnikuunera ima qulequtserlugu: *The Will of the Unseen* (Lyngep, 2017).

Tuluttut qulequtaa eqqarsaatigalugu kiisalu Sørensenip isiginnaagassiornermini Lyngep aallaavittut atorsimagaa takussutissartaqarpoq. Sørensenip manuskriptiliaani pappilissanilu avammut saqqummernikuunngitsuni uannut nassiussaani ima allaqqasoqarmat:

...agreed with my graduate director at the University of Ottawa that my practicum would be to direct and devise a play using one of the most treasured novels in Greenland, Ersinngitsup piumasaa, The Will

*of The Unknown in English, written by the Greenlandic multi-artist
Hans Lynge... (Sørensen, 2019c:2) (sic!)*⁵

Qulaani allaqqasup nalunaarppaa Sørensen *University of Ottawa*mi ilisimatusarluni isiginnaartitsissusiornermi aqutsisutut ilitsersuisutullu ilinniartuusimasoq, aammalu ilinniarnera tuluttut ingerlasimasoq.

Sørensen isiginnaartitsinermi ilitsersuisutut naammassissutissaminik isiginnaagassiornialerami nalunngereersimavaa Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisartunngorniat suleqatigisussaallugit. Allataminilu aallaqqaasiutimini ima allataqarsimavoq:

...it mean to tell our own stories... (Sørensen, 2019b:1).

Isiginnaagassiamik pilersitsinnginnermi eqqarsaatigereersimavaa nammineq oqaatsini atorlugit aammalu kulturi ilisimanerusani aallaavigalugit isiginnaartitsinermit ilitsersuisuuffeqarnissani, soorlu Oddey ima allattoq: *“I need to know what it is I want to say and share with others; ...”* (Oddey, 1996 [1994]: 28). Isiginnaagassiornermi devisingimik isiginnaagassialiussagaanni pingaaruteqartut ilagisaraat suna isiginnaagassiarerusunnerlugu, sunalu isiginnaartussanut anngukkusunnerlugu. Tamannalu Sørensenip allatamini ersersippaa, nammineq kultur kinaassuserlu ilisimasani atorlugit isiginnaagassiamik ilitsersuerusussimanini, Kalaallit Nunaanni.

Isiginnaagassiamik suliaqarnissamik pilersaarutaasimasoq

Isiginnaagassiamik suliaqarnissaq pilersaarutaasimavoq piffissami marsip 25-aniit maajip aqqarnigata tungaanut ingerlanneqassasoq, piffissami tassani workshop ingerlanneqarpoq (ilanngussaq siulleq takuuk). Isiginnaartitsinermilu ilinniartut, ilitsersuisussartik peqatiginagu, marsip 25-anniit apriilip sisamaata tungaanut namminneerlutik Hans Lyngemut tunngasunik atuartarsimapput atuagarlu *Ersinngitsup piumasaa* aamma atuarsimallugu. Erinarsuutiniq sungiusaqattaarnerit sungiusaasulerlutik ingerlattarsimavaat erinarsornermi ilitsersuisuliullugu nipilersortartoq, erinarsoqatigiinni aqutsisuusarsimasoq aammalu Nipilersornermik Ilinniarfimmi ilinniartitsisoq Titken Jakobsen. Isiginnaartitsinermi atorpeqartussanik allanik aamma ilinniartinneqarsimapput, ilaatigullu qaammartartup qanoq

⁵ Sørensenip oqaaseq *Unknown* atorppaa, atuakkap tuluttuunngortinnerata qulequtaani oqaaseq *Unseen* atorpeqarpoq.

atorneqarnissaanik ilitsersuisorisimavaat teaterteknikeri Naleraq Eugenius⁶. Kalaallit ileqqu-
toqaat malillugu qullermik qanoq ikumatitsiuarnermik isiginnaartitsisartunngorniat
ilitsersuisortik peqatigalugu ilitsersorneqarsimapput Qaanaarmiumit Tukummeq Qaavigaq-
mit⁷, taakku kingusinnerusukkut qaqinneqassapput.

Workshoppip ingerlanerani Sørensen Nuummut tikikkami aatsaat, apriliip sisamaani
isiginnaartitsisartunngorniat qanimut suleqatigilerpai, tassanngaanniillu isiginnaartitsissutis-
sap sungiusalernera aallartissimalluni (Sørensen, 2019a: 1pp).

Isiginnaartitsisussat ilaatigut aamma Sørensenimit timimik atuinermik ilinniartinneqarsimap-
put, meeraanerminnilu misigisarsimasaannik allatsinneqarsimallutik (ilanngussami mailikkut
attaveqatigiinnermi takuneqarsinnaavoq) kiinnakkullu taninnermik aamma ilitsersuunneqar-
tarsimallutik. Kalaallit Nunaanni kulturip oqaluttuassartaanik ilisimasalinnik, Kalaallit
Nunaannilu isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik ilisimasalinnik saqqummiartortoqar-
luni aamma. Ulluni taakkunani workshoppeqarnerani programmi malittarineqartoq
ilanngussami siullermi takuneqarsinnaavoq.

Devising atorlugu isiginnaagassialiornermi piffissaq aalajangersimasoq atorneqartartoq ima
eqqaaneqarpoq:

*Each devising company chooses the period of time to be allocated to
both process and product. This involves balancing initial planning,
research, and preliminary workshops, against how time is scheduled
for the making of the product, for rehearsal, and in performance.*
(Oddey, 1996 [1994]:12).

Ilanngussami siullermi workshoppip ingerlasimanera ulluni 14-ini ullormut sammisassa
assigiinngitsut ingerlanneqartarsimapput, aallaqqaasiutigineqartarluni timimik atuinissamik
sungiusarneq, tulliullugillu erinarsornermik sungiusarneq, Kalaallit Nunaanni kulturip
oqaluttuassartaanik aammalu isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik sammisaqarneq.

⁶ Ilanngussami siullermi, workshoppertitsineri qullernik sungiusaasutut allaqqagaluvoq Gerth Lyberth. Vivi Sørensenimiilli pappilissanik paasissutissanik imalinnik pisanni Naleraq Eugenius allaqqammat, taanna pappiliaq tutsuiginamerutillugu Eugenius allappara.

⁷ Tukummeq Qaavigaq Nuummi arlaannik pisoqartussaattillugu qullermik ikitsisinneqartarpoq, assersuutigalugu 2018-imi ullukinnermi Tukummeq qullermik ikitsisinneqarnikuvoq Kulturip illorsuarni Katuami <https://da-dk.facebook.com/events/1969232063386240/> aammalu ukiuini kingullerni piffinni assigiinngitsuni qullermik ikitsisinneqartarluni, ass. Inuk Hostelsimi.

Naggasertarlugu isiginnaartitsisartunngorniat namminneq isiginnaartitsissutigineqartussamut tunngasunik paasissutissanik atuarnerannik. Imalu Sørensenip allaaserisamini eqqaavaa:

The rehearsal process already started before I even arrived. The students had already started learning the three songs, that Hans Lyngge had written the lyrics to with a song teacher. They had learned about impact Hans Lyngge has had on Greenland and gone through the dramaturgy of the novel, with other teachers before I arrived.
(Sørensen, 2019c:5)

Taamaalillutik isiginnaartitsisussat isiginnaartitsinissaminnut sungiusarneqalereersimanerat, assigiinngitsutigut isiginnaartitsinissamut ilitersorneqarsimanerat inunniit assigiinngitsuniit, Sørensenip tikinnissaata tungaanut isiginnaagassiamik sungiusalernissamut ilinniartinneqalereersimallutik. Soorlu Oddeyp eqqaagaa ima:

Devising is a process of making theatre that enables a group of performers to be physically and practically creative in the sharing and shaping of an original product... (Oddey, 1996 [1994]:1)

Tamanna isiginnaartitsinissamut isiginnaartitsisussat inunniit assigiinngitsunik sungiusarneqarsimanerat atorneqarsimasoq, isiginnaartitsisartutut ilinniartut sungiusarluarsimanermikkut isiginnaagassiami atorneqartut, takutinneqartut erinarsornerillu sungiusarluarsimagaat takussutissiivoq Sørensenip tikinnissaanut piareersaatit ingerlasimanerinik, assersuutitut erinarsornermik sungiusarluarsimanerat, kingusinnerulaartukkut eqqaaneqassaaq.

Isiginnaartitsisut

Isiginnaagassiaq pilersaarutit malillugit Nunatta Isiginnaartitsisarfianni isiginnaartitsisartunngorniat ukiumi siullermi ilinniartut sisamaasunit isiginnaartitsissutigineqartussaasimagaluarpoq. Iltersuisussarli Vivi Sørensen Nuummut tikimmat Nunatta Isiginnaartitsisarfianni ilinniartut ningiuannit aggersarneqarsimavoq ilinniartup ataatsip ilinniakkaminik unitsitsisariaqalersimaneranik nalunaaruteqarluni (Sørensen, 2019c:5). Taamaalilluni isiginnaartitsisussat pingasuinnanngorlutik, tassaasut Malu Lyngge, Marie (Maalia)⁸ Mathiassen aammalu Paaliit Mølgaard (Sørensen, 2019b: 1). Paaliit aamma Maalia nipilersornikkut aammalu erinarsortartuunermikkut Kalaallit Nunaanni tusaamaneqarluartut ilagaat.

⁸ Kalaallit Nunaanni Maaliamik ilisimaneqarnerusoq.

Eqqaaneqareersutut Oddeyp atuakkamini allassimasaa, devisingimik isiginnaagassiornermi unammillernartunik peqartuaannarnera Sørensenip aqqutalugillatsiarsimagaa paasinarsivoq. Pilersaarutaasimasut malillugit isiginnaartitsisussat sisamaasussaagaluarneri pingasuinnanngormata. Paasineraniit ingerlaannaq isiginnaagassiap allannngortinneranik kinguneqarpoq. Taamaalinerani Sørensen erinarsornermik sungiusaasoq peqatigalugu erinarsugassat kikkunnit erinarsorneqassanersut aamma aaqqissueqatigalugu (Sørensen, 2019c:5).

Isiginnaartitsisartunnngorniat ilitersuisumik qanimut suleqateqalernerat

Allareernittuut Sørensen apriliip sisamaani aatsaat Nuummut tikikkami qanimut isiginnaartitsisartunnngorniat suleqatigilersimavai. Taamaakkaluartorli januaarimi 2019 isiginnaagassior-nissamut attaveqatigiinneq aallartisarneqalereersimavoq (Sørensen, 2019c: 2).

Piffissami workshoppip iluani kikkut suleqataasimanersut aammalu ilinniartitsisuusimasut ilitersuutai isiginnaagassiami atorluarneqarsimasut misissuininni maluginiarpakka.

Theatrical energi

Maluginiarsimasara annerpaaq tassaavoq erinarsuutit atorneqartut qanoq misigititsineri. Erinarsuutit atorneqartut misigititsilerput soorluluunniit aatsaat paasinarnerrulersut erinarsuutip taallartai qanoq isumaqarnerinik. Isiginnaartitsisartut erinarsornerminni taallanik atuilluarnermikkut misigissutsit taallamit anninneqartut soorlu aatsaat isumaqarnerulerlutik anninneqartut. Taamaalilluni isiginnaagassiaq *theatrical energi*-qarluni (jf. Rokem), isiginnaartuulluni misigissutsit nuannersut, aliatsannarsinnaasut aammali nuannersunik misigititsinnaasut erinarsornikkut anninneqarmata. Tassani assersuutigisinnaavara nammineerlunga siullermik isiginnaariaqqaarninni, tassa aqagumut isiginnaagassiamik isiginnaartitsisussat takutitseqaartussaasut isiginnaartoqarlutik misiliineranni peqataaninni maajip arfineq-pingajuanni 2019, isiginnaariarninni isiginnaartitsisup Paaliip qassarissumik nipeqarluni *Inuusummut pinnerseruttorama* versit sisamaanni qullipiutigaluni erinarsormagu assut attortissutiginikuugakku, erinarsornermini versi imaattoq erinarsormagu:

*Erninnguarput perunngitsoq aajaa ajjajajaa
angutipilukasia tikinngitsoorpoq aajaa ajjajajaa
Singunnersimaannaq perorsarakku aajaa ajjajja
Kiisa iluaqutigilikaseqaara aaja ajjajja.*

Inip isiginnaartitsiffiusup taarnera qaammartartullu Paaliimut seqersinneqarnerata, tunuani plastikkip isiginnaartitseqataanit imarpalaartinneqarnera nipiminnik ilalerlugu, arnap nukittorpassissumik qeqqissimanerata taallap erinarsornerani qulliit kuuttut, arnap nukittorpassikkaluartup aliasunnermik takutitsinerata soorluli aatsaat paasitikkaa taallap qanoq isumaqarnera. Siornatigut erinarsuutip quiarnartumik isummerfigisartagaq uniorlugu aliasunnermik misiginneqataanermik misigititsinera, qanoq taallaq erinarsortumiit isumaqalersimanagera aammalu erinarsornermigut misigissutsit takutinniakkani sungiusarluarsimagai takussutissiivoq taallanik atuinissamik paasinnissimanermik. Malunnarpoq takuneqarsinnaavortaaq Paaliit erinarsornermini isiginnaagassiami inuttaaffigisaminut qanoq iserluarsimatiginera, allaat qullipinnermik piviusoorpalaartumik takutitsilluni.

Isiginnaartitsisut tamarmik erinnamik atuipput, eqqaaneqareersutut Paaliip *Inuusummut pinnerserutorama* erinarsorlugu atorpaa. Malup isiginnaagassiap aallartisimalernerani *Itsaq Angallasiaq* erinarsorpaa aammalu Maaliap kingulliulluni *Nuilersup qilaap seqinersuata*⁹ erinarsorlugu. Erinarsuutini atuinermi isiginnaagassiamut tulluussakkanik erinarsuuserneqarsimapput, Malup erinarsugaani sapiitsut qaannamik angalasarsimanageri qatanngutigiiinnut isiginnaagassiami inuttatut pingaarnertut inissisimasunut, Ulloriamut Saamimmullu takussutissiisutut nalilernerqarsinnaapput. Taamaalillunilu isiginnaartitsissut, Malup erinarsoreernerata kingorna, qatanngutigiit ilisaritinneqarlutik.

Maaliap erinarsugaa *Nuilersup qilaap seqinersuata* isiginnaagassiami atorneqarnera tulluussagaavoq aamma, isiginnaartitsinermi aliasunnermiit ajorunnaariartornermut saammat Maaliap erinarsorluni aallartippaa. Tassuunakkut paasititsilluni inuuneq nuannerseqqilersoq, asanninneqarmat.

Isiginnaartitsisut tamarmik nipimikkut allaanerussuteqartunik erinaqarnerat erinarsugassaanut tulluussarsimasumik taaneqarsinnaapput. Sungiusarluarsimanermikkullu isiginnaagassiami erinarsornerminni isiginnaartitsisut erinnanik atuinerminni tamarmik erinnap taallartaanik allaanerusumik isumaqarnerulersuusititsipput.

Devisingimik isiginnaagassiornermi pingaaruteqartut ilagisarpaat isiginnaartitsisussanut sungiusaasussap pikkoriffigisariaqaraat sungiusaanissartik, tamanna Oddeyp ima allassimavaa:

⁹ Atuakkami *Erinarsuutit – Erinnat*-llumi (1992) taalliarisimasai allanit erinnerneqarsimasut takuneqarsinnaapput.

The company included an [...] musician who were chosen specifically for the project... (Oddey, 1996[1994]: 34).

Tamanna takussutissaavoq erinarsornermik sungiusaasup, isiginnaartitsisartut erinarsornermikkut taallanik isumaqartitsinerusinnaasumik sungiusaasimanera, isiginnaartitsisut ilitserorneqarluarnermikkut isiginnaartitsinermi erinarsuutit erinarsornermi takorluuinnartakkat isiginnaartitsisunit timitalerneqarput, erinarsuutit taallaasa imai sakkortusarlugit timi nipilu atorlugit inimi annikitsumi attortinnartumik isiginnaartitsissutigineqarmat.

Isiginnaartitsisartut isiginnaagassiortumik suleqateqaleramik isiginnaagassiap qanoq ingerlanissaanik manuskriptiliornissamullu Sørensenimit pilersaarutaasimagaluarpoq, isiginnaartitsisartut atuakkamiit atuarsimasaminniit nammineq oqaatsitik atorlugit manuskriptilioqatigisallugit. Naggataanili Lyngep atuakkami nammineq oqaatsit atugai allannngortinnagit Sørensenimit manuskript allanneqarsimalluni. Tamanna devisingimik isiginnaagassialiordermi eqimattani suleqatigiinnermi manuskripti ataatsimoorussamik suliaasaraluarnera Sørensenip allannngortittariaqarsimavaa (Sørensen, 2019:6), una aporfiummat, isiginnaartitsisartut ineriartornerminni misilittagai annikimmata¹⁰.

Ini isiginnaartitsivigineqartoq

Isiginnaagassiaq allaanerussuteqarpoq, isiginnaartut nikorfaannarnerannik, issianissamilli pisariaqartitsisut issiavissaannik sisamanik issiaveqarpoq nikisinneqarsinnaanngitsunik. Qaammartartut, qullerlu (qanga kalaallit qulliat) isiginnaartitsinermi annerusumik qaammaqqutitut atorneqarput. Isiginnaagassiap aallartinnerani naggasiinermilu seqersitsaammik¹¹ qulequttanik allaqqasunik seqersitsineq atorneqartoq eqqaassanngikkaanni.

Isiginnaartitsisarfeqanngilaq (scene) ini tamarmi isiginnaartitsiffiuvoq, ineeraq inunnit 30-40-t missiliorlugit taamaallaat isiginnaartoqarsinnaasumiippoq tamarmilu isiginnaartitsiviulluni, Nunatta isiginnaartitsisarfianni black box-imik taaneqartartumi isiginnaartitsineq takutinneqattaarpoq. Ini isiginnaartitsiviusoq iserlugu igalaaqanngilaq, nipi akisuasarpoq tarrajullunilu. Isiginnaartitsisut erinarsorneranni oqalunnerannilu nipitik

¹⁰ Email aqqutigalugu Vivi Sørensen allaqatiginerani paasisat, ilanngussami takuneqarsinnaavoq

¹¹ Overheadprojektor

qassarissitikkaangatikkit qiaammaannartumik misigititsisartumik ineeraq akisuasarpoq. Isiginnaartitsisut erinagissut tusarnersullu, nipbaarittumik erinarsortarneranni soorluluunniit nipit misigissutsinut pulaannartartut, assut ilukkut attortisimanartumik.

Isiginnaagassiornermi devising atorneqartillugu nalinginnaasumik isiginnaartitsivimmi isiginnaartitsineq tamatigut atorneqarnej ajortoq Oddeyp atuakkamini paasititsissutigaa. Amerlanertigut devisingimik isiginnaagassiornermi isiginnaagassialiaq piffinnut assigiinngitsunut ornigullutik angalallutilluunniit isiginnaartitsissutigineqartarnera nalinginnaasuusooq ima eqqaavaa:

Many devising companies are concerned with making a performance away from the conventional space; for example, theatre-in-education programs are often devised to tour in schools, large-scale spectacles or events are site-specific [...] and reminiscence theatre may be performed in community halls or hospitals. Devised theatre, therefore, is often concerned with non-theatrical space, and consequently with decisions related to choice, use, or organization of space (Oddey, 1996[1994], 17).

Isiginnaartitsissut *Ersinngitsip piumasaa* (2019) Nuummi isiginnaartitsissutigineqarpoq, angalallutik isiginnaagassiaq takuteqattaarneqarani. Angallatinnginneranut pissutaaqataasut ilagivaat Kalaallit Nunaata isorartunera illoqarfimmiillu illoqarfimmut taamaallaat timmisartukkut umiarsuakkullu anguneqarsinnaalluni, tamannalu akikitsuinnaanani. Taamaakkaluortoq Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnikkut black boximi isiginnaartitsinerat nutaaliornermik taaneqarsinnaavoq. Nalinginnaasumik isiginnaartitsisarfinni inuit issiallutik isiginnaartitsivik (scene) saallugu isiginnaartarneraniit allaanermik isiginnaagassiaq suliaammat, qaammartartut kisiisa qulleralugit, nikisinneqartarnerilu aallaavigalugit isiginnaagassiaq ingerlammat, isiginnaartut niqueqattaarnerannik aamma malitseqartoq. Isiginnaagassiamik taamaattumik isiginnaagaqarluni alutornartuuvoq misigisassaq, kisianni aamma isiginnaariaqatigisat nalullugit kikkuunersut ilaatigut misigissutsinik ittoornerup pianik misigititsisinnaasunik misigititsivoq, tamannalu aamma *theatrical energi-p* iluaniippoq.

Ersinngitsup piumasaata isiginnaartitsissutigineqarnera piffimmi ataasiinnarmiinneranut pissutaaqataasut ilagivaat, isiginnaartitsisut isiginnaartitsinermik ilinniartuunerat aammalu

ukiumi siullermi isiginnaagassiaq naammassissutitut isiginnaartitsissutigineqarnera. Nalinginnaasumik isiginnaartitsisartunngorniarneq ukiuni marlunni ingerlasarpoq¹². Ukiup aappassaani isiginnaartitsisartut naammassissutissatut isiginnaartitsisoqaraangat aatsaat isiginnaagassiamik sinerissamut isiginnaagassiaq angallanneqarsinnaasarpoq. Soorlu ukioq manna isiginnaartitsisartunngortoq Paaliit Mølgaard, isiginnaagassiami *Ersinngitsup piumasaani* isiginnaartitseqataasoq. Juunip isikkaneq-aappaanni 2020 isiginnaartitsisartut naammassissutaa, isiginnaartitsisartoq Kimmernaq Kjeldsen peqatigalugu *Anaanat A/S* isiginnaagassiaq, covid-19 pissutaalluni Kalaallit Nunaata sineriaanut angallanneqarsinnaanngimmat NUIS-i KNR suleqatigalugu toqqaannartumik tv-ikkut tamanut isiginnaarneqarsinnaalersippaat¹³. Taamaattorli isiginnaagassiaq Sisimiuni Tasersalimmi¹⁴ aammalu Qeqertarsuarmi isiginnaartitsissutigineqarpoq.

Isiginnaartitsinermi atortut atorineqartut, qanorlu isiginnaagassiap ingerlanera naatsumik

Isiginnaagassiaq aallartippoq isiginnaartitsisut apeqqusersuinerannit, apeqqusersuinerat isiginnaartutut qaratsami pilersitsisarpoq apeqqutit akissutigisinnaasaannik. Isiginnaartitsinerup ingerlariusaa assigiinngitsunut periutsinut pingasunut takussutissiisussanik Vivi Sørensenimit aalajangerneqarsimapput; ullutsinni inuunermi, atuakkami oqaluttuaq aammalu isiginnaartut isiginnaagassiami peqataanissaat (Sørensen, 2019:2ff). Assersuutitut siullermik, isiginnaartitsinermi atuakkamiit isiginnaartitsineq periarluni isiginnaartitsineq ullutsinnimut nuunneqartartoq manuskriptimi inuttamit oqaatigineqartoq assersuusiarilaassuara:

Okey, oqaluttuami paasivarput Ullorissap Saamiullu ataataasorisi-masaat tassaasoq ataataannik toqutsisuusoq. Taava kalaallit qanga ileqqi malillugit akiniaasariaqarput toqutsisua toqullugu. (Sørensen, 2019b: 13).

Isiginnaagassiat immikkoortuisa akunnerini oqaaseqarnerup kingunerisarpaa, isiginnaartitsisoq immikkoortumiit immikkoortumut nuunnermini isiginnaartoq malinnaatinneqarnera qulakkeertarlugu.

¹² <https://nuis.gl/om-uddannelsen/>

¹³ <https://knr.gl/da/tv/aallakaatitassat-trailers-knr-tv-channel/trailer-anaanat-tallimangorneq-juunip-12-2000>

¹⁴ <https://taseralik.gl/event/anaanat-a-s/>

Isiginnaartitsinermi qaammartartut annerusumik qaammaqqutitut atorneqarput, qaammartar-tunillu atuinermi isiginnaartut ilaatinneqartarlutik. Qaammartartut malittaralugit isiginnaartut nikeqattaartarput, ilaatigullu isiginnaartitsisut isiginnaartunut aperisarlutik qaammartartut isiginnaartup arlaata tigorusunnerai, isiginnaartitsisut malillugit seqersitsisussanngortillugit.

Isiginnaagassioriaatsimi devisingimi isiginnaartitsiffiup qanoq issusaa apeqqutaalluni isiginnaartitsinermi isiginnaariat isiginnaartitsinermit peqataatinneqarsinnaaneri Sørensenip atorsimagaa erserpoq. Isiginnaartunik isiginnaartitseqataasarnerit Oddeyp atuakkamini ima nassuiarpaa:

Devised theatre provides the intended spectators with access to the process of creativity, as well as an alternative experience to the traditional theatre venue and product. (Oddey, 1996[1994]: 19f).

Isiginnaagassiap aallartinnerani isiginnaartitsisut tullerriaallutik isiginnaartut saallugit apeqquteqaqattaarput. Apeqqutit isiginnaartunit akineqartarnissaat Sørensenip takorloorsima-galuarppaa. Isiginnaagassiali siullermeersumik takutinneqannginnerani, immikkut ittumik qaaqqusanik isiginnaariartoqarnerani Sørensenip maluginiarsimavaa apeqqutigineqartut akineqartannginnerat ingerlaqqinnissamut akornutaasinnaasoq, imalu naammassissutimi allaaserinerani allataqarpoq:

We did try for a couple of rehearsal runs with the audience to actually ask them of what 'The will of the unseen' which is a Greenlandic saying as well means to them, but no one ever replied and it seemed to disrupt the flow, so I decided to take it away. (Sørensen, 2019c:12)

Qulaani allanneqarsimasoq malillugu isiginnaartunut apeqqutit akineqarnissaat peerneqarsimanera pissusissamisoorinarpoq. Oddeyp atuakkami eqqaavaa isiginnaagassiat angallannerini isiginnaartitsissutip allanngorsinnaasarnera; "...performance changed with every venue..." (Oddey, 1996[1994]:29). Isiginnaagassiamik angallassisoqanngikkaluartoq taamaattorli isiginnaagassiap siullermeertumik takutinnginnerani (premiereqannginnerani) isiginnaartulerlutik sungiusarnerminni, ullut marluk sioqqullugit, isiginnaarnissamut qaaqquneqarsimapput workshoppimi suleqataasimasut, uanga ilinniaqatikkalu ilanngulluta aammalu ullormi allami Nuummi GUX-imi ilinniartut qaaqquneqarsimallutik (Sørensen, 2019c: 8). Tamatuma kingorna isiginnaartussanut apeqqutissaagaluit apeqqutigineqaratik

isiginnaartitsisut akunnerminni tulleriillutik apeqquteqareernerminni, isiginnaartitsisunut paasititsipput apeqqutigisatik isiginnaartitsinermi oqaluttuarineqarumaarneranik (ilanngussat tallimaanni takuneqarsinnaavoq isiginnaartitsissutip aallartinnerani isiginnaartitsisut apeqqutigisimasai, oqaasiilu).

Tamanna isummerfigissagaanni isumaqarpunga peerneqarsimanera ajunngitsumik kinguneqartoq. Isiginnaartuulluni apeqqutit (ilanngusat tallimaanni takuneqarsinnaasumi) isiginnaartunit assigiinngitsunik akineqartarsimagaluarpata Sørensenip allanneratuut isiginnaagassiap ingerlariaqqinnissaanut nikingasumik akunnattoornartumik imaluunniit akornutaasumik isiginnaagassiap pilersinnaanera/ingerlalersinnaanera eqqarsaatigalugu peerneqarsimanera tapersernarpoq.

Qaammartartunik atuinerni inuttaaqpat qiortakkat aamma inuttatut atorneqarput. Qiortakkat qaammartartumik seqersitsinikkut iikkami tarrat saqqummertut isiginnaartitseqataasutut ilanngunneqarput, isiginnaartitsisut inuttaasut amerlaningortinneqarlutik. Iikkami seqersitami tarratut inuttaasut, isiginnaartitsisartunit oqalutsinneqartarput, taamaalillutik isiginnaartitsisut arlalinnik inuttaaffeqarlertarlutik.

Assersuutigineqarsinnaavoq, qatanngutigiit ikinngutitik peqatigalugit arsamik unamminerminni pinnguarnarup pinnguarnarujunnaarnerata nalaani inuusat qiortakkat iikkamut seqersinneqarneranni isiginnaartitsisut amerlissinneqarmata, Ullorissap Saamiullu akerai iikkami seqersitsinikkut isiginnaartitseqataalerlutik, isiginnaartitsisumit oqalutsinneqarlutik. Soorlu Richard Schechner atuakkiaani isiginnaartitsisarnermut tunngasumi; *Performance Studies – an introduction* (2013) ima allakkaa: “...*puppets actually constitute second beings who interact with the human actors.*” (Schechner, 2013:203).

Tamanna isiginnaagassiannortinnerani iluatsittumik taaneqarsinnaavoq.

Atortut (rekvisit) ilaattut puussiarsuaq assigiinngitsunik atuuffilerlugu atorneqarpoq. Puussiarsuup scene atuuffia immikkoortut sumut killinneri najoqqutaralugu allannortinneqarluni: imarpalaatut nipiliuutitut atorneqarpoq, isiginnaartitsisunit taperserneqartumik, immikkoortullu ilaanni arsaattut oqaluttuarineqarnerat tikinneqarmat imuneqarluni arsatut atorneqarpoq. Minnerunngitsumillu Ullorissap inuilaamut aallarnerani nammattakkatut atorneqarluni.

Isiginnaartitsinermi isiginnaartitsisut inuttarisaminniit aneriartutik inuttarisatik imaluunniit isiginnaartitsissutip sammisaa/imaa eqqartortarpaat, apeqqusersuisarlutillu.

Taamannak isiginnaartitseriaaseq *verfremdungseffekt*-imik taaneqartarpoq, naatsumik ima nassuiarneqarsinnaasoq; isiginnaartitsinermi inuttarisamiit anillariarluni inuttarisamut iseqqittarneq. *Verfremdungseffekt* Brechtian actingimeersuuvoq, Bertolt Brecht-ip pilersissimasaa imalu nassuiarneqarpoq Schechnerimit:

*Verfremdungseffekt demands a measure of detachment from the action
– positioning the actor “next to” instead of “in” the role.”*
(Schechner 2013: 146)

Vivi Sørensen vs Hans Lynge

Isiginnaagassiaq *Ersinngitsup piumasaa* allanneqareersutut Vivi Sørensenimit ilitsersuisuuffigineqarpoq. Sørensen Nuummi peroriartorpoq.

Ukioq 2012-imi Ilisimatusarfimmi tusagassiortutut naammassivoq¹⁵. Isiginnaartitsisartutullu Danmarkimi Odensenimiittumi kalaallini siullersaalluni Den Danske Scenekunstkolenimi isiginnaartitsisartutut naammassinikuulluni¹⁶. 2019-imi kalaallini siullersaalluni isiginnaartitsinermik ilitsersuisutut *University of Ottawami*, Canadamiittumi ukiuni marlunni ilinniareerluni ilinniagartuunngorpoq. Taamaattumik Sørensen Kalaallit Nunaanni ilisimaneqarluartut ilaattut taaneqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaanni ilisimaneqarlualerneranut takussutissat ilagaat, inuusuttoqatini allat peqatigalugit tv-kkut aallakaatitassiarineqartarsimasumi *Sofa aappalaartoq*-mi peqataasarsimanera. Qulinilli ukioqarluni Sørensen ussassaarummi isiginnaartitsisartutut peqataaqqaarpoq, tamannalu ilisimaneqaataasa siulliit ilagaat pisiniarfimmi ussassaarutini ilaaqqaarnera. Ilitsersuisorisimallugu Karen Littauer, Inuk Mediamiillu ussassaarusiaq suliarineqarsimalluni Suluk, (2013: 13ff).

Aammali isiginnaartitsisartutut tusagassiortutullu ilinnialingikkallarnermi isiginnaartitsisartut silarsuaanni takussaalereernikuuvoq. Ilaatigut 2006-imi isiginnaartitsisartuq erinarsortartutullu nunarsuarmi ilisimaneqarluartoq Nukâka Coster-Waldau isiginnaagassiami *Polaroid*-imi isiginnaartitseqatiginikuullugu (op.cit).

¹⁵ <https://sermitsiaq.ag/labrador-kangian-redaktoer-bestod>

¹⁶ <https://sermitsiaq.ag/vivi-soerensen-skuespiller>

Ukiuni kingullerni qaninnerusuni suliaani tusaamaneqaataasa annerit ilagaat Kalaallit Nunaanni *Satire*-mik isiginnaagassialiaq nangeqattaartoq *Labador Kangian* ' 2011 naalersoq KNR-tv-mi aallakaatinneqartalersumi aaqqissuisutut ilisimaneqarnera. Tusagassiortutut ilinniartuulluni *Labrador Kangian* ' isiginnaagassialiaq nangeqattaartoq aaqqissuisuuffigaa. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni aammalu politikikkut pissutsini ilungersunarsinnaasuni quiassuarneq (satire) atorlugu Eqaluk Høeghmit aammalu Martin Brandt Hansenimit inuttaaffigineqartut suleqatigalugit nangeqattaartumik isiginnaagassialiormata. Tamannalu inuiaqatigiit akornanni aalassatsaatigineqangaatsiarpoq.

Kalaallit Nunaanni isiginnaagassiamut nangeqattaartumut qisuariaatigineqarsimasut pillugit Rosannguaq Rossenip (in. 1982, Ilisimatusarfimmi adjunkti phd-iliortorlu) Ilisimatusarfimmi immikkoortortami oqaasilerinermi, atuakkialerinermi aammalu tusagassiuutilerinermi kandidatit naammassissutitut allaaserisaani "*Politisk- og samfundssatire som talerør i Grønland*"¹⁷ (Rossen, 2014) itinerusumik *Labrador Kangian* ' atuarneqarsinnaavoq.

Atuagassiami *Peripetimi* BKP-ip artikeliliani eqqaavaa nassaarisimallugu Lyngep pappialaataani maskinemik allataq, manuskripteq, ima qulequtalimmi "*Amatørteater på Grønland*"-imi (pagineret 7-9, u.å., efter indholdet at dømme ca. 1960) Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarneq aammalu ilinniarsinnaaneq aningaasaqarnerlu Lyngep *!svære vilkår!*-iunerarsimagai. Kisianni taamaakkaluartoq ima allassimalluni:

"Vi kan modtage europæisk kultur og uddannelse, men for at udtrykke den rigdom, der er i os, må vi bruge grønlandsk." (Pedersen 2019:15).

Sørensen Kalaallit Nunaata avataani isiginnaartitsinerup silarsuaani ilinniagaqareerluni Nuummur angerlarpoq isiginnaartitsinerup silarsuaani suliaqarnini nangillugu, isiginnaagassialiaq *Qaqortumi juulli* (2019) juulleriartortoq decemberip 13-ianiit 16-iata 2019 tungaanut Niels Lyngep illuani isiginnaartitsissusiaralugu, Nuuk lokalmuseum suleqatiginerisigut¹⁸.

¹⁷ <https://uni.gl/media/5286158/rosannguaq-rossen2028129.pdf>

¹⁸ <https://www.facebook.com/events/niels-lyngep-illua-niels-lynges-hus-gertrud-raskvej-24/qaqortumi-juulli-jul-i-myggedalen/611652449576275/>

Lyngep oqaaserisimasaa qulaani issuarlugu allaqqasoq, Sørensenimit aqutigineqarpoq. Kalaallit Nunaata avataani isiginnaartitsisartutut ilitsersuisutullu ilinniareerluni nunaminut angerlarpoq nammineq pingaartitani atorlugit suliaqarsinnaanngorami. Tassungattaaq tunngatillugu Sørensenip isiginnaartitsinermit ilitsersuisutut naammassissutitut allaaserisamini ilaatigut nammineq oqaatsini atorlugit ilitsersuisimanermini isiginnaartitsisar-tunngornianut pingasunut (Paaliit, Malu, Maalia) misigisani ima allappai:

From the very first minute I had with the students, I felt an extreme relief in being able to speak in my language. This was also the first time the students worked with a director who speaks Kalaallisut, the Language spoken in Greenland. (Sørensen, 2019b:5).

Qulaani Sørensenip allassimasaani nammineq oqaatsini atorlugit isiginnaagassiamik ilitsersuisuunini, isiginnaartitsisartunngornianut pingasunut ukioq 2019-imi ukiumi siullermi isiginnaartitsisartunngorniarnermi Sørensenip kalaallisut oqaluttuunerata kalaaliuneratalu iluarineqarneranik nammineerlunga isiginnaartitsisartunngornianiit iluarineqartoq tusarpara.

Erseqqissaatigissuarali isiginnaartitsinermit ilinniarfimmi amerlasuutigut kalaallit isiginnaartitsinermit ilitsersuisartut atorneqartarmata aamma. Soorlu Nunatta isiginnaartitsinermit ilinniarfiup ningiorinikuusai Varste Mathæussen aamma Makka Kleist ilitsersuisutut aamma atorneqartarnikummata aammalu Tuukkaq Teaterimi isiginnaartitsisartunngorsimasut ilaat Elisabeth Heilmann Blind¹⁹ ilitsersuisuusarlutik²⁰. Taamaattumik Nunatta isiginnaartitsinermit ilinniarfia aatsaat siullermeerluni kalaallimik ilitsersuisumik isiginnaartitsinermit ilitsersuisoqanngimmat.

Ilisimatuussutsikkut isiginnaartitsisarneq pillugu ilisimasalittut saqqummiartornikuuninnut atatillugu isiginnaagassiap siullermeertumik takutinnginnerani isiginnaariarsinnaanitsinnik ilinniaqatikka peqatigalugit qaaqusaavugut.

Isiginnaagassiaq naammat, NUIS-ip isersimaartarfiani sofami Sørensen isiginnaartitsisartunngorniat isiginnaartitsisartutullu naammassinikut oqaloqatigaagut. Isiginnaartitsisut arlaata oqaatigaa kalaallit oqaasiinik kulturimillu ilisimannilluartumik ilitsersuisoqarneq iluaralugu.

¹⁹ <https://sermitsiaq.ag/node/200575>

²⁰ Isiginnaagassiami Uummatiga qaarpoq-mi ilitsersuisuunera linkimi takuneqarsinnaavoq <https://nuis.gl/kommende-forestillinger/>

Sørensen isiginnaagassiamik toqqaasussanngorami nammineq oqaatsini kulturinilu aallaavigalugit isiginnaagassiamik ilitersuisutut naammassissutissaminik suliaqarnissani pingaartissimavaa. Tassungalu sanillionneqarsinnaavoq BKP-ip atuagassiami *Peripetimi* allaaserisaani Lyngep 1937-mi atuagassiami *Sujumut K'akortup niuvertokarfiane avîse*-mi 'nuânârsautáinángilak (Nr. 2)'-mik qulequtalimmi akissutitut allassimasaa, Sørensenip pingaartitaanik naqissusiisoq:

ilârsinek nunavtine atorungnaerniardle. mássákut sarkúmersi-tseriausek nangminek pigissarput inuiait avdlat piánik ássekángitsok pâriartulerparput neriugdlutalo tamatumûna pitsaunerussumik sákortunerussumigdlo súnîsínaunek angujartúsavdlugo. (Lyngé, 1937:78), (Pedersen, 2019:10)²¹.

Devising atorlugu isiginnaagassialiornerup kulturimik (ilaatigullu oqaatsinik) isiginnaagassiami atorneqartussanik ilisimasaqarnissaq pisariaqartoq Oddeymit ima allanneqarpoq:

The process of devising is about the fragmentary experience of understanding ourselves, our culture, and the world we inhabit [...] Participants make sense of themselves within their cultural and social context [...] it is about inventing, adapting, and creating what you do as a group. (Oddey, 1996[1994], 1).

Atuakkami *Devising Theatre*-imi isiginnaartitsisartut kulturinit assigiinngitsuneersuusartut aallaavigeqaraluartut, *Ersinngitsup piumasaa*ni isiginnaagassialiornermi isiginnaartitsisartunngorniat tamarnik Kalaallit Nunaanneersuugaluarlutik, Kalaallit Nunaata kulturianik ileqqutoqaanik aammalu oqaatsinik atuilluartuunissaat Sørensenimut pingaartuuvoq.

Taamaattumik Lyngep atuakkiaaniittut oqaatsit allaqqareersut atorneqarnissaat aalajangersimavaa (Sørensen, 2019c:6f). Isiginnaagassiamilu kalaallit ileqqutoqaat malillugu kalaallit qulliannik atuinissaq pingaartissimallugu (Sørensen, 2019c: 5).

Tassuunakkut ersersippaa nammineq pigisat atorlugit isiginnaagassiorsinnaalluni, oqaatsit kulturimi ileqqusartoq oqaluttuareqqiinerlu isiginnaagassiornermi ersermata.

Ghosting & re-cycling, oqaluttuanik atoqqiineq

Hans Lyngep oqaluttuaq atuarsimasani aallaavigalugu *Ersinngitsup piumasaa* allakkamiuk nalaassimasani oqaluttuaq atoqqillugu *ghosting*-erpaa, oqaluttuaq ilaarnagu kisiannili

²¹ BKP-ip ilanngussimasaa aviisi qallunaatuminganneersuuvoq, kalaallisullu allassimasooq isumaqatigiinnarlugu.

ilisarnartunngorlugu oqaluttualiaralugu. Tamanna atuakkami *Ersinngitsup piumasaa*ni tuluttuunngortitami, *The Will of the Unseen*ip naggasiutaani allassimasup Kirsten Thisted-ip (lektori *Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier*-mi) eqqaavaa atuagaq *Ersinngitsup piumasaa* 1967-imi naqiteqqinneqartumi atuakkap allanneqarsimanerani isumassarsiaq Lyngep nassuiaateqarfigisimagaa (Thisted, 2017: 149).

Lyngep inuusuttuulluni *polarforsker*ip Knud Rasmussenip (1879-1933) atuakkiai atuarlugit Akilinermit oqaluttuarisimasaa nalaarsimasani ima allassimavaa:

Isersimaffigisarsimavai aappariit marlulissanik ernillit tupigusuutigisarlugillu illuminni inooqatigiinnerata kusanassuia pillugu. Allaammi ilaqutariit qallunaat inooqatigiilluartut pissusiannut eqqaanarnerarpaa. Ilaannili avalaniilluni eqqartormagit oqaluttuuppaat angutip taassuma qitornarinngikkai angutaallu toqullugu arnaat nulissiussimallugu. Eqqumiinnerarpaa eqqarsaatigalugu meeqqat taakkua inersimalernerata nalaani kalaallit tasamanimiut kuisimalersimanngippata angutisiartik ataatamik toqutsisaa akiniummik toqutassarissagaat, neriullunilu tamanna sioqqullugu kristumiussutsip inuiaat taakku tikereersimajumaarai (Lyngep, 1967: siulequt)²².

Oqaluttuaq atuarsimasani aallaavigalugu isumassarsiorfigalugulu Lyngep atuagaq *Ersinngitsup piumasaa* (1967) allassimavaa.

Sørensenip atuagaq atorlugu isiginnaagassiannngortitsinera aamma atoqqiineruvoq *re-cyveling*imit taaneqartartoq, atuakkami oqaatsit atorneqartut malillugit isiginnaartitsineq ingerlanneqarmat. Oqaluttuaq 1800-kkunni oqaluttuarsiaq 1930 naalersoq atuakkiarineqartoq aallaavigalugu, 2019-imi isiginnaagassiannngortinneqarmat.

Atuakkap naggasiutaani Thistedip eqqaasaa, 1967-imi, taamani inuusuttunit atuagaq suli atorneqartarneranut peqqaasut ilaginnguatsiaraat atuakkap imarisaa inuusuttunit tarrarsorfigineqartarnera patsisaaqataasinnaasoq Lyngep allassimammagu. Thistedip naggasiinermini naggasiutitit ilannguppaa Lyngep 1967-imi siuleqummi allataani allassimasoq:

It is worth nothing that 'The Will of the Unseen' is still considered an important and relevant work among young Greenlanders. This must be because its reflections on life and the courage of daring to live it,

²² Allattaasitaamik allassimasut allattaatsimut nammineq allataraakka.

even when it seems almost unbearable, still has something to say to the modern Greenlander.... (Thisted, 2017:159).

Atuakkap ullumikkut suli soqutigineqarnera takussutissiivoq isiginnaagassiatigut isiginnaartitsissutigineqarnera, aammalu isiginnaartitsissummi ullumikkut pissutsinut sanilliuttarnera isummersornernik ilaqartartoq qanga pissutsit qanoq issimaneri ullumikkullu pissutsit qanoq innerinut sanilliutigineqartarlutik. Tamanna isiginnaagassiap siullermeertumik tamanut isiginaartitsissutigineqareernerata kingorna Sørenseni oqaaseqarnermini eqqaavaa, nammineq peroriartornermini anaanaminit tusartarsimallugu oqaaseq: *“Ajunngilaq ersinngitsup isumagiumaarpaa.”* Namminerlu Sørensenip paasisinnaanikuunagu sooq aammalu qanoq ersinngitsup akiniaasinnaanera.

Immikkoortumik inerniliineq

Allareernittut *Ersinngitsup piumasaa* siullermeerluni 1938-mi duplekeeringaalluni saqqummeqqaarpoq. Atuagaq *Ersinngitsup piumasaa* 1938-imili saqqummeqqaartup, kingornalu arlaleriarluni naqiterteqqinneqarsimasoq isiginnaagassiatut suliarineqarsimanngisaannarpoq. Isiginnaartitseriaaseq *devised theatre* atorlugu isiginnaartitsineq misigisaavoq alutornartoq, nalinginnaanngitsoq.

Isiginnaagassap isiginnaartitsissutigineqarnerani ineeqqap mikinera aammalu aatsaat taama mikitigisumi isiginnaartitsivimmi peqataalluni ugguarnartut ilagaat isiginnaariartuulluni, isiginnaartutut nikeqattaarnerit isiginnaariaqatigisanillu asserneqartarnerup tamakkiisumik isiginnaartitsisut malinnaaffigerpiarunnaartarneri. Taamaammat isiginnaartitsinermi ineeraq atorneqartoq alutornaraluarluni, apeqquuserneqarsinnaavoq isiginnaariat ikinnerutinneqannginnerinnik.

Isiginnaagassiornermi eqimattani suleqatigiilluni suliaqaqatigiinneq, manuskriptimik allaqatigiinneq atorneqarsimannginera malunnarpoq, atuakkamiit oqaatsit atorneqarmata. Tamanna suleriutsumik allannguisimaneq Sørensenip naliliinera naapertorlugu, isiginnaartitsisartunngorniat misilittagakinneranik peqquteqarnera uggnartut ilagaat, devisingimik suleriuserineqartartup ataatsimoorussamik allattoqarsimannginnera uniuummat.

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnikkut ineriartuutit ilagaat isiginnaagassioriaatsimik *devising*-i atorlugu suliaqartoqarnera, nunarsuarmiooqataaleriartormik takussutissiisoq, namminerlu pigisat aallaavigalugit suliaqarnerulluni.

Isiginnaartitsineq aqcutigalugu inuiaqatigiinni eqqartorneqarneq ajortut saqqummertarneri

Isiginnaagassiat aqcutigalugit inuiaqatigiinni ammasumik eqqartorneqarneq ajortut Lyngep 1936-mi Qaqortumi ammaappai. Isiginnaagassiaq *Jútdlerútúlersut* isiginnaartitsissutigineqarmat. Isiginnaagassiaq kalaallit qallunaallu qanoq assigiinngitsumik periuseqarneri, qallunaat kalaallinut suusupaginnittarnerat aammali kalaallit juulleriartornerani qanoq imigassartortigisarnerat isiginnaartitsissutigineqarmat. Qisuariartulli sakkortunermik tassaasimapput qallunaat (Pedersen, 2019a:9).

Inuiaqatigiinni ullutsinni pisartut paqumigineqarlutik eqqartorneqarneq ajortut ilaat suiaaqatinoortarneq immikkoortup tulliani sammineqassooq misissuiffigineqarlunilu.

Atuagaq *HOMO sapienne*

Atuagaq *HOMO sapienne* 2014-imi Niviaq Korneliussenimit allanneqartoq kalaallisut qallunaatullu saqqummerpoq. Kingornalu oqaatsinut assigiinngitsunut arfineq-marlunnut nutsigaalluni saqqummersinneqarpoq²³, tusarnaagassiatullu (lydbogit) qallunaatut 2015-imi immiunneqarluni²⁴.

Atuagaq oqaluttualiaavoq, Nuummi inuusuttut tallimat suiaaqatiminnik soqutigisallit aallaavigalugit oqaluttualiarineqartoq. Korneliussenip suiaaqatiminnik aappaqartartut ilaqartartullu aallaavigalugit aammali atuagaq imminut tunngatinnerullugu allassimallugu KNR-imit apersorneqarluni immiunneqarnermini oqaatigaa²⁵.

Korneliussen siullermik atuakkiornerup silarsuaani saqqummerpoq 2012-imi, inuusuttut oqaluttualianik naatsukullalianik unammisitsisoqarnerani peqataanermigut. Naatsukullaliaq ajugaassutigisaa *San Francisco*-mik qulequtalik, ajugaasut allat qulit peqatigalugit naatsukullaliat ataatsimoortillugit atuakkatut saqqummersinneqarpoq 2013-imi *Inuusuttut* -

²³ Isiginnaariarnermi quppersagaasaq tiguneqarsinnaasumi, quppernerit pingajuanni allaqqasoq.

²⁴ https://www.saxo.com/dk/homo-sapienne_niviaq-korneliussen_lydbog-download_9788711468586

²⁵ <https://knr.gl/da/node/124633>

nunatsinni nunarsuarmilu/Ung i Grønland - ung i verden (Therkelsen & Vahl, 2013) taama qulequteqarluni.

HOMO sapienne 2014-imi saqqummereernerata kingorna inuiaqatigiinniit tigulluarneqarsimasoq maluginiagassaavoq. Assersuutigineqarsinnaavoq Aasianni Avannaani Ilinniarnertuunngorniarfimmi (GUX-imi) saqqummiisimanagera, Aasianni atuakkanik atorniartarfiup aaqqissuussaaniq Korneliussen qaaqusaasimavoq saqqummiartoqqusaalluni.

Inuit tusarnaariat 100-t sinnerlugit Korneliussenip oqalugiariartorneranut takkussimallutik, Korneliussenimit tupaallaatigineqartumik²⁶.

Tassuuna takussutissiivoq inuit atuakkamut soqutinninnermikkut aammalu Korneliussenip nammineq inuttut suiaaqatiminnoortartuulluni oqalugiarnermigut inuit Korneliussen tarrarsorfigisimagaat.

Atuakkap saqqummereernerata kinguneraa kinguaariit kingulliit nikinneranni, Kalaallit Nunaanni suiaaqatiminnoortarnerup tusarsaaleraluttuinnarnera, tusagassiuutitigullu ammasumik eqqartorneqartalenera. KNR-TV-mi oqallinnermik tunngavilimmik toqqaannartumik aallakaatitassiami '*Qulaarppaa*'-mi suiaaqatiminnoortartut qitiusumik oqallinnermi peqataaneranni²⁷, ullutsinni eqqartuineruleriartornermik kinguneqaqataasut ilagaat.

Taamaakkaluartorli suli suiaaqatiminnoortartut inuiaqatigiit akornanni assigiinningsitsinermik takutitsisoqartartoq, *Nuuk Pridemi* 2019-imi aaqqissuisut ilaat Seqininnguaq Poulsen KNR-imit apersorneqarnermini ima erseqqissaavoq:

*Man møder stadig en masse diskrimination, og det bliver tit set som en joke, eller noget der er pinligt, når man støtter folk med forskellige seksualiteter, siger hun*²⁸.

Suiaaqatinoortarnerup ammasumik eqqartorneqalenera

Kalaallit Nunaanni suiaaqatinoortarnerup ammasumik eqqartorneqartannginnera takussutissiivoq ukiuni qanittuni kinguaariit nikinneranni aatsaat suliniutigineqaleraluttuinnartoq.

²⁶ <http://gux-aasiaat.gl/niviaq-korneliussen-accepter-andre-som-de-er/> aamma <https://knr.gl/kl/node/186631>

²⁷ https://www.youtube.com/watch?v=5ECpeaIN6_k

²⁸ <https://knr.gl/da/nyheder/nuuk-pride-det-bliver-tit-set-som-en-joke-eller-noget-der-er-pinligt>

Kalaallit Nunaanni pisartut ukiuni qulini kingumut qiviassagaanni, suaiaqatiminnoortartut namminneerlutik inuiaqatigiinni akuerineqarnissaminnik suliniuteqarlutik aallartinnikuupput. Ukioq 2010-mi siullermeertumik *Gay Pride* Kalaallit Nunaanni Nuummi ingerlanneqarpoq, tassanilu suaiaqatiminnoortartoq, ukioq mannalu 2020-mi inuup normuminik (cpr-nr) allanngortitsinermini arnatut inuup normoqarlersoq²⁹, Nuka Bisgaard (in. 1990) pilersaarummik ingerlatsisuulluni. Ingerlaaqatigiinnissamik pilersaarusiortup Bisgaardip kissaatigisimavaa, suaiaqatiminnoortartut Kalaallit Nunaanni isigineqarnerat allanngortissinnaassallugu ingerlaaqatigiinnermik pilersitsinikkut. Takutikkusullugulu Kalaallit Nunaanni suaiaqatiminnoortartuugaluarlutik inuiaqatigiinni aamma namminneq inooqataanertik inissaqartariaqartoq³⁰. *Gay Pridep* Nuummi ingerlaaqatigiinnermik ulloqartitsisarlernera suli maannakkumut ingerlanneqartarpoq *Nuuk Pridemillu* atserneqarsimalluni³¹. Paasissutissalli allat aallaavigalugit Kalaallit Nunaanni 1990-ikkut nalaanni suaiaqatiminnoortartut isigineqarnerat allanngoriartulersimavoq³².

Isiginnaagassiaq Homo Sapienne

Isiginnaagassiat atuakkamit aallaavillit 2019-imi NUIS-imi isiginnaartitsissutigineqartut aappaaraat *Homo Sapienne*. Qallunaaq isiginnaartisinnermik ilitsersuisartoq Hanne Trap Friis (Friis) ilitsersuisoralugu, Korneliussenip atuakkiaa aallaavigalugu *HOMO Sapienne*, Nunatta Isiginnaartitsisarfianni 26. april 2019 nunarsuarmi siullersaalluni atuagaq aallaavigalugu isiginnaartitsissussiannngorteqqaarpaat.

Isiginnaartitsisut

Isiginnaartitsisut tassaapput Arnaq Petersen 2018-imi isiginnaartitsisartutut naammassisoq, Connie Kristoffersen aamma Najattaajaraq Joelsen 2016-imi naammassisut, Hans-Henrik Suersaq Poulsen 2014-imi naammassisoq, aammalu Ujarneq Fleischer.

Naammassinninnikut assigalugit Fleischer isiginnaartitsisartutut naammassinninnikuunngikaluarluni taamaattoq isiginnaartitsinnermik ilinniarsimasunit naleqqiullugu isiginnaartitsisarnermigut piginnaasai allaanerussuteqarnerinik takussutissiinngillat.

²⁹ <https://knr.gl/da/nyheder/nu-er-nuka-officielt-en-kvinde-det-er-fantastisk>

³⁰ <https://knr.gl/kl/node/124858> (13.06.2020)

³¹ <https://knr.gl/da/nyheder/nuuk-pride-det-bliver-tit-set-som-en-joke-eller-noget-der-er-pinligt>

³² <https://knr.gl/da/node/175725>

Ukiunut qulinut kingumut qiviassagaanni, Fleischeri siullerpaamik saqqummerpoq 2008-mi KNR-ip inuusuttunut aallakaatitassiaani *Qapuk*-mi aalasulianik naatsunik unammisitsinermi ”Pillingajak” ajugaassutigimmagu. Ukiorlu 2008 naanngitsiarloq Fleischeri Århusimi Kunstakademimi eqqumiitsuliornermik ilisimatusartuulluni inuusuttunut aalasuliaq nutaaq ”Tikeq, Qiterleq, Mikileraq, Eqqeqqoq” (2008) 90 minutsinik sivilisutiginisooq, illoqarfigisamini Sisimiuni Taserallimmi takuteqqaarpa. Fleischerip nammineerluni aalasuliami ilitsersueqqaa-timinik aammalu nammineq inuttaaffigisaraa (Pedersen, 2009:20).

Taamaalilluni isiginnaartitsinermi piginnaasaqarnermigut isiginnaagassianut assigiinngitsunut isiginnaartitseqataasarpoq. Assersuutigineqarsinnaavoq aamma isiginnaagassiaq *Nalusuunerup taarnerani*³³ 2016-imi isiginnaartitseqataaanikuunera. Aammalu filmi inuttaaqataaanikuulluni ukunani; *Qaqqat alanngui* (2011), *Anori* (2018)³⁴.

Isiginnaagassiap ingerlariusaa

Isiginnaagassiaq atuakkamiit aallaaveqartoq isiginnaartitsissutigineqarnera eqikkagaaga-luarluni atuagaq maleqqissaarlugu isiginnaartitsissutigineqanngikkaluartoq, atuagaq atuarsi-magaanni tullinnguuttut takutinneqartussat naatsorsuutigineqarsinnaapput pisussami tulliuuttumi qanoq isiginnaartitsissutigineqarnissaa. Taamaammat isiginnaartitsissutip manuskriptia atuakkamiit aallaaveqarnera atoqqiineruvoq *re-cycling*-imit taaneqartartoq, Carlsonimit ima nassuiaateqarfigineqartoq:

One of the most important effects of drama’s recycling of material is that it encourages audiences to compare varying versions of the same story... (Carlson, 2003: 27).

Taamaammat isiginnaartitsineq pissanganateqarpoq, atuakkap tiguartinnartuunerata aamma isiginnaagassiami naatsorsuutitut pisussat tullii takkuttussanngoraangata atuakkamisuulli inuttat isiginnaartitsinermi qanoq isiginnaartitsissutigineqarnissai pissanganarsisarluni. Isiginnaatitsisartut paarlakaajaallutik immikkoortuni assigiinngitsuni isiginnaartitsereeraanga-mik ilaanni issiavinnut isiginnaartut akornannut ingittarput isiginnaartooqataalertarlutik.

³³ <https://knr.gl/kl/nutaarsiassat/isiginnaagassiaq-nalusuunerup-taarnerani>

³⁴ <https://www.imdb.com/name/nm4667936/>

Ini isiginnaartitsiffiusoq, isiginnaartitsinermilu atorut atorineqartut

Isiginnaartitsiviusussamut iserneq nalinginnaasumik isiginnaartitsiffiusartumit allaaneruvoq. Ini isiginnaartitsiviusoq Nunatta isiginnaartitsisarfiata isiginnaartitsiviani sisamanik teqeqqu-limmi pivooq. Isiginnaartitsiffiup ilusaa amfiteaterimut eqqaanarluni. Sisamanik teqeqqullip iluani isiginnaartitsiffissaq isiginnaariat issiavissaannik ungalulernerqarsimavoq issivinnik. Isiginnaartitsiviusup ungalusatut ittumik issiavilersorneqarnera isiginnaartut imminnut isiginnaarsinnaanerannik isiginnaartitsivik ilusiligaalluni. Taamaalilluni takorloorneqarsinnaa-voq isiginnaartitsinerit isiginnaarianit assigiinngitsunik isummerfigineqarsinnaasut (ilanngus-sami takuneqarsinnaavoq isiginnaartitsisarfiup ilusaa). Isiginnaartut sammivii tamarmik assigiinngillat, isiginnaartullu imminnut isigisinnaallutik.

Isiginnaartut issiaffigisaata akunnerini teqeqquni karseqarpoq, isiginnaartitsinermilu ator-neqartut (rekvisitter) tassaapput karsit qaqortut issoqqaarissut iluanni qullillit³⁵. Birgit Kleist Pedersenip forskningsnotemini isiginnaartitsiffiusup qanoq innera ima nassuiaateqarfiaa:

Der er afstand mellem kuberne. Den minimalistiske scene midt i salen giver straks associationer til teaterprincipperne bag Artaud (Theatre of Cruelty (Grusomhedens Teater)³⁶, Brecht (Verfremdung), Grotowski (publikum i centrum, teaterlaboratorium, det nøgne selv³⁷) og Stringberg (provokation) (Pedersen, 2019b:1).

Isiginnaartitsinermi oqarasuaatitut angallattakkatut atorineqarput karsit issoqqaarissut qulliisa aqutai. Allaqateqartarnerit højtalerit atorlugit nipinngortinneri piviusoorpalaartumik allaqatigiinnernik tusartitsisartut. Tamanna pissutaavoq atuakkami aallavigineqartumi Korneliussenip pingaartissimasaa, inuusuttut qanoq ataveqatigiittarneri takutinniarlugit iphonemiit allaqatigiinnerit assilerneru atuakkami ilaatissimallugit (Korneliussen, 2014:118). Tamanna aamma isiginnaartitsinermi piviusoorpalaartumik allaqatigeeriaatsit inuusuttunit atorineqartartut takutinneqarput, allaqatigiinnerni isiginnaartitsisartut qanoq allannerminnik paasititsisarlutik oqalunnermikkut.

³⁵ Uani nittartakkami takuneqarsinnaapput suut pineqarnerisut <https://partisalg.dk/produkt/vandtaet-led-lys-boks-med-farveskift/>

³⁶ Teater skal være en provokation, provokation af sanser, alt det dårlig skal ud for at få noget nyt. Det er ligesom en udrensning. Det er ligesom revitalisering. Teater afspejler liv og livet afspejler teater og det er *cruelty*. Ikke underholdning MEN skal være bevidsthedsudvidende, plus humor men med bed (notatit BKP-ip emnefagemi *Erindring og visioner i grønlands(k) teater – med fokus på tredje bølge af Grønlands teaterhistorie 1975-2011*-mi atuartitsineranit notatit 9.gang torsdag den 1.nov.2018).

³⁷ "En nøgenhed der er mere end nøgenhed, nemlig en afsløring af mennesket..." (Grotowski, 1972;4)

Isiginnaartitsisartut inuttaaffigisaminni apeqquuserneqarsinnaasut

Isiginnaartitsisartut inuttaaffigisaminnut pulalluarsimanagerat ataasiakkaani ersersitsivoq.

Isiginnaartitsinerup naajartorerani Fleischerip inuttaaffigisaani, anguteqatiminoortartuulluni nassuerutiginninnera isiginnaartuulluni misigissutsikkut attortinartuuvoq sakkortoq.

Teqeqqumi isiginnaartut akornini tarrajuttumi nikorfavoq, karsip qaani isiginnaartut saallugit, timaa kiinaa tamarmi oqaluttuarpoq naalliuuteqarnermik, qullii uluaatigut kuupput, kiinaani takuneqarsinnaavoq qulartumik kiinaqarluni qiaatigaluni anniaatini toqqortarisimasani isiginnaartut saallugit nassuerutiginninnermik annissiffigigai:

Ullumikkut tassa ulloq. Ulloq sapilerfiga. Ulloq ajorsarfiga. Inuunerup pisarivaanga. Sorsukkaluartunga ajugaaffigaanga. Ullumikkut tassa ulloq. Ulloq apuuffissara. Ulloq angerlarfissara. Angutinoortuuvunga. (ilanngussami takuneqarsinnaavoq)

Isiginnaartitsinermi isiginnaartuulluni Fleischerip inuttaminut qanoq pulalluarsimatiginera takussutissiivoq aallaat isiginnaartuniit apeqquuserneqarsinnaalluni. Pissusaa anguterpaluttoq nalinginnaasumik isiginnaartitsisarfiup avataani takuneqartartoq, isiginnaartitsinermi atorlugu inuttarisaminut angummut inuusuttumut qulartumut naalliuuteqartumut pulalluarsimanageranut, inuttut nammineq kinaassutsivini isiginnaagassiami takutinneraa apeqquuserneqarsinnaalluni. Isiginnaartuulluni apeqquusernarpoq inuttaaffimmini kinaassutsini taputartuuneraa. BKP-ip forskningsnotemini ima nassuiaateqarfigaa:

Inuks/Ujarneqs rolle til slut, hvor han erklærer sig som bøsse: Som publikum er man i tvivl om den dybt indfødte rolle er personen bag skuespilleren, eller personen bag skuespilleren der spiller på tvivlen – i anden eller tredje potens, da han nervøst kigger rundt i hele salen med tårer i øjnene højlydt erklærer, at han er homoseksuel (fra at have opført sig homofobisk i starten.) (Pedersen, 2019b:4).

Isiginnaartitsinermi isiginnaartitsisut isiginnaartuniit apeqquuserneqartarneri *ghosting*-ip iluaniippoq. Carlsonip *ghosting* assersuusiorluni nassuiaatigaa; isiginnaartitsisoq isiginnaartuniit apeqquuserneqarsinnaasartoq isiginnaagassiami inuttaaffigisamini nammineq inuttut kinaassutsini atorlugu isiginnaartitsinersoq, imaluunniit inuttaaffigisani isiginnaagassiami isiginnaartitsissutiginneraa (Carlson, 2003:87ff). Soorlu BKP-ip isiginnaarnermini tamanna misigisimagaa.

BKP-ip apeqqusiisimanagera Fleischerimut, isiginnaagassiornermi ilitersuisoq Teater FreezeProductionimilu *kunstnerisk leder*-iusoq Hanne Trap Friisip oqaloqatiginerani paasisimavaa piviusumik Fleischer anguteqatiminooortartuunngitsoq, isiginnaar-titsinerinnaasorli; ilalerlugulu Friisip paasititsisimanagera BKP-ip ima allappaa:

Hun har gjort et stort nummer under prøverne, at understrege at hver scene skulle ses som en abstraktion, uanset hvor tæt indholdet kom på personen bag rollen. (Pedersen, 2019b:4).

Atuakkami inuttarineqartut malillugit isiginnaartitsisut inuttaminnut pulalluarsimanagerat Korneliussenip takorluugaatut isiginnaartitsisut isiginnaartitsisimanageri KNR-imit apersorneqarnermini eqqaavai ima:

Det var en helt vidunderlig følelse. Og når jeg så den, tænkte jeg: Skuespilleren ramte helt nøjagtig de typer, som jeg beskrev i bogen.³⁸

Assersuutigineqarsinnaavoq immikkoortut (aktit) ilaannit takutinneqartoq. Arnaannaat imminnut pilerigerpasillutik qanillattornerat kunissuutiutigalutik imminnut attuuaatigalutik natermi tiingalernerat, isiginnaartuulluni misiginartoq takusassarinnngisamik takunnilluni.

Namineq isiginnaartutut misigisat

Tassani immikkoortumi arnaannaat kunissuutilerneranni, sanilerisannut qiviarpunga misigigama alartariaqarlunga. Sanilerisama timaa tamarmi oqaluttuarpoq kannigusunnermik, uattulli qisuariartoq takusinnaavara ”takuneqaqqusaanngitsoq takutinneqarpoq”.

Taama misigineq nalilernerqarsinnaavoq Kalaallit Nunaanni suaiaqatiminnoortartut sulii paquminartumik isigineqartarneri. Eqqartorneqartannginnerisa kingunerigaat uagut inuiaqataasugut allaat paqumisuutigilersimagigut. Assersuutigissagaanni arnaq angullu kunissuullutik tutittut filmi takusartakkagut imaluunniit isiginnaagassiami allami takusuugutsigit, taamarsuaq qisuariarsimanaviannngikkaluarpugut, nalinginnaasumik isigisaratsigit.

Tamanna eqqarsarnartuuvoq Kalaallit Nunaanni suaiaqatiminnoortartut eqqartorneqartannginnerannut, eqqarsartaatsinik pissutsinillu qaatuussanik pigiliussiinnartarnerit kingunerisaannik suaiaqatiminnik aappaqartartut ilaqartartullu paquminartumik isigineqarnerannut.

³⁸ <https://knr.gl/da/nyheder/%C3%A5h-det-var-en-helt-vidunderlig-f%C3%B8lelse>

Isiginnaagassiami *teatralske energi*

Isiginnaagassiaq aallartinnerminiit naanissami tungaanut *teatralske energi*-qarpoq. *Teatralske energi* tassaavoq misigissutsit assigiinngitsut isiginnaartitsinerup ingerlanerani aammalu isiginnaareernermi misigineqarsinnaasut; ajunngitsuniik ajortunut, misigissutsinik assigiinngitsunik milloorneqartutut misigititsisinnaasut. Taamannak misigitinneqarneq ersarissumik BKP-ip allatamini ima nassuiarpaa:

Som publikum bliver ens følelser/indlevelse kørt rundt med: der provokeres, der spilles på det komiske, det triste, det hjerteskræende, det alvorlige, det pinlige mv. og der skiftes mellem sindsstemninger lige så hurtigt som man når at indstille sig på sidste scene. Skuespillerne når ud til de bageste rækker med deres præstationer – og bifaldes til slut med stående ovation i mange minutter, ikke kun af høflighed, men fordi publikum følte sig ramt på den ene eller anden måde.
(Pedersen, 2019:4).

Misigissutsikkut eqqortinnartut isiginnaagassiap aallartinneraniilli isiginnaartitsisartuniit oqaatsit aalassatsisisinnaasut anninneqarput, soorlu isiginnaagassiap aallartisimalernerani isiginnaartitsisumit isiginnaartut saallugit oqaatsit imaattut anninneqartut:

Anaanama isumakkeerfigisinnaanngilaanga. Anaanama naarmiorinikuugaluarlunga, milutsinnikuugaluarlunga, perorsarnikuugaluarlunga, anaanama, uanga anaanama. Ataataama paasisinnaanngilaanga. Ataataama inunngortinnikuugaluarlunga, innartittarnikuugaluarlunga, arsaqatigisarnikuugaluarlunga, ataataama, uanga ataataama. Tamarmik qimappaannga.
(Ilanngussap qulinganni assilisami siullermi takuneqarsinnaavoq)

Qulaani issuakkap isiginnaagassiap aallartisimalernerani oqaatigineqartut isiginnaartuulluni takorluuisitsinernik pinngortitsipput, eqqarsalersitsisut suiaaqatiminnoortartut inuunermi qanigisaminniit ajattorneqartarnerannik. Isiginnaagassiap naanissaata tungaanut misigissutsinik assigiinngitsunik pilersitsisartoq BKP-ip allassimasaatulli ippoq. Misigissutsinik ilungersortitsisut naggaserneqarput isiginnaartitsisut ataasiakkaarlutik isiginnaartunut saaffiginnittumik nipilimmik oqaaseqarnerinik:

HH: Angerlarseruit angerlarsimaffimmik ujarlerit.
NAJATTAARAQ: Tunniutiinnarnak ingerlarsorit.

*UJARNEQ: Tunniutiinnaleruit imminut qiviarit.
CONNIE: Imminut qiviaruit imminut nassaarigit.
ARNAQ: Imminut nassaariguit angerlarsimaffiit nassaarissavat, taava iserit.
(Ilanngussat qulinganni assilisap aappaani takuneqarsinnaavoq³⁹).*

Isiginnaagassiap *teatralske energi*-qarnerata isiginnaariartuulluni misigissutsinik sakkortusinnaasunik misigititsereernerata, oqaatsit naggasiutigineqartut isiginnaartunut siunnersuinermik naammassineqarpoq. Isiginnaartitsissutip kikkunut tamanut saaffiginnittuunera taamaalilluni takutinneqarpoq. Tamanna atuakkiortumit aammalu manuskriptiliortumit Korneliussenimit ima oqaatigineqarpoq, isiginnaartitsinerup kingorna KNR-imit apersoneqarnermini:

Der er mange, der siger, at stykket især er egnet til unge mennesker. Og det er jo også en vigtig ting for Nationalteatret at nå ud til de unge. Men jeg synes, at forestillingen er en befriende oplevelse, der er egnet til alle aldersgrupper. Bortset fra børn, fordi den omhandler mange tabuiserede emner, som kan være lidt barske for børn.⁴⁰

Nunatta Isiginnaartitsisarfia nunarsuarmioqataalerpoq

Isiginnaagassiap isiginnaartitsissutigineqartup *HOMO sapiennep* isiginnaartitsissutigineqarnera NUIS-ip isiginnaartitsisarfiittut nunarsuarmioqataalerneranik, qallunaat oqariartaasaat malillugu, “skaavimmiit anillappoq”⁴¹. Isiginnaartitsineq imarisamigut inuiaqatigiinni eqqartorneqarpiarnej ajortut misigissutsit, isiginnaartitsisuniit timitalerlugit isiginnaartitsissutigineqarnerisa; suiaaqatigiit imminnut qanoq pissuseqartarneri, imminut nassuerutigisarnerat, qanoq imminnut naapittarneri, timiminni kukkusumiittutut misigisarneri, isiginnaagassiami tamarmik qulaarneqarput. Misigissutsit anninneqartut isiginnaartunut ingasaginarsinnaasut. BKP-ip forskningsnotetut allassimasaani isiginnaartitsisut pillugit ima allaqqasoqarpoq:

Hver af dem spiller modigt og grænseoverskridende i forhold til hvad man er vant til at se på den grønlandske scene (den fulde Arnaq, de lesbiske scener, Iviks bryster, Inuks frustration og vrede, der fremkalder autentisk gråd hos ham.). (Pedersen, 2019b:2)

³⁹ Aamma oqaatigineqartut atuakkami *HOMO sapiennenimi* quppernermi 73-imi takuneqarsinnaapput

⁴⁰ <https://knr.gl/da/nyheder/%C3%A5h-det-var-en-helt-vidunderlig-f%C3%B8lelse>

⁴¹ Komme ud af skabet, www.ordnet.dk

[https://ordnet.dk/ddo/ordbog?subentry_id=59008926&query=komme+\(springe,+tr%C3%A6de,+..\)+ud+af+skabet](https://ordnet.dk/ddo/ordbog?subentry_id=59008926&query=komme+(springe,+tr%C3%A6de,+..)+ud+af+skabet)

Eqqarsartaaseq pigiliutiinnagaq peroriartornermi eqqartorneqarneq ajortoq, paquminartunik taaneqartartoq isiginnaartitsinermi isiginnaartitsisuniit qulaarneqartoq. Korneliussenip nammineerluni atuagaq aallaavigalugu manuskriptiliaa, Friisimit ilitersuisuuffigineqartoq, quppersakkami ima Friisip isiginnaagassiaq atuakkamit ilaarnaqaannannginneranik paasis-sutissiinera imaappoq:

Men jeg, og vi, har ikke villet kopiere bogen. I teatret kan vi skabe et nyt univers, hvor publikum får mulighed for at opleve personerne og fortællingerne fra bogen på en ny måde. I teatret kommer det til live lige foran os alle sammen. (Friis, 2019: 2).

Isiginnaagassiap kingorna Korneliussenip KNR-imit apersorneqarnermini ilanngullugu oqaatigaa, kiisami atuagaq iperarsinnaanngortutut misigalugu, atuakkap saqqummereernerata kingorna eqqartortarsimanera qatsutilaalerlugu misigisimalersimagami. Nuannaarutigaluguli nammineq atuakkami inuttat pinngortinnikuusani isiginnaartitsinermi pissusai eqqorluarneqarmata (fodnote 38).

Immikkoortumik inernililineq.

Isiginnaagassiap *HOMO sapiennep* isiginnaartitsissutigineqarnera misigisaavoq misigissutis-nik assigiinngitsunik misigititsisoq. Isumaqarpungalul suliaalluarnermigut inuiaqatigiinnut takutinneqarsinnaasut isiginnaagassiannngortinnerani atuakkamiit aallaaveqartut oqaluttuareq-qiinikkut takutinneqarneri torrallataasoq.

Eqqarsaatit pigiliutiinnartakkat, arnaq angullu aappariittussamik eqqarsarneq peroriartor-nermi pigiliutiinnarsimagaanni sungiukkuminaatsut ilagisarpaat suaiaaqatiminnik aappaqar-tartut ulluinnarni takusarneri. Isiginnaagassialli takutinneqarnera piffissanngorsimavoq isum-manik pigiliutiinnakkanik allanngortitsisariaqarneq; paasisimannngissat takorloornerlu ajornartut tamaasa qulaarlugit isiginnaagassiarineqarmata, inuiaqatigiit paasisariaqaraat suaiaaqatiminnoortartut aamma misigissuseqartut inooqataasullu.

Inissiani pisartut inuiaqatigiit ikittuinnaat nalaattagaat

Allaaserisami tulliuttumi inuit ikittuinnaat nalaattagaat ammasumik eqqartorneqarneq ajortut, 1970-imiit 2019 tikillugu blokkini najugaqarnermi pisartut, ilai piviusumik aallaavillit isiginnaagassiannngortinneqarput 2019-imi Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerata nalaani.

Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerani isiginnaagassiat

Nuuk Nordisk Kulturfestival ukioq 2015 aallarnerfigalugu ukiut tamaasa ingerlanneqartarpoq. Inuit nunani avannarlerneersut ilaanni nunarsuup illuatungaaneersut Nuummut tikillutik peqataajartortarput, takutitsiartorlutik. Takutitsinerit assigiinngitsut takutitassiarineqartarput, sammisassallu assigiinngitsut Nuummi piffinni assigiinngitsuni, festivalertoqarnerani inunnit alakkarneqarsinnaasarput.

Isiginnaagassiat tallimaasut Nuummi illoqarfiup ilaani Narsarsuarmik taaneqartartumi blok 2-mi aamma blok 6-imi isiginnaartitsissutigineqarput, piffissami oktoberip arfineq-aappaanniit 13-iat 2019 ilanngullugu isiginnaariarneqarsinnaallutik. Isiginnaartitsinerit siulliit pingasut kalaallisut isiginnaartitsissutigineqarput, ullunilu sinneruttuni oqaatsit tuluttut oqaasii atorlugit isiginnaartitsisoqarluni⁴².

Isiginnaagassiat tamarmik Teater FreezeProduction aqqutigalugu ilitersuisumit Hanne Trap Friisimit ilitersuisuuffigineqarlutik⁴³.

Ilitersuisumik oqaloqateqarneq

Friisimit apersuineq facebook aqqutigalugu messengerikkut, immitsinnut takusinnaalluta, oqaloqatigiinneq ingerlanneqarpoq.

Friisip apersornerani aperaara qanoq ililluni isiginnaagassiat tallimat pinngorsimanersut, paasitippaanga; siullermik aallartiffia tassaassasoq blokkit. Friisimullu pingaaruteqarsimavoq nammineq ilitersuisussanngorami pingaartissimallugu G-50-ip aammalu G-60-ip kingorna oqaluttuassartaasa paasiniarnissaat, inernerisimallugulu politikki.

Isiginnaagassiat tallimat suliarisussanngoramigit Kalaallit Nunaanni oqaluttuarisaanerup tunuliaqataa eqqarsaatigisimavaa, taamaalilluni 1970-ikkunni pisimasoq aallaavigalugu *The*

⁴² <http://www.freezeproductions.dk/wp-content/uploads/2019/10/NUK-EE-01-20191002-022.pdf>

⁴³ <http://world.lisagermany.com/sletten-narsarsuaq-nuuk-nordic-culture-festival-2019/>

view isiginnaartitsissutigineqarpoq, 1980-ikkunni *Remember Lisa*, 1990-ikkuni *Sletten*, taavalu ullutsinni pisartunut *In Zombieland*, kingullerlu qitinnermik takutitsineq *Boys Meet Concrete*.

Isiginnaagassiat ukiut qulikkuutaarlugit isiginnaagassiannngortinneri takutinneqartut, isiginnaartitseriaatsit assigiinngitsut atorineqartut ima Friisip oqaatigai:

”Det er monolog, det er drama, det er performance art, og det er dans.”

(Ilanngussami siullermi oqaloqatigiissimaneq allaganngorlugu takuneqarsinnaavoq.)

Friisimut apeqqutima ilagaat isiginnaagassiat sakkortuut sooq takutinneqarnersut, imalu akivoq:

Jeg synes vi kunstnere skal tage fat i det der svært, med respekt for det vi taler om. Og jeg synes teater det skal underholde nogen gange og være let, men nogen gange, man kan ikke, jeg synes i sådan noget område der bliver man også nød til at tro mod at det der er sket. Fordi der er også gode historier.

Det ved jeg godt, det var fandeme svært. (Ilanngussami Friisip akissutai allanneqarsimasut atuarneqarsinnaapput)

Isiginnaagassiat tallimat isiginnaartitsissutigineqarneri minutsinik 30-35-nik sivilissusili-gaapput tamarmik⁴⁴.

Isiginnaagassiat tamarmik isiginnaartunut saaffiginnittuupput

Isiginnaagassiat tamarmik, *metatheatrical* atorlugu isiginnaagassiaapput. Isiginnaagassiat isiginnaartunut saaffiginnittuunerat, isiginnaartitsinermi isiginnaartitsisut isiginnaartut toqqarlugit oqaluttuarternerisigut paasissutissanik isiginnaartunut paasititsisarmata.

⁴⁴ <http://www.freezeproductions.dk/forestillinger/2019-narsarauaq-sletten/>

Qullissat matuneqarpoq, inuilu avissaartuullutik illoqarfinnut nuutsinneqarput

Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaanerani illoqarfik Qullissat inunnik 1400-it pallillugit inulik qallunaat naalakkersuisuanniit matuneqarpoq ukioq 1972-imi. Inuit Qullissani najugaqartut Kalaallit Nunaata sineriaanut avissaartuullutik nutsertariaqalerlutik⁴⁵.

Isiginnaagassiap *The View*-ip aallaavigaa Qullissat matuneqarmat inuit illoqarfinnut assigiingitsunut nuunneranni, blokkini najugaqalernermi misigisartagaasa oqaluttuarinissaat isiginnaartitsinikkut. Illuinnarmi najugaqareernerup kingorna blokkini najugaqalernerup assigiingissutai oqaluttuarineqarlutik.

Isiginnaagassiaq *The View*

Isiginnaagassiaq *The View* ukiorpassuarni isiginnaartitsisartumit Makka Kleistimit isiginnaartitsissutigineqarpoq. Isiginnaartitsineq oqaluttuarneq (*monolog*) atorlugu isiginnaartitsissusiaavoq isiginnaartitsisoq kisimiilluni isiginnaartut saallugit.

Isiginnaartitsisoq ilisaritillugu

Makka Kleist Qullissani inunngorsimavoq 1951-imi, peroriartorlunilu aamma Qullissani. Meeraallunili Qullissani isiginnaartitsisartunngorusussimavoq, isikkaneq-marlunnillu ukioqarluni 1964-imi ukioq ataaseq Danmarkimiissimavoq angajoqqaarsiaqarluni naasorissaasunik. Taamaanikkut ataatarsiaata aperisimavaa angisuunngoruni sunngorniarnersoq, Kleistip akisimavaa nammineq isiginnaartitsisartunngorumaarluni. Ataatarsiaata oqarfigisimavaa qanoq ililluni Shakespearemik isiginnaartitsisartunngorsinnaanersoq taama ittumik kiinaqartilluni. Kingorna imminut apersortarsimavoq suna nammineq kiinamini allaanerussutiginerlugu aammalu tassani pisumi siullerpaamik misigisimallugu immikkoortitaaneq. Kingorna isiginnaartitsisartuunissani tunussimavaa. Ukiut tulluuttut ilaatigut Californiami AFS-ersimavoq kingornalu Danmarkimi ilinniartitsisutut aallartilluni, ukiup aappasaarluni Nuummur Ilinniarfissuarmut nuussimavoq. 1977-imilu Tuukkakkormiut Ilinniarfissuarmi Qassimi isiginnaagassiaq *Inuit* (1977) kalaallinit isiginnaartitsissutigineqartoq takoqqaarsimavaa tupigusulluni kalaallit isiginnaartitsimmata. Reidar Nilsson oqaloqatigisimavaa, Kleistilu siunnersorneqarluni ilinniartitsisutut naammassiguni Tuukkaq Teaterimi aallartikkumaartoq. Taamaalilluni

⁴⁵ <http://qullissat.dk/om-bogen/>

Kleist 1978-imi ilinniartitsisutut naammassigami ingerlaannaq Tuukkaq Teaterimi isiginnaartitsisartunngorniarluni aallartissimavoq, 1981-imilu naammassilluni⁴⁶.

Kleist 2012-imi isiginnaartitsisartunngorniarneq aallartimmat Nunatta Isiginnaartitsinermik ilinniarfiani ningiuuvoq 2016 tikillugu⁴⁷. Ukiorpasuarni isiginnaartitsisartuuvoq aammalu ukiorpasuarni isiginnaartitsisartutut piginnaasaqarluarnini aallaavigalugu isiginnaagassianik suliaqartarpoq ilitersuisuuffigisartakkaminik. Siullerpaamik Shakespearep isiginnaagassialiaa Macbeth kalaallisuunngorlugu 2007-imi Silamiut piugallarmat monologitut isiginnaartitsissutigisimavaa, aappasaanilu uini Sven B. Syrin ilitersuisoralugu 2016-imi Shakespearep ukiunik 400-liiffissaani kisimiilluni isiginnaartitsivoq inuttat assigiinngitsut 32 inuttaaffigalugit⁴⁸.

Kleistip Shakespearep oqaluttualiaa isiginnaagassiaq quiasaarussiaq ”*En Skærsommernatsdrøm/A Midsummer Night’s Dream*” nutaanngorsagaq aallaavigalugu, siullerpaamik kalaallisut nutserneqartoq Kleistimit, atuakkatut saqqummersippaa ”*Aasarerisseruttora..*”-mik qulequtserlugu⁴⁹. Kingornalu atuagaq ”*Aasarerisseruttora...*” NUIS-i aamma Nunatta Isiginnaartitsinermik Ilinniarfia suleqatigiillutik isiginnaagassiannngortippaat, Kleisti nammineq ilitersuisuulluni, siullermillu isiginnaartitsissutigineqarpoq 15 juni 2018-imi⁵⁰. Taamaalilluni Kleisti Shakespearemik isiginnaartitsinikuullunilu isiginnaagassiannngortitsinikuuvoq, Danmarkimi ataatarsiaata oqaaserisimasaa uniorlugu.

Isiginnaagassiap The View-ip pilersinnera

Qullisaniit nuutsitaasimanermik isiginnaagassiortoqarnissaanut Friisip Kleist aperisimavaa isiginnaagassiamik allassinnaanersoq, Friisip nalunnginnamiuk Makkaap ilaqutai Qullisaniit nuutsitaanikuusut (ilanngussami siullermi oqaasia takuneqarsinnaavoq).

Atuagagdliutini Kleistip oqaatigaa, isiginnaagassiaq allattussanngoramiuk Qullissarmiunik arlalinnik apersuisimalluni. Apersuininilu aallaavigalugu isiginnaagassiamik allataqarsimaluni. Qullissarmiut apersorneqartut amerlanerit Qullissani isikkivissuaq eqqaasarsimavaat, nuutsitaanermillu kingorna isikkivigisartik Qullissanituulli isikkiveqannginnera ujariatsinar-

⁴⁶ Nammineq immiussaqaq 2017-imi BKP-imut emnefageqarnitsinni Makka Kleist akunnerit marluk pulaarnerani.

⁴⁷ <https://knr.gl/kl/node/186640>

⁴⁸ <https://sermitsiaq.ag/introduktion-verdenskendt-teaterforestilling>

⁴⁹ <http://milik.gl/bog/aasarerisseruttora/>

⁵⁰ <https://nuis.gl/ka/forestilling/isiginnaangassiaq-aasarerisseruttora/>

isarsimallugu oqartarsimapput⁵¹. Taamaalilluni paasinarsivoq sooq isiginnaagassiaq *The View*-imik atserneqarsimanersoq.

Isiginnaartitsiviup isikkua, atortullu atorpeqartut

Isiginnaartitsivigineqartoq isiginnaariat nalignagit qullasinnerulaartumik isiginnaartitsivilerneqarsimavoq. Isiginnaartitsiviup qaaniippoq nerrivik mikisoq issiavillu, nerriviup qaani tiitorfeqarpoq aappaluttumik, qilattagaarpasittumillu nerriuviup qaaniittoqarluni.

Isiginnaartitsiviup tunuaniipput igalaat saagoqqasut. Nipillu tusaatinneqartartut, højtalerit atorlugit, blokkini sanilerisaanut nipinik tusartitsisarlutik.

Isiginnaagassiap naalisarnera

Isiginnaagassiaq aallartippoq Makka (isiginnaartitsisoq) igalaat saani itsuarluni, taamaalieriarluni isiginnaartitsivimmuq qaqivoq, nikorfallunilu oqalulerluni. Isikkivini illuttut blokkersuit qaserajuttut aallarniutigai, Qullissanilu illuminniit isikkivissuamik sanilliullugu. Issiavimmuq ingilluni isiginnaartut saallugit oqaluttuarnini nangippaa.

Isiginnaartitsinermi utoqqasaajuvoq nuliaq, ueqarluni Kaalimik atilimmik. Isiginnaartitsineq tamaat issiavimmit nikuissanani isiginnaartitsivoq oqaluttuaatigaluni. Oqaluttuarnermi timini atorlugu ussersortarpoq, isiginnaartitsinerlu tamaat taamannak ingerlallugu.

Isiginnaartitsinerup ingerlanerani qullipinneq, kamaammerneq, illarneq, nuannaarneq, takorluuERPasinneq, misigissutsit tamaasa atorlugit oqaluttuaatigaluni isiginnaartitsivoq. Isiginnaartitsinermi Qullissani inuunerisimasamik blokkinilu najugaqalersimanertik sanilliut-taarlugit oqaluttuarisarpai.

Isiginnaagassiap misissuiffiginera

Isiginnaagassiaq *performing history*-uvoq, imaappoq pisimasoq aallaavigalugu isiginnaartitsissusiaavoq sammivik allaanerusoq atorlugu.

Isiginnaagassiap oqaluttuarineqarneranut aallaavittut taaneqarsinnaavoq, ilisarnartunngortitsisorlu filmi piviusulersaarussiaq “*Da myndighederne sagde stop/Naalakkersuisut oqarput tassagoq*” 1972-imi Qullissani inuit najugaqartut Kalaallit Nunaata sineriaanut illoqarfinnut assigiinngitsunut avissaartuullutik nutserneranni nuuttut kingulliit ilaat malinnaavigineqarlutik piviusulersaarummik filmiliarineqarnerat.

⁵¹ <http://www.freezeproductions.dk/wp-content/uploads/2019/10/AGA-EE-01-20191009-008-DK-1.pdf>

Isiginnaartitsisup oqalunnermini oqaluttuani takorlooruminarsarlugit piviusoorpasittumik oqaluttuarisarpai. Oqaluttuaamilu ilaani, uimi Kaalip qimmeqarsimanera oqaluttuarereerlugu, Qullissat qimattussanngoramikku qimmitik nassarsinnaannginnamikkit uiata qimmit toqorarsimavai. Uita qimmini kingulleq toqoreerlugu nuliament oqarsimanera ima issuar-paa: *"These god damn Authorities! These guest"*. Taama oqarnera isiginnaagassiami piviusulersaarummi *'Naalackersuisut oqarput tassagooq'*-mi inuttatut pingaarnertut malinnaavigineqartumut Qullissaniit Paamiunut nuutsitaasimasup oqaasianut assinguvoq, ima oqarmat: *"Taakku naalackersuisupalaat...."* (Kirkeby & Lyng: 1972, 0:49:27). Filmimi piviusulersaarummi ataasiaannarani taama oqartoqartarpoq, tamatigullu oqaraangami timaata pissusaani takuneqarsinnaasarpoq kamaammeqqanera. Soorlu aamma isiginnaagassiami *The View*-imi Kleisti taama pissuseqarluni uimi oqaasii issuarlugit oqarnermini timaani, isaani, pissusaanilu kamappasinneq ersersittaraa.

Isiginnaartitsinerup ingerlanerani isiginnaartitsisup oqaluttuaraa Qullissaniit aallaleramik ilerriit, meeqqami ilerrisa sanningasui aallannginnermini isumannaariartoqqaarsimallugit, qanormigooq ililluni kiallu isumagissammagit.

Filmimi piviusulersaarummut tamanna eqqaanarpoq. Filmimi malinnaaffigineqartup nuliama ilerra aaqqissuukkiartorpa ernini peqatigalugu, aallannginnerminni kusanartumik qimakkusullugu (Kirkeby & Lyng, 1972: 0:46:19).

Filmi piviusulersaarut *"Naalackersuisut oqarput tassasooq"* isiginnaareersimagaanni, isiginnaagassiaq *The view* isiginnaarlugu ilisarnartut filmimi piviusulersaarummi takutinneqareersimasut isiginnaagassiami ilaatinneqarneri malugineqarsinnaapput. Taamaalilluni piviusoq aallaavigalugu isiginnaagassialiornerup kinguneraa oqaluttuareqqiineq, imaanngitsoq assigeqqissaarlugu oqaluttuarineqartoq, kisiannili ilisarnartunik assersuutigineqarsinnaasunik oqaluttuarluni, oqaluttuap pisimasup sammivia allanngortillugu isiginnaartitsinerulluni.

Tamanna isiginnaartutut nutaanik paasisanik pissarsiffiusarpoq, oqaluttuamut piviusuusimasumut allaanerusumik naliliisinnaaneq isiginnaartut tungaanniit pinngortarmat (jf. Rokem).

Isiginnaartitsinermi oqaluttuap sammivia, alianartup illuatungaanik misigineq

Soorlu Qullissaniit nuutsitaasimanerup eqqartorneqartarnera nuannersuinnarmik eqqartorneqarneq ajortoq tusartareerlugu, isiginnaagassiami allatut isiginnilernermik/naliliinermik

pinngortitsisoqarpoq. Isiginnaagassiami Qullisaniit nuutsitaanerup iluaqutitaqarnera annikit-sumik anninneqarmat.

Isiginnaartitsisartoo quiatsaatigaluni Qullissaniit Nuummut blokkinut nuunnerminni iluaqutitaa ima annippaa; tassalu blokkinu najugaqarnermi kuuinnartumik imeqarneq, kuutsittartumillu perusersartarfeqarneq. Qullissanimigooq imertaqqaarluni ukiukkullu nilattaqqaarluni aatsaat imeqalersinnaasaramik.

Taamaalilluni Qullissaniit nuutsitaasimanerup alianartuinnaanginneranik aammali iluaqutitamininnguanik taama paasititsisoqarpoq, quiattannalaartoq, paasisanik nutaanik tunineqarnermik aammalu isummanik allanik naliliinernik pinngortitsivoq; sunaaffa aamma Qullissaniit nuutsitaanerup iluaqutitamininnguanik peqartoq. Tamanna *performing history* y iluani isummanik nutaanik isiginnaagassiami pilersitsisarnermi anguniarneqartartut ilaagaat, isiginnaartitsisarnermi misigitinneqartartoq.

Isiginnaagassiaq pisimasumik aallaaveqartoq sammivimmik allaanerusumik takutitsigaluartoq, isiginnaagassiaq *ghostliness*-eqarneranik pilersitsivoq. Oqaluttuaq piviusooq aallaavigalugu isiginnaagassiaq nutaaliaralugu isiginnaartitsissutigineqarmat. Nutaaliorneq uani ima paasineqassaaq, Qullissarmiunik nuutsitaasimasunik ilisimasaqanngikkaanni, isiginnaagassiaq ima nutaalierineqarpoq illoqarfimmi blokkinu najugaqarnerup illuinnarmilu najugaqarsimanerup allaanerussutaanik oqaluttuanik pilersitsisoqarluni. Ulluinnarni inuiaqatigiinniit eqqartorneqarneq ajortunik.

Isiginnaartitsisup inuttaa (Rolle)

Isiginnaartitsisup Qullissarmiuunera isiginnaartunut sunniiniutaavoq oqaluttuap uppernarneranik, inuttatulli isiginnaartitsinera uppernassuseqartariaqarmat inuttaaffigisaminut pulalluarsimanermigut piviusuusaartitsinera “*as if*”-imik takutitsivoq (jf. Rokem).

“*as if*”-tassaavoq isiginnaartitsisup inuttaminut pulalluarsimanermigut pisimasumik oqaluttuarnermigut isiginnaartunut misigititsisartoo uppernassusermik.

Isiginnaartitsisup inuttarisaa Qullissani inuunerisimasani piviusoorpalaartumik oqaluttuarnermigut misigissutsinillu annessisarnermigut, uppernassuseqarnermik takutitsivoq.

Isiginnaartitsisup timini atorlugu ussersorluni oqaluttuallaqqinnermigut, oqaluttuarisanilu nammineq misigisimasamisuuilli annittarneri isiginnaartitsinermi takutinneqarput. Piffissani alianartunik oqaluttuarnermini aliasunnermik takutitsisarnermigut kiinnani assaminik asserlugit imaluunniit qullingiartipallartarnermigut, alianartut oqaluttuat annisereernerisa

kingorna nerrivimmiittoq allarut tigullugu nerrivik allartilertarnerpaa, misigissutsinik matoorinninnertut pissusilersortarnera, isiginnaartitsinermini inuttarisaminut pulalluaq-qanermini, uppernassutsini nammineq misigisimasamisulli isiginnaagassiami takutippaa.

Taamaalilluni *“hyper-historian”*-inngorpoq. Isiginnaartitsinermini isiginnaartitsisoq *“hyper-historian”*-inngoraangat oqaluttuap tusartuartaqqap oqaluttuareqqeqattaarnerani, sammivik allanngortikkaluarlugu, taamaattoq oqaluttuaq ataaseq ilisarnartoq isiginnaartitsinermini aallaaviuleraangat isiginnaartitsisartoq *“hyper-historian”*-imik taaneqarsinnaanngortarpoq.

Soorlu assersuutigineqarsinnaasoq isiginnaagassiap ingerlanerani oqaluttuarnera Qullissani illoqarlutik qanoq kiffaanngissuseqarlutik inuusimanertik pilluarlutik aammalu kalaaliminer-nik nerisarissarlutik, qimuttunik qimmeqarlutik, umiatsiaminnik piniagassat orneriaannaallu-git takorluuiutigaluni oqaluttuartaarnermigut nammineq misigisimasamisulli annittarai.

Qullissani najugaqarsimanertik eqqartuleraangamiuk pilluarpasinneq kiinnamigut, timimigul-lu takutittarjaa. Blokkinilu najugaqarnertik Qullissani najugaqarnerminniit sanilliutleraanga-miuk timimigut kiinnamigullu pissusilersuutai nuanniilliorpasinnermik ersersitsisarpoq.

Avaangusuutigisarlugi sanilimik atilimik qulimiumillu perpaluneri tamaasa ilisimalereer-simallugit oqaluttuarisarlugit; qaammatip naanerini ernguttarnerit annersartippalunermik kinguneqartartut, anaanaq meerarpassualik meeqqaminik qiasoortuaannartoq, arnaq pinner-soq perrortoq imerajuttoq, blokkeqatigalugit.

Tamakku oqaluttuarineqarneri, isiginnaagassiamik allalinnginnermini Qullissarmiunit apersueqqaarsimanerminit tusakkani aallaavigalugit isiginnaagassianngortitsinera, taamaa-lilluni isiginnaartitsisartoq Makka Kleist Qullissarmiut sinnerlugit oqaluttuarnermi isigin-naartitsinermini *“hyper-historian”*-inngorpoq.

Taamaakkaluartoq aamma *Performing history*-p iluani Rokemip atuakkiamini ilannguppaa isiginnaartitsinermini pisimasunik isiginnaartitsisoqartillugu isiginnaartitsisut *“complete witnesses”*-iusinnaaneq ajortut takunnittuunikuunnginnamik imaluunniit pisimasoq arlaat misiginikuunnginnamikku, kisiannili isiginnaartitsinermini oqaluttuareqqiiginnartoqarsinnaa-soq (Rokem, 2000:xiii). Kleistili taamaaliunngilaq, pissutigalugu Qullissat matuneqarnera nammineerluni aamma misiginikuullugu isiginnaartitsissutiginerani nammineq misigisami-sulli Kleistip, *“complete witnesses”*-itut inissisimalluni, oqaluttuaralugulu isiginnaartitsis-sutigigamiuk.

Immikkoortumik inerniliineq

Isiginnaartitsisup Qullissarmiuunerata, isiginnaagassiap uppersinnaanerani isiginnaartunut oqaluttuarnera isiginnaartitsisup naammassilluarpa. Isiginnaagassiami oqaluttuap Qullissanut Nuummilu blokkinut sanilliussisarneri blokkinilu isiginnaartitsinerata, isiginnaartunut misigitippaa blokkinu najugaqarnerup qanoq allaanerutigenera illuinnarmiit. Isiginnaartitsisullu oqaluttuareqqiinermigut, paasisanik nutaanik isiginnaartunut oqaluttuamik pisimasumik nalunnginnittunut nutaamik naliliisinnaanermik pilersitsivoq.

Isiginnaagassiaq Remember Lisa

Isiginnaartitsinermi piviusumik aallaavilik isiginnaartitsissutigineqarpoq, 1985-imi arnaq angerlarsimaffimmini toqunneqartoq, toqutsisaalu ulloq manna tikillugu paasineqarnikuungisaannartoq⁵². Isiginnaagassiaq suliaanermigut sakkortuvoq, misigissutsinik aalassatsitsingaatsiartoq.

Isiginnaagassiami *Remember Lis*ami isiginnaartitsisut marluupput, tassaasut isiginnaartitsisartut tusaamaneqarluartut Majbritt Bech, inuttaaffigalugu arnaq saamasoq toqutaasimasoq Lisa, aammalu *Reumert*-ip nersornaasiuttagaanik nersornaaserneqarsimasoq Klaus Geisler, isiginnaartitsinermi oqaluttuamik oqaluttuarinnittoq aammalu inuttaaffigisai toqutsisutut pasi-neqartut pingasut inuttaaffigalugit.

Isiginnaagassiap pinngortinnera

Friisip apersornerani paasivara isiginnaagassiaq Geislerilu marluullutik allassimagaat, isumassarsisorli tassaasimavoq Geilseri. Friisi ima paasitsivoq:

Den med Remember Lisa, den er faktisk Klaus⁵³ der i tanke om ca. et år siden og sagde: ”Jeg har en ide, jeg ved der blev en kvinde der er blevet slået ihjel i blokken, en uafklaret mord det er 80’erne.” Også bliv vi enig om at den skrev han og jeg. (Ilanngussami siullermi takuneqarsinnaavoq oqaatigisimasaa allaganngortitaq).

Isiginnaartitsiviup isikkua

Isiginnaartitsivigineqarpoq iggavik inimut atasoq, igalaaqarpoq marlunnik saagoqqasunik. Iggaviup ilusaa ineeqqap sanimut takissusaatut takitigaaq, sinaani iikkami skaaveqarluni,

⁵² <http://www.freezeproductions.dk/forestillinger/2019-narsarauq-sletten/>

⁵³ Geisler

naqqullu qeqqani nerrivusaqarpoq immikkoortumik. Iggaviup akeqqinnaani isiginnaartut issiavissaqarlutik.

Isiginnaagassiap eqikkarnera.

Nipilersuut eqqissisimasoq ingerlatinneqarpoq.

Isiginnaagassiaq aallartipooq Lisap isiginnaartussanut matumik ammaassineranik, qanoq saamatiginini takutippaa inussiarnisaarnermigut, isiginnaariat nalunngitsutut illugit iseqqu-saqattaarpei. Isiginnaartussat issaareermata kaffesorusunnersut apereriarlugit kaffemik krusemut isiginnaartut ilai pajullugit. Lisa iggavimmut pivoq erinnersaajutigaluni iggavimmi suliassat suliarerusaarlugit. Geisleri nuivoq oqaluttuarlunilu aallartilluni, ukioq 1985-iusoq Kalaallit Nunaanatalu qanoq inissisimanagera oqaluttuaralugu, naggaserlugulu ulluusoq taanna Lisap toqutaaffissaa.

Tassangaanniit aallartittumik isiginnaagassiami Lisamut toqutsisimasutut pasisat pingasut Geislerimit inuttaaffigineqartut, immikkoortunut pingasunut agguarlugit pasisat kaataq atorlugu qanoq Lisamut toqutsisimanagerat takutinneqartarpoq. Iggaviup nerrivusaata avissaaqqasup, isiginnaartut takusinnaanngisaannik kisiannili tusaasinnaasaannik, Lisa nerrivusap avissaangasup isiginnaartuniit tarrisasumut natermut uppisinneqartarpoq kaattamillu anaalertiluni toqutaasarluni. Lisa toqutaareeraangami uummaqittarpoq toqutsisinilu oqaluliitilertarlugit qanoq misigisaqaqatigiittarsimanerminnik.

Immikkoortut toqutsinermik takutitsisut pereermata, inuit pasisat marluk immikkoortumi toqutsinermik takutitsisunituulli immikkoortulerneqarsimapput, kisiannili kingunerani toqutsinermik takutitsinatik aneqqittarlutik. Pasisarli kingulleq immikkoortumi siullermituulli Lisa toquppaa kaattamik anaalerlugu. Naggasiutigalugulu Lisa nikuilluni isiginnaartut saallugit ima oqarpoq:

Ukiut 34-t qaangiupput toqutaagama, inuit uumasut akornannut pigaangama aperisarpakka; eqqaamavinga? Eqqaamanngilaannga, puigorsimavaannga. Pisimasoq puiguinnarneqarsimavoq nalunngilarali asannitsima meeqqama, toqutsisummalu puigornaviannngikkaannga. Toqugaangatta tarnerput eqqissivissaqartariaqarpoq.

Geislerillu naggasiutigalugu Lisa tuiisigut attorpaa oqarfigalugulu:

“Lisa? Eqqaamajuassavatisigit.”⁵⁴

⁵⁴ Dropbox aqqutigalugu isiginnaagassiat immiunneqarnikut aallaavigalugit qanoq oqarneri allataapput.

Isiginnaagassiap misissornera

Rokem malillugu isiginnaagassiami *ghostly* atorneqaraangat, isiginnaartitsinermi inuk toqoreersoq uummarteqqillugu oqaluttuartinneqartarpoq (jf. Rokem). Tamanna isiginnaagassiami *Remember Lisami* atorneqarpoq, inuttatut pingarneq Lisa toqutaareeraangami toqutsisini saallugit uumagallarami namminneq misigisarsimasaminnik oqaluuttarlugit, toqutsisini misigitinniarlugu ajunngitsumik nammineq pisarsimallugit.

Isiginnaagassiap naggataani Lisamit oqaatigineqartut, qulaani isiginnaagassiamik eqikkaanermi naggasiutigineqartut, Lisap toqoreerluni uummarteqqinneqarluni isiginnaartunut paasititsinera, inunnut uumasunut apeqqutigisarsimasani nammineerluni akivaa; "*Eqqaamanngilaannga. Puigorsimavaannga*".

Immikkoortumik inernilineq

Isiginnaagassiap piviusumik aallaaveqartup oqaluttuassartaa isiginnaagassiannngortinneqarnera, toqutaasimasullu eqqaamaneqartarnissaa oqariartuutaavoq. Inuit toqusimasut qanoq atugaqarsimagaluartulluunniit eqqaamaneqartarnissaat eqqaamaqquneqarmat.

Isiginnaagassiaq Sletten

Isiginnaagassiaq *Sletten* atuakkiortumit Kim Leinemit (in.1961) allanneqarsimavoq.

Isiginnaartitsissutigineqarnera qallunaatut tuluttullu oqaatsit atorlugit isiginnaartitsissutigineqarpoq.

Isiginnaartitsisuupput Karina Møller, Helene Kvint aamma Thomas Knuth.

Isiginnaagassiap pinngornera

Friisiip isiginnaagassianik tallimanik ilitersuisuusussanngorami G-50 G-60-illu oqaluttuasartai paasinaqqaarsimagai eqqaareerpara. Tamatumalu kingorna Friisip eqqarsaatigeqqaarsimavaa isiginnaagassiat ukiumikkut piffissanik assigiinngitsunik imaqassasut, oqaluttuariansanermik takussutissiisussanik. Imalu oqaatigai:

...jeg vil have fem forestillinger som både fortæller baggrund som fortæller noget midt i, som fortæller fra nu, som også fra en anden vinkel, som Kim Leine, fordi der er også en dansker som flyttede der i blokken. (Ilanngussami siullermi allaganngortitaq takuneqarsinnaavoq)

Taamaalilluni Friisip Leine aperisimavaa Leinep blokkini najugaqarnermi nalaani misigisar-takkani aallaavigalugit allataqarsinnaanersoq isiginnaagassiannngortitassamik.

Ini isiginnaartitsiviusup isikkua

Isiginnaartitsivigineqarpoq ini pisataqanngitsoq, akileriinnik igalaalik. Igalaap saani bænke-qarpoq, akianilu illuatungaani ataatsimik issiaveqarluni. Inip amittukujuutut isikkoqarnerata isiginnaartut issiavissai iikkamut talitinneqarsimapput, isiginnaartitsisut isiginnaartullu qanit-tuaraallutik. Taamaalilluni isiginnaartut isiginnaartitsisunut qanittuaraanerata ammasumik eqqartorneqarneq ajortut, isiginnaartitsisuniit takutinneqarnerani isiginnaartut saannguanni pisarneri takutinneqartarput, soorluluunniit paqumigineqartut eqqartorneqarnerlu ajortut ammaanneqartut. Issiaviillu inissitaaneri, isiginnaartut imminnut takoriaannaanermikkut kanngusunneq isiginnaartuniit aamma malugineqarsinnaasarluni.

Isiginnaartitsisut

Knuth inuttaavoq pingaarneq Sørenimik atilik, isiginnaartitsinermini atisat atugai tujuuluaraq qinnertoq, qarliit qernertut qasipajaartut atorpai, kamiilu qernertut, ujameqarlunilu nannup kukianik. Isiginnaartitsisup qernertuinnarnik atugaqarnera atuakkami Kalak⁵⁵-mi Leinep nammineerluni misigisimasanimik atuakkiamini, atisat pisiani ima allassimavai;

*Da jeg får min første løn går jeg ud og køber sorte jeans sort T-shirt...
..Nu smider jeg det meste af de gamle klude ud. Den nye Kim er en
sort Kim. (Leine, 2007:229).*

Isiginnaartitseqataasoq kalaaleq Karina Møller, Aviaajaasuusaarpoq, tujuuloqarpoq qaqor-tumik akimut ersittumik, qarleqarlunilu qernertunik. Marianneusuusaartoq tassaavoq Helene Kvint, Søren nulia eqqissisimarpasinnerusunik atisaqarpoq, kavaajaasaq qitimigut qileqqallugu koorpunillu qarleqarluni.

Knud isiginnaartitsinermini oqaluttuartarnerminilu isiginnaartunut misigititsivoq nammineq misiginikuusani isiginnaagassiami oqaluttuaralugit. Pissusaa qallunaarpassittoq, qallunaaq Kalaallit Nunaannut nuannarinnittoq; kulturimut, oqaatsinut, kalaallinullu. Taamaalilluni isiginnaartitsinermini isiginnaartunut uppernassutsini takutippaa ”as-if”-eqarnermigut, pivi-

⁵⁵ Kim Leinep atuakkiaa Kalak 2007-imi saqqummerpoq erindringsromaneq, Leinep nammineq misigisimasani aallaavigalugit atuakkialugit.

usuusaartitsineq misigissutsinik assigiinngitsunik Knuthip takutitsineratigut inuttarisaminut qanoq pulalluartiginini takutippaa, isiginnaartutut allaat misiginarsisinnaalluni Knuthip nammineq soorlu misigisani oqaluttuarigai.

Sletten vs. Kalak

Isiginnaagassiaq *Sletten*, qanoq isiginnaartitsissutigineqarnera atuakkami *Kalak*-mi (2007) ilisarnartut isiginnaagassiamut sanilliunneqartassapput. Takutinniarlugu isiginnaagassiaq atuakkamit aallaaveqartoq.

(Isiginnaagassiap qanoq ingerlasimanera ilanngussap qulinganni tamakkiisoq atuarneqarsinnaavoq.)

Isiginnaagassiaq aallartippoq arnaq kalaalerpaluttoq ineeqqamiit anillariarluni bænkip eqqaaniittumut issiavimmud inginnera. Ineeqqami arnap kalaalerpasissup anillaffigisaaniit arnaq angullu assortuuppallulerput. Arnaq aallarusuppoq angerlarserluni, angulli aallarusunnani. Assortuuttut ineeqqamiit anillapput, angut siulliulluni anillakkami tupaallappoq isiginnaartunut, ilassiulerlunilu ilaalu assammittarlugit, isikkuani takuneqarnissaalluni ajuusaarpa-siutigaluni ajunngisaarnermik takutitsilluni. Imminut ilisaritippoq isiginnaartunut Sørenimik ateqarluni, inilu isiginnaartitsiffiusoq angerlarsimaffiginerarlugu, nangaasumik nularinerarpaa Marianne, marlunnik meeraqarnerarlutik. Marianne avaangusuppoq, blokkini najugaqarnerminni, silatertik qaserajuttoq masattorlu avaangugalugit. Sørenili isumaqarpoq blokkini najugaqarneq Nuummilu najugaqarneq nuannersuusooq, Nuullu qimakkusunnagu. Pissutsit kulturi oqaatsillu nuannarillualersimasani qimakkusunngilai, Danmarkimut uterluni.

Taannartaa atuakkamut Kalak-mut sanilliutissagaanni, atuakkami 1992-imiit sygeplejesketud naammassigami, nulianilu meeraqalerlutik marlunnik, Nuummud Droning Ingrid Napparsimavissuanut (Sanamut) sygeplejesketud atorfinippoq. 2004-allu tungaanut Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu uteqattaartarsimavoq, nunaqarfinni illoqarfinnilu paarlattaasarsimalluni. Danmarkimut pigaangami Kalaallit Nunaannut angerlarserneq pigisarlugu, nammineq Danmarkimi najugaqartussiatut imminut isiginani, arlalerialuni atuakkami tamanna eqqaaneqartarpoq (Leine, 2007).

Marianne ineeqqamukarpoq, Sørenillu malippaa. Taamaalimmat arnaq siulliulluni ineeqqamiit anillattoq bænkimut ingippoq, imminullu ilisaritilluni. Aviaajamik ateqarnerarpoq Nuummiuvoq, kisiannili Kapisilinni peroriartorsimalluni Nuup kangerluisa ilaanniittoq

nunaqarfik. Tallimanik ukioqarlutik Nuummut nuussimapput, maannakkullu blok 8-mi najugaqarlutik.

Atuakkami Leinep allappaa Karina blok 8-mi najugalik, Nuummut tikinnerminiit aappasaanik nuliامي saniatigut atoqatigisaa:

Om morgen sætter vi glubsk de tørre kringler til livs som Karina har taget med. Så skilles vi foran blok 8, hvor hun bor, fire blokke fra mit hjem (Leine, 2007: 94-96).

Aviaajap oqaasiisa ilagaat, Nuummiunngooq danskit takkutinngikkallarmatali, namminneq siulliullutik najugaqartut Nuummi. Danskillu Kalaallit Nunaat tikilaaginnagassatut isigisaraat oqaatigalugu. Taama oqaloreersoq Søren anillappoq, inuinngooq isumaqartaraluartut Nuuk Kalaallit Nunaajunngitsoq, Kalaallit Nunaajusorli qimussertarneq, illuni mikisuni inuuneq piniartuunerlu. Søren nammineq isumaqarpoq Nuuk, Narsarsuaq/Store Slette, blok 1-imiit blok 10-mut tassa Kalaallit Nunaata kinaassuseringaa.

Atuakkami, Leinekkut blok 4-mut Nuussimapput vakantereerlutik. Tupigusuutigalugulu blokkini najugallit nuliaasut uimik pisai uumasut blokkini suliarisaraat, soorlu puisinik pilattarneri blokkini nuannaralugit (Leine, 2007: 83f). Atuakkamiit ilisarnartut isiginnaagassiami oqaatigineqarput ilisarnartunngortillugit.

Isiginnaagassiami Søren nammineq kalanngorniarfia “*Trying to be come kalak*”, isumaqartoq kalaaleq. Aviaajalli Søren oqarfigaa kalak isumaqartoq “*you big fool*”-imik.

Atuakkami Leine Karinamiit oqarfigitissimavoq kalaanerartilluni (skide grønlander), puisip tinguanik ooqanngitsumik ussiimmat (Leine, 2007: 100).

Sørenilu nangippoq, blokkini najugaqatitik igalaakkut ilassiortarneri, meeqqat pinnguaqati-giittarneri assut nuannaralugu. Annermillu qallunaaqannginnerarlugu. Marianneli kiserliortarluni angerlarsimaannarnini, pisiniarfilianngikkaagami angerlarsimaannartarnini qatsuppaa. Qallunaaq akornanni najugaqarusukkaluarpoq, kiserliortutut misigerusunnginnami.

Atuakkami Leinep quppernemi 83-84-imi oqaluttuaraa blok 4-mi najugaqaleqqaaramik blok-kermioqatimik qanoq iliortarneri allassimavai, ilanngullugulu blok 4-mi kisiartaallutik qallunaaqallutik:

Vi er den eneste danske familie I blok 4. (Leine, 2007:84)

Isiginnaagassiami Aviaaja oqalulerpoq suliffimminni Søren takusimallugu qaortumik kiilleqartoq⁵⁶ (kittel), assut pilerigisimallugu qallunaajummat. Bænkimi tiingalerput Aviaaja Sørenilu. Sørenili unippoq oqarlunilu nuliani kisiat ilaginikuullugu.

Atuakkami qupperneq 86-imiit quppernerillu tulliini Leinep napparsimavimmi sulisoq arnaq Rosamik atilik, imminnut qaninngorsimagaluarnertik oqaluttuaraa, kisiannili susoqarsimanngitsoq aammalu nuliami saniatigut allalerinngisaannarsimanini atuakkami ima Leinep allasimavaa:

Jeg er gift, jeg har børn. Jeg har aldrig været Lærke utro. (Leine, 2007:87)

Isiginnaagassiamut Sørenip oqarnera, atuakkami Leinep allasimaneranut aallaavilik takuneqarsinnaavoq.

Isiginnaagassiami Søren sygeplejeskeuvoq Sana-mi (Soorlu aamma atuakkami Leine Sanami sygeplejesketut sulisimasoq). Napparsimavimmi sulinini kalaallinillu sullissisarnini ilaatigut oqaatsitigut ajornakusoortittarsimavaa. Taamaalluni kalaallisut ilinnialersimalluni. Aviaajap Søren qalliinnarlugu oqarfigaa eqqaamaneraa taamaalluni Søren napparsimavimmi uninngasumut kalaallisut oqarsimamera ima: *"Asarusuppit?"*

Tassunga tunngatillugu atuakkami ima Leinep allasimavaa kalaallisut oqalunnermini sulitilluni kukkusimasanini:

Vil du elske før eller efter morgenmad? Spørger jeg en gammel kone og inkasserer jubel fra hele stuen. (Leine, 2007:89).

Sørenip isiginnaartunut apeqqutigaa kalaallisut uiguutit qassiuneri isiginnaartut nalunngineraat, imminnullu akilluni 640-uunerarlugit.

Tamanna atuakkami Leinep allasimavaa:

Jeg forsøger at regne ud, hvor mange bøjningsformer et udsagnsord har og når til 640. (op.cit..)

⁵⁶ Sumiorpaluutaavoq, kisianni aamma Nunatta isiginnaartitsinermik ilinniarfiani isiginnaartitsisartunngorniat KNR-ikkut aallakaatinneqartartumi "Unnugiaq"-mi quiasarusiamik nangeqattaartumik isiginnaagassiornikuupput imminnut atserlutik "Kiillillit" <https://knr.gl/kl/tv/unnugiaq-live-show/unnugiaq-knr-28092018> 42 minutsimiit takuneqarsinnaavoq.

Aviaajap Søren oqaluuppaa, Søren suliguni angerlaruni nuliani ilagiguniuk unnukkullu

Aviaaja meeraalu marluk ilagisarlugit, Aviaajap anaanaata inaani.

Atuakkami ilisarnartoq isiginnaartitsinermi atornerqarpoq, ima allaqqasoq:

Karina bor sammen med sin mor.....og to børn...Jeg dyrker trianguleringens kunst, hen til blok 8 om aftenen, efter jeg har puttet Johannes og Marie og kysset Lærke godnat, fra blok 8 til sygehuset om morgenen, efter en hård nat i Karinas favn, og tilbage til Blok 4 efter arbejde, ... (Leine, 2007:99).

Aviaajalu oqalulerpoq: ”Nalunngilisiuk kalaallit issiaqatigiikkaangata qallunaallu iseraangata kalaallit nipangertartut? Qallunaat nipitungaaramik isumaqartarput kalaallit ataqqinninnermik takutitsisartut, taamaanngilarli. Nipangersimaartarput pissutigalugu nipitoorsuunnginnamik kalaallit. Qallunaalli illuanik nilliaannaq oqaluttarmata.” (Nammineq nutsigaq).

Atuakkamut sanilliullugu ilisarnartua Leinep ima atuakkami allassimavaa:

Det grønlandske personale sidder ved den anden ende af bordet. De taler lavmælt sammen. Hvad mon de taler om, hvad ler de af? Jeg møder deres blikke. (Leine, 2007: 83)

Søren Mariannelu umiatsiamik pisisimapput, Mariannelu nuannisararluni oqaluttuararluni piniariaraangamik nuannisararsimallutik, aallaasitaarsimallutillu allat tamaasa assigalugit. Søren siornatigut aallaaseqarsimanngisaannarluni oqarpoq. Unnuiartorsimanertik Mariannep oqaluttuaraa, nuanniitsut misigisatik soorlugooq tammartut. Sørenillu nangillugu oqaluttuara-lugu, unnuiffigisartik nuna inuerunnikoq pillugu. Mariannellu nangillugu, unnuiartoreerlutik uteraangamik illoqarfimmi inuuneq nalinginnaasoq atornerqaqqilertartoq.

Tamanna atuakkami eqqartorneqarpoq qupperneq 104-miit 108-p tungaanut, umiatsiartaasi-manertik, Nuullu qimallugu unnuiartortarnertik Leinep eqqartorlugu.

Søren inuusuttuaraalluni atornerlungaasimanini eqqaavaa, Mariannelu paasitillugu sooq taama inuuneqarnerminut suna pissutaanersoq.

Aviaaja Sørenimut oqalulerpoq, Sørenip Aviaaja oqaluttuussimagaa inuusuttuaraalluni Sørenip atornerlungaasimaneranik. Sulilu ulloq tamanna tikillugu Sørenip akornutigigaa.

Atuakkami Leinep ataatami asanninnera oqaluttuarivaa sammisarattakkami kingulliit ilaannut,

”...fortæller jeg hende om min fars kærlighed” (Leine, 2007: 296). Atuakkami qupperneq 22-

miit 26-mut Leine ataatamiit asanerarteriarluni, kingorna qanoq pisoqarsimanera oqaluttu-
araa.

Sørenip kissaatigaa ilaquotariissuartut inuulernissaq, meeqqat amerlasuut.

Atuakkami ima Leinep takorluukkani allassimavai:

*I enkelte uklare øjeblikke udmaler jeg mig billedet af et hus ved
stranden, én mand, to koner, fire børn (Leine, 2007:102).*

*... fantaserer om en løsning på problemerne, så jeg kan få en ny
familie uden at miste den gamle. (op.cit).*

Isiginnaagassiami Marianne oqaluttuarpoq Sørenip Aviaaja qaaqusimagaa meerai
ilanngullugit angerlarsimaffimminnut, Mariannep Aviaajallu nuannarinngilluinnangaannik.
Tamanna aamma atuakkami eqqaaneqarpoq. Kisiannili atuakkami killormoortuaniippoq,
Leinep nuliata Lærkep Leinep sammisaa Karina meeraalu angerlarsimaffimminnut
qaaqusimagai nuannisarsimallutillu (Leine, 2007:102).

Søren oqalulerpoq, taamaalluni sulinermini Aviaajamit sianerfigitissimalluni. Sørenillu
Aviaajap nipaa eqqumiigisimavaa, taamaariarmat Sørenip Aviaajap najugaqarfia alakkar-
simavaa. Matukkullu kasuttoraluaraangat akisoqassanani, Aviaaja natermi nalasoq
naammattoorsimavaa qaatusimanngitsoq. Søren ambulancenut sianerusussimagaluarpoq
sianeranili, Aviaajamiiginnarusussimalluni nammineq paarerusukkamiuk.
Atuakkami qupperneq 110-miit 113-ip tungaanut assigusumik pisoqarpoq. Atuakkami
Karinap imminoriaraluarnera Leinep oqaluttuaraa.

Isiginnaagassiami oqaluttuarpoq Marianne, taamaalluni Søren pissarsiarineq ajulerlugu
suliffianut sianersimavoq, suliffimminiinngilarli. Aviaajamut sianersimavoq Søren
taakaniinnersoq, peqanngilarli aamma. Mariannep maluginiarsimavaa Sørenip aallaasaa
peqanngitsoq, pasitsaalluguli aavarfiup nalaaniimmat aavariarsimasoq. Marianne Aviaajamut
sianerami paasisimavaa Søren sianersimasoq tasersuup eqqaani Aviaaja naapikkusullugu.
Unnuaq taanna Marianne sinilluarsimanngilaq, kissaatigigaluarlugulu Kalaallit Nunaanu-
karatik Afrikamukaannarsimassagaluarnertik eqqaallugu. Tamanna Sørenip aamma isumaqa-
tigaa.

Atuakkamut uteqqikkutta, Leine sygeplejesketut naammassiguni Afrikamut suliaartornissani ilaquttani ilagalugit aalajangiussimagaluarpa:

Vi er enige om at vi vil til Afrika når jeg er færdig med uddannelsen
(Leine, 2007:78).

Aviaaja oqalulerpoq, unnuk taanna tarsersuarmukarsimalluni kukkorujussuarlunili. Unnummi tassani Aviaaja Sørenilu naggammik takusussaasimallutik. Aviaajap Søren takusimavaa tatsip eqqaaniittoq, aallaasini paaralugu. Søren imminut aallaaniarpoq. Søren qiaatigaluni oqalulerpoq, nammineq Kalaallit Nunaanniissinnaanani aammalu Danmarkimiissinnaangitsutut misigaluni. Uiulluarsinnaanani meeqqaminullu ataataalluarsinnaanginnini, ilaquttanilu maqaasinerarlugit qiaatigaluni oqarpoq. Aviaajalu saariarlugu qinngarinerarpa asanerarlugulu. Marianne Aviaajalu isigeriarlugit oqarpoq, iliuusissaarunnerarluni. Marianne Søren aperaa imminut aallaasimansoq. Sørenilu oqarluni imminut aallaasimanginnami ugguarluni. Naggaserpa Søren Aviaaja umerlugu aallaasuusarlugulu. Søren paatsiveeruppoq, tupaqqarpassillunilu qissaserpoq, natermullu aqullaarluni. Aviaaja erinarsorluni aallartippooq kalaallisut:

Kaperlannerani qilammi tappava arsarnerit qitaasarujoorput.
Ullorissallumi aamma uisorilasut qulinni takoranneqaat, ilaluarnatik.
*Tulukkap eqqaasippaatigut...*⁵⁷

Isiginnaagassiarlu naavoq.

Allareernittut isiginnaagassiaq atuakkamiit aallaaveqarnera ilisarnaatinik takussutissaqarpoq. Naggaserlugulu erinarsuutip sukkut tamaana naaginnarnera "tulukkap eqqaasippaatigut"-mik, atuakkami assigusumik Leine allataqartoq naggasiutigissuara. Leine Danmarkimi psykologimik oqaloqateqartarsimanermi ataatanilu eqqartuereerlutik, ataataata atuffassisimanagera:

Og via antal mellemstadier og spring er han pludselig i fuld gang med at genfortælle handlingen i Ravnen. (Leine, 2007:325).

⁵⁷ Erinarsuut Karina Møllerip Hans Ole Amossenillu erinarsuusiarsimavaat. Ukioq 2018-imi Aka Hansenip nangeqattaartuliaani "Inuk ilisaritillugu"-mi Aka Hansen Karina Møllerimut pulaarnermini tamanna Karinap nammineerluni eqqaavaa. Uani linkimi takuneqarsinnaavoq: <https://knr.gl/kl/tv/inuk-ilisaritillugu/inuk-ilisaritillugu-410-karina-m%C3%B8ller-knr-decembari-2018>

Erinarsukkap naaginnarnerata ”*tulukkap eqqaasippaatigut*”, pisimasunik oqaluttuareqqiineq sulii ingerlasumik paasineqarsinnaavoq.

Oqaluttuareqqiineq

Kim Leinep atuakkiaa *erindringsroman - Kalak* (2007) atuarsimagaanni ingerlaannaq ilisarineqarsinnaavoq isiginnaagassiaq atuakkamiit aallaaveqartoq. Soorlu qulaani aamma takuneqarsinnaasoq atuakkamiit ilisarnartut isiginnaartitsinermit isiginnaartitsissutigineqartut. Taamaalilluni isiginnaagassiaq *ghosting*-erneqarpoq, oqaluttuaq piviusoq aallaavigalugu isiginnaartitsissutigineqarluni. Atuagaq maleqqissaarneqanngikkaluartoq, taamaattoq Nuummi blok 4-mi najugaqarsimanera annerusumik isiginnaartitsissutigineqarpoq. Kisiannili atuagaq tamaat isigigaanni eqikkaaneruvoq isiginnaagassiannngortitsinermit, atuakkap imariisaani Kalaallit Nunaanni illoqarfinni assigiinngitsuni pisartut atuakkami oqaluttuarineqaraluartut isiginnaagassiami atuagaq/oqaluttuaq ataasinngortillugu isiginnaagassiannngortinneqarmat. Soorlu Leinep arnat kalaallit naapittarsimasai tallimanit amerlanerit, isiginnaagassiami ataasinngortinneqartut.

Immikkoortumik inerniliineq

Nuummi qallunaap misigisarsimasai, qanorlu inuuneqarsimanera isiginnaartitsinermit isiginnaartunut paasissutissiinertut ittumik isiginnaartitsissutigineqarpoq, isiginnaartut saallugit oqaluttuarnermik pisartunillu isiginnaartitsissutigineqartunik imaqarluni.

Atuakkamiit aallaaveqarnera, atuakkamillu atuarsimasuulluni tupaallaatissaanngitsut isiginnaartitsissutigineqarput. Kisiannili atuakkamik atuarsimanngitsunut isiginnaartunut, isiginnaagassiaq nutaanik paasissutissanik isiginnaartut tunineqarput, qallunaap atorfigissup Nuummi najugaqarsimanera qanoq tujorminarsinnaatiginersoq avaanngunarsinnaatiginersorlu takutinneqarmat.

Kalaallit Nunaanni inuit ikitsuinnaat nalaattagaat

“*Atuagaq Zombiet Nunaat qimmassaataasinngaannilaq.*”

Taama atuakkap *Zombiet Nunaata* tunuliaqutaani allaqqasoqarpoq (Steenholdt, 2015).

Atuagaq Sørine Steenholdtimit atuakkarineqarpoq 2015-imi, imalu Kirsten Thistedimit nalilerneqarsimalluni:

*Inuusut toqungasut makisinniarlugit nillianeq.
Steenholdtip atuakkiaa Zombiet Nunaat nunaavooq misigissutsinik
nuanninngitsunik aserornartunillu imalik, soorlu aliasunneq,
uumissuineq, kamanneq, kanngusunneq sinnganerlu annertuumik
atugaallutik, misigissutsilli taakku qalligaapput anigorneqarnatillu
naggataatigullu annertuallaalerlutik ajunaarnernik, toqutsinernik
imminullu toqunnernik kingunearlutik.⁵⁸*

Zombiet Nunaat atuakkianiit allaanerusumik imaqarpoq, atuakkami naatsukullaliat inuiaqatigiit akornanni ammasumik eqqartorneqarneq ajortunik sakkortuunik imaqarmata.

Atuakkap saqqummereernerata kingorna Steenholdt KNR-imit apersorneqarnermini oqaatigaa kinguaariit nikinneranni atuakkiortut nutaat inuiaqatigiit akornanni pisartunut tarrarsornermik tunngaveqartunik atuakkiortartut. Soorlu qangaanerusoq nunamut pinngortitamullu asanninnermik atuakkianik peqarnerusartoq⁵⁹.

Isiginnaagassiani misissuininni tulliuuttumi inuiaqatigiit ikittuinnaat nalaattagaannik atuakkiaq naatsukullalianik taallatullu isikkulinnik imaqartoq aallaavigalugu isiginnaagassianngortinnersimasooq misissorneqassaaq.

Isiginnaagassiaq In Zombieland

Isiginnaagassiaq *In Zombieland* Thistedip naliliisimaneratuulli isiginnaagassiaq misigissassaavoq. Isiginnaagassiami isiginnaartitsisuupput Nukakkuluk Kreutzmann 2018-imi isiginnaartitsisutut naammassisoq, Hans-Henrik Suersaq Poulsen (HH) taaneqareersutut 2014-imi naammassisoq aammalu Amisuna Berthelsen.

Isiginnaartitsisuni Berthelsen kisiartaalluni isiginnaartitsisartutut ilinniarsimasuunngilaq, taamaakkaluarterli ilaminit ilinniarsimasunit isiginnaartitsinera isiginnaartitsinermik ilinniarsimasunit sanilliullugu allaanerusuteqanngilaq.

Isiginnaagassiap isumassarsiarinera

Isiginnaagassiat ukiumikkut immikkuutitaartut ullutsinni pisartut pillugit isiginnaagassiaqarnissaa Friisimit oqaatigineqareersoq eqqaareerpara.

Friisip apersornerani oqaatigaa isiginnaartitsisussat Nukakkuluk, HH, Amisunallu oqaloqatigineranni, isiginnaartitsisussat arlaata Friisi aperisimagaa arlaannik allatamik nassaarsior-

⁵⁸ <http://milik.gl/ka/atuagaq/zombiet-nunaat-2/>

⁵⁹ <https://knr.gl/da/nyheder/ny-tid-kalder-p%C3%A5-nye-stemmer>

iarlutik allataq aallaavigalugu isiginnaagassiannngortitsisinnaannginnerlutik. Taamaariarmat Friisip Steenholdtip atuakkiaa eqqaasimavaa, taamaalillunilu atuakkamiit *Zombiet Nunaat*-niit (2015) naatsukullaliat akunnerini taallatut ilusillit isiginnaagassiannngortinneqarlutik, isiginnaartitseriaaseq *Performance art* atorlugu.

Isiginnaagassiaq atuakkamiit aallaaveqarnerani *ghosting*-erneqarpoq, atuakkami allaqqasut malillugit atoqqinneqarmata.

Isiginnaartitsinerup agguataagaanera

Isiginnaagassiannngortitsineq atuakkami *Zombiet Nunaat*-ni naatsukullaliat naannerusut taallatut isikkullit immikkoortunut arfinilunnut agguagaapput, imalu tulleriiaarnilersorneqarlutik: Siulleq; imminorneq, tullia; ikiligaasup ikilertiminik ujarlenera, pingajuat; meeraanermi anaanamit qanoq iliorfigineqartarnermik oqaluttuaq avaanngunartoq, sisamaat: biilnik aallarussineq, tallimaat; anaana oqaasiinnaavoq, arfinnat; naggammik oqaluffimmi qaniuineq. Taakkulu taallatut isikkullit aallaavigalugit qanoq imaqarneri apequtaallutik timertik atorlugu misigissutsit assigiinngitsut timiminnik, namminnerlu misigisimasamisulli isiginnaartunut oqaluttuarisarlugit. Nipilersuutit atorneqartut quilertanarsinnaasumik nipilersuusiaapput isiginnaartitsinerup imarisaanut amiilaarnartunut tulluussagaallutik.

Isiginnaagassiap isiginnaartunut misigititai

Isiginnaartitsivigineqartoq isiginnaagassiami *Remember Lisamituulli* isiginnaartitsiveqarpoq, iggavimmi iggaviup isikkua allaanerinnaarluni, isiginnaariat issiavissai aamma taama ilineqarsimallutik.

(Isiginnaagassiap qanoq ingerlasimanera allaganngorlugu ilanngussat isikkarnganni atuarneqarsinnaavoq, atuakkamilu taallatut isikkullit isiginnaartitsisunit oqaatigineqartut ilaallutik.)

Isiginnaagassiaq aallaqqaataaniit naanissami tungaanut *theatrical energi*-qarpoq (jf Rokem). Isiginnaartuulluni atuakkamit oqaluttuarineqartut piviusutut isikkoqarterlugit isiginnaartitsisunit oqaluttualiat takorlooruminartunngortillugit isiginnaartitsissutigineqarmata. Misigissutsit assigiinngitsut isiginnaagassiornermi anguneqaraangata isiginnaartut misigissutsimikkut aalassatsinneqarsinnaasarput.

Assersuutigisinnaavara nammineerlunga isiginnaagassiap *In Zombieland*-ip isiginnaareernerata kingorna isiginnaartitsisarfimmiit aninera. Anivunga qissamik tupeqqallunga

misigissutsit anaanap oqaasiinnaaneranik, imminormik aammalu anaanamut maqaasineramik isiginnaartitsissutit sakkortuut ilumoortutut misigisuusereerlugit. Anillaffiga sila ukiarsarluni nittaappoq anorsaalaarlunilu assut qiianninartumik. Kinguinngua blokkit arlaanniit meeqqat qissappalulerput anaanaartorpaluutigalutik, meeqqat sanianni persuttaasoqarpalulluni. Misigissusseq isiginnaartitsinermi misigitinneqartoq piviusumi inuunermi soorlu aamma misigitinneqaannartoq.

Immikkoortumi siullermi, Amisunamit isiginnaartunut oqaluttuarineqarpoq imminornissamik eqqarsaatit sakkortuut, oqalunnermini nammineq oqaluttuurtutut misigisamisulli oqaluttuaraa, aliasulluni timini taliminik eqillugu imminut annikigerpasilluni isikkoqarpoq, imminullu qiminnialerami qanoq iliornerminik nassuiaaqqissaarluni atuakkami taallatut ilusilik ilaarlugu. Tassanngaannaq isiginnaartitsisut tamarmiullutik iggavimmi skaavinni ujaaseriarlutik isiginnaartut saavannut nikuillutik, nipilersuut sakkortooq appimmat qulliit isiginnaartitsisunut seqersinneqartut taarsipput, isiginnaartitsisullu assaminnik qungatsitik tigullugit iperassanagit timitik aalatillugit naalliunnermik toqujartuaarnermik isikkulimmik takutitsillutik, isiginnaartuulluni ipianngunartumik misigititaalluni.

Aappaat; HH-p oqaluttuaraa inummik ujaasilluni, naniguniuk aporniarlugu. Nipaa naalliuppoq, ujakkani nanineq ajulerlugu, unnuami pisimasoq nuanniitsoq eqqaasarpaa. Oqaqqusaannginnini ilumigut anniaatigalugu kamattumik pissuseqarluni piviusumik oqaluttuarpasilluni oqaluppoq. Iggaviup nerriviusaanut avissaaqqasumut innarpoq. Isiginnaartuulluni oqaluttuarnermigut takorluuisitsivoq qanoq misiginerminik, qanoq naalliuteqarnerminik, aammalu inummut misigisassaq inuunerup sinnerani ikeqalersitsisussaq oqaloreermermi kingorna innarnermini isiginnaartunut susoqarsimaneranik paasititsinngikkaluarluni kisiannili isiginnaartuulluni paasinarluni suna anniaatigisani anninneraa, tassalu; kinguaasititigut atornerlugaaneq unnuami allat nalusaannik innangalluni misigisaa.

Immikkoortup pingajuanni Nukakkuluup oqaluttuaraa anaanamit qanoq pineqartarnermik oqaluttuaq. Oqaluttuarnermini ussersortarpoq qanoq anaanap meeqqaminut pissuseqarnera oqaluttuarangaangiuk anaanaasup meeqqaminut iliuusai ussersorluni annittarlugit. Anaanamut imerajuttumut unnuaanarmi itersartinneq, qiiannisaarluni truusiinnaq uinequtaannaq sinittarfimminiit inimut anillanneq. Qiiannerpasilluni takorlooruminartumik oqaluttuaraa qiasunngulluni. Anaanap meeqqamut qanoq ajortigisinnaanera oqaluttuarereeramiuk,

Nukakkuluk qitilerpoq sinnattortutut illuni asanninnermik pilluarnermik qitinnermini takutitsilluni. Amisuna takugamiuk eqippaa, kisiannili eqinneqanngilaq, qanilaassuseqanngilaq. Isiginnaartutut oqaluttuaq Nukakkulummit isiginnaartitsissutigineqartoq, eqqarsaatnik pingortitsivoq, meeqqat sumiginnakkanik taaneqartartut angajoqqaavisa qanoq meeqqatik pi-sarneraat.

Immikkoortut tallimaani aanap qanoq ittuunera HH-mit oqaluttuarineqarpoq, aallaqqaammut oqaluttuarmat isiginnaartitsisut tamarmik oqaatigineqartut tamaasa illaatigisaqattaarpaat. Illareeramik HH-p aallaqqaataaniit oqaatigisani ilumoorlaarluni oqaatigeqqippai. Issialluni oqaluttuarpoq, oqaatsit atorineqartut aanamut tunngapput, aanaminiillu qanoq oqaluffigineqartarsimanini issuarlugu nillialluni oqaaserisimasai annippai qiaatigaluni. Qianermini issiavigisaminiit nikuippoq, iggaviullu teqequanukarnermini timaa tamarmi oqaluttuarpoq annikilliornermik, aliasunnermillu takutitsilluni qiaatigaluni aanani maqaasinerarlugu kamalluni nillialerpoq, iigaq iggaviullu nerriviusaa patittalerlugu.

Immikkoortumik naggasiineq oqaluffimmi naggammik qaniuinermi toqusimasup misigisai oqaluttuarineqarput. Isiginnaagassiap aallartinnera imminornermut tunngasumut atassuserneqarsinnaavoq.

Amisunap oqaluttuaraa oqaluffimmi naggataamik qaniortinnermini ikinngutini ilaqtannilu najuuttut aliasunneri takullugit paasilerpaa qanoq asaneqartiginerluni. Apeqquserlugulu sooq uumagallarnermini oqaasinnguisarsimannginnerat. Aanani taama pinnertigitillugu takusimannngisaannarpaa.

Immikkoortumik inernilineq

Isiginnaagassiap isiginnaartitsissutigineqarnera, imaarisaatalu isiginnaagassianiit allaniit sakkortunerunera isiginnaartuulluni misigissutsikkut nunusassaannngitsumik aliasunnermik pilersitsivoq. Eqqarsalersitsivoq inuiaqatigiit iluanni pisartut inuit ataasiakkaat misigisarta-gaat qanoq sakkortutigisinaanerinek.

Isiginnaartutut isiginnaagassiami oqaluttuarineqartut misiginikuunagit misigissutsinik anner-nartunik pilersitsipput.

Qitinnermik takutitsineq Boys meet Concrete

Qitinnermik takutitsinermi qitittuupput Alexander Montgomery-Andersen aammalu Erlend Auestad Danielsen. Nipilersuut qitinnermi atorneqartoq elektroniskimik nipilersuusialq atorlugu qitinneruvoq. Qitinnermik ilitersuisoraat Hanne Trap Friis.

Qitinneq aallartippoq, qitittut iikkamut saallutik niaqputik attuutsillugit nikorfanerinnik. Takutitsinermi timi aqputigalugu oqaluttuortoqarpoq. Isiginnaartitsivik qitiffigisaat anginngilaq, amfiteateritut ilusiligaalluni kisiannili inimiiginnarluni narlugasumi. Iigaq atorlugu qitittut iikkamut imminnut igeriuttutut toqqortertutut isikkoqartarput. Imminnullu ungasillutik isigeriarlutik, iikkakkut arriitsumik qanilliarortutut imminnut pilerigisutut ilillutik takutitsisarlutik. Qitinnermi takutitsinermi misigissutsit timertik atorlugu takutittarpaat, nalorninerup ittoornerup takussutissai qitinnermikkut annittarlugit. Tiinganeq, nalornineq, immnut piumaneq, nalorsarneq, uteriinneq kisiannili aamma isertorneq paasi-saarussupasinnginnerlu.

Inuunermi anguteqatit qiteqatigineri, ingerlaqatigineri. Qanillinarsarineq ungasillisarnerlu. Tassuuna takussutissiiginnarpoq anguteqatinoortarnerup suli isertugaanera, kisiannili misigis-sutsit aallaavigalugit imminnut perusunnerat ineeqqami matoqqasuni pisartoq paasitinneqar-luni. Naggasiunneqarpoq angutit qitittut iikkamut sammiunnaarlutik isiginnaartut saallugit qasukkarnernimik isikkoqarlutik nikorfanerat.

Isiginnaagassialq Boys Meet Concrete isiginnaagassimut Homo sapiennemut sanilliullugu

Isiginnaagassialq *Homo sapiennep part to*-atut taaneqarsinnaavoq, angutit marluk qitinner-mikkut oqaluttuaraat anguteqatigiit qanoq naapittarnersut nalorninerullu ittoornerup takus-sutissai ersersinneqartarlutik. *Homo sapiennetuulli* suna tamaat qulaarlugu takutitsinngikka-luarlutik, ersersinneqartut ilagaat tiinganeq, nalornineq, immnut piumaneq, nalorsarneq, uteriinneq, kunissuunnertut isikkulimmik imminnut qanillillutik qungatsitik attuutsillugit takutitsinerat. Kisiannili aamma annerusumik isertorneq paasisaarussunnginneq qitinnerminni takutittarlugu.

Qitinnerup oqariartuutaa

Isiginnaagassiamut *Homo sapiennemut* isiginnaagassiatut oqariartuuteqarpoq qitinnermi angutit aallaaviuinnarlutik. Anguteqatigiit qitimmik takutitsinerat takussutissiivoq

anguteqatinoortarnerup suli isertugaanera. Eqqaariikkattut suiaaqatiminnoortartut tv-ikkut oqallitsitsinermi Qulaarpaa-mi peqataanikuusut, oqallinnermi suiaaqatinoortarnermut tungasut sammisat assigiinngitsut eqqartorneqarlutik. Oqallinnerup ingerlanerani ersersinneqarpoq anguteqatiminnoortartut inuiaqatigiinniit eqqartupilunneqarnerusartut. Tamannalu Kalaallit Nunaanni kisiartaalluni sexologiusup Ulrikka Holmip ima nassuiaateqarfigaa; Kalaallit Nunaata kulturiani arnat angutillu isigineqartarneri immikkoorluinnartumik isigineqartartut: ”angut angutaassaaq” ”arnarlu nerisassiussaaq”⁶⁰ taamaattumik inuiaqatigiinniit anguteqatiminnoortartut arnaqatiminnoortartuniit paqumigineqarnerusarlutik.

Immikkoortumik inerniliineq

Qitinnermik takutitsinerup, oqaatsit atunngikkaluarlugit, takutippaa anguteqatigiit imminnut pilerigiillutik uteriinnermikkut nassaarisarnerat. Isiginnaagassiatulli *Homo sapiennetuut* suna tamaat qulaarlugu takutitsinngikkaluarlutik, nuannersumik takutitsinerup oqaluttuatut takorloorsagaasunngorlugu timi aqqutigalugu oqaluttuarneq, paasinarsarluakkamik takutitsissutigineqarmat.

⁶⁰ https://www.youtube.com/watch?v=5ECpeaIN6_k (15 minitsumiit)

Isummersorneq

Isummersorninni Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaa isummersuutigissuara, isumaqarama tamanna aamma ilaasariaqartoq.

Allaaserisama immikkoortut ilaanni atuagassiamiit *Peripetimiit* allaaserineqartut naatsumik ilisaritippakka. Atuagassiallu aallaqqaasiutaani allanneqarsimasoq imaattoq: ”*Udgivelsen søger at rette op på det forhold, at grønlandsk teater i lidt for lille grad er kendt eller agtet.*” (Andreasen et.al., 2019:4), isumaqatiginartorujussuummat.

Nammineerlunga imminut assersuutiginiinni, meeqqat atuarfianni Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik tusarsimanngilanga, Silamiukkulli nalaanni isiginnaagassiat tv-kkut suliarineqarsimasut taamaallaat qaatuussaralugit.

Pissusissamisoorunangilarmi aatsaat inersimasunngorluni Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik paasisaqarneq.

Ersarinneruleriartorneri aammalu allaaserineqarneruleriartorneri maannakkumut isumaqarpunga iluatsittumik ingerlasoq, atuagassiami *Peripetimi* aammalu Ilisimatusarfimmi immikkoortortarmi Oqaasilerinermi, atuakkialerinermi aammalu tusagassiuutilerinermi lektorip Birgit Kleist Pedersenip isiginnaartitsisarnerup oqaluttuassartaanik pingasunik emnefageqartitsisimanerata kingunerisaanik ilisimatusarnikkut allaaserineqarsimasut soqutiginartut paasisaqarnartullu ilai atuarneqarsinnaanngorlugit saqqummiunneqarnikuupput. Sulili siammasinnerusumik ilisimaneqarnerulernissai kissaatiginarpoq.

Kalaallit Nunaanni isiginnaartitsisarnerup ineriartorsimanera maannakkumut takussutissiivoq nunarsuarmiooqataajartornerup ilagigaa, aamma nammineq oqaluttuaatit atorlugit nutaaliornermik isiginnaagassioralerneq. Aammali inuiaqatigiit akornanni paqumigineqartartut eqqartorneqarnerlu ajortut isiginnaagassiatigut paasisutissiinertut taaneqarsinnaasunik saqqumertoqartalenera inuiaqatigiinni ammanerusumik eqqartuisalerneq pilersikkiartuaarneqartut takussutissiipput, isiginnaagassiat aalajangersimasut 2019-imi isiginnaartitsissutigineqartuni.

Kalaallit Nunaannimi isiginnaartitsissutinik suliaqartarnerit siulliit eqqarsaatigissagaanni Peter Kraghimit allanneqarsimasoq assersuutigissagaanni, isiginnaagassialiatut kalaallisut nutsersimasaa upperisarsiornermit aallaaveqarpoq.

Ilinniarfissuarmilu isiginnaartitsisarneq aallartinneqarmat europamiut danskillu isiginnaagassialiaannit kalaallisuunngortitanit ilaarsisarnerit aallarniutaasimapput. Kingorna inuit eqeersi-

maartut nunaminnilu pissutsinik siuarsaaqataarusuttunik peqartillugu, kalaallisut aammalu kalaallit ileqqi oqaluttuatoqaatillu aallaavigalugit isiginnaagassianik suliaqartarnerit aallarnerneqarnikuupput. Oqaluttuatoqaatit kisiisa pinngikkaluarlugit kisianni aamma Kalaallit Nunaanni pissutsit pillugit isiginnaagassialiortoqartarluni. Tamanna soorlu 1937-mi Hans Lyngep Qaqortumi qallunaat kalaallillu pissusai pillugit isiginnaagassialiaa Juulleruttuulersut, aalassatsaatigineqarsimavoq.

Danmarkimi kalaallit isiginnaartitsisartutut ilinniarsinnaalernerat aallartikkaluartoq, maannakkumut suli Tuukkaq Teaterimi isiginnaartitsinermik ilinniarsimasut Nunatta Isiginnaartitsisarfianni aammalu ilinniarfianni suleqataasarnerat atassusiivoq qanoq kalaallini isiginnaartitsisartuni ataqatigiinneq suli piusoq.

Naggasiineq

Matumani allaaserinninninni immikkoortumi siullermi misissuinninni, isiginnaagassiaq *Ersinningsup piumasaa* (Sørensen, 2019) qanoq eqimattakkuutaartumik suleriuseqarsimanerup, isiginnaartitsissussanullu pikkorissaasimanerit, isiginnaartitsineri ator-neqarluartut maluginiarneqarsinnaapput. Soorlu erinarsornermik sungiusarluarsimanerat, qaammartartoq atorlugu seqersitsisarnerit iikkami inuttat amerlisuusitillugit ilaatinneqarneri.

Isiginnaagassialioriaaseq Kalaallit Nunaanni aatsaat ator-neqartoq, *devising*, ataatsimut isigalugu ajorisassaangilaq. Taamaakkaluartorli isiginnaartitsisut suli ilinniartuullutik misilitagakinnerat apeqqutaatinneqarpoq namminneq ataatsimoorussamik manuskriptimik pilersitsisinnaanginnerannut. Naak *devising* atorlugu isiginnaagassialiornermi ataatsimoorussamik suleqatigiit iluanni manuskriptilioqatigiinnerit pisaraluartut, ator-neqanngilaq.

Taamaattorli isiginnaartitsisar-tunnngorniat sungiusarluarsimanermikkut isiginnaartitsineri misigissutsinik assigiinningsunik pilersitsippat, isiginnaagassiaq *theatrical energi*-qarnermigut (jf. Rokem)

Immikkoortup aappaani isiginnaagassiaq Niviaq Kornelius-senip atuakkiaa *HOMO sapiennemi* (2014) aallaavigineqartoq aammalu atuakkiortup nammineerluni isiginnaagassiami manuskriptiliaa ator-neqartoq Hanne Trap Friisimit ilitersuisuuffigineqarluni isiginnaagassianngortinneqarpoq. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit akornanni eqqartussallugit paqumigineqartut isiginnaagassiami qulaarlugit isiginnaartitsissutigineqarneri oqariartuutaavoq inuiaqatigiit iluanni suiaaqatiminnoortartut aamma inissaqartariaqartut, nalinginnaasusuullu.

Isiginnaartitsineri suiaaqatiminnoortartut qanoq inuttut misigisarneri atuakkami inuttat tallimat aallaavigineqartut; qanoq inuuneri, qanoq misigisarneri aammalu qanoq naalliu-
teqartarneri isiginnaagassiami takutinneqarneri isiginnaagassior-nikkut isiginnaartunut isiginnaartitsineq aqqutigalugu paasititsiniutitut isiginnaartitsissutigineqarneri iluatsittumik taaneqarsinnaavoq. Isiginnaartutulli takusassarinnngisanik takusaqarnermik misigititsigaluartut, isiginnaartitsisarfiup ilusilersugaanerata isiginnaartut imminnut isigisinnaaner-atut inissitaanera isiginnaartitsineri isiginnaartitsisut isiginnaartullu imminnut qanittumik isiginnaartitsisarfiup ilusilersunga-
nera torralataavoq.

Homo sapiennemi siginnaartitsisar-tut inuttarisatik qanoq tigulluarsimatigineraat isiginnaartitsinerup torralataasumik naammassineqarneranut peqqutaasut ilagaat. Isiginnaartitsisar-tut sapiissuseqarnermikkut inuiaqatigiinni paqumigineqartut isiginnaartitsinermikkut arnaqatigiit kunissuunneri, aammalu natermi tiingallutik takutitsinerat isiginnaartut killissamik qaangii-

nertut misiginaraluartoq nalinginnaasuosorli takutitsissutigaat. Suiaaqatiminnoortartut inu-
nerminni siullerpaamik nassuerutiginnikkaangamik qanoq misigisarnerinut allaat isiginnaa-
gassiarineqarpoq. Tamannalu isiginnaartuulluni suiaaqatiminnoortartut nassuileraangamik
misigissutsikkut qanoq sakkortutigisinnaasarnerata isiginnaagassiarineqarnera, isiginnaakkap
pivusoorpalaarnerata allaat isiginnaartunut misigissutsit misigitinneqartut sakkortupput.

Immikkoortut pingajuanni, Nuuk Nordisk Kulturfestivalertoqarnerani isiginnaagassiat talli-
mat blok 2-mi aammalu blok 6-imi isiginnaartitsissutigineqartut isiginnaagassiamisuulli
Homo sapiennemisuuilli aamma inuiaqatigiit iluanni eqqartorneqarnek ajortut isiginnaagas-
siannngortinneqarput. Oqaluttuat piviusut aammalu atuakkat aallaavigalugit isiginnaagassian-
ngortinneqartut isiginnaartutut qiimmaallaataasinnaasumik misigititsinnngillat. Taamaattorli
pissutsit piviusut aallaavigalugit isiginnaagassianngortitaanermikkut inuiaqatigiinnut paasitit-
sisuullutik.

Ukiut 50-it matuma siorna pisimasoq aallartissutigalugu, ullumikkullu pisartut ilanngullugit
Nuummi blokkinu najugaqartarsimanerup nuanninngitsortai eqqartorneqarnerlu ajortortai
isiginnaagassialiaapput. Taamaallilluni aamma ukiuni ingerlasuni taakkunani blokkit iluini
pisartut avaangunartut inuiaqatigiinnut paasissutissiinertut takutinneqarput. Blokkinu naju-
gaqarnerup oqaluttuassartaatut.

Inuiaqatigiit iluanni tusallatsiartakkat isiginnaagassianngortinneqarneri; toqutsinerit, pin-
ngitsaalineqarnek, imminorneq, meeqqanik sumiginnaanerup meeqqamut kinguneri, illuin-
narmiit blokkinut nuunnerup kinguneri, qallunaallu blokkinu najugaqarsimaneq peqqinnan-
ngitsoq, isiginnaagassiani tallimaasuni misigissutsinik assigiinngitsunik isiginnaartunut tunni-
unneqarput paasissutissatut. Inuiaqatigiinnut isiginnaartitsineq aqqutigalugu tunniunneqarput
pissutsit alianartut inunni ataasiakkaani taamaallaat misigineqartartut, oqaluttuat piviusunik
aallaavillit aammali atuakkaniit aallaavillit tunngavigalugit. Tamanna Friisip angorusutaasa
ilagaat, inuiaqatigiit blokkinu najugaqartartut ataasiakkaat misigisartagaat avammut saqqum-
miunnissai.

Sanilliussineq

Maannakkut nunarsuarmi pissutsit taamaatsillugit, nappaassuup covid-19-ip kinguneraa isiginnaagassianik Kalaallit Nunaata sineriaanut angallassisinnaannginneq. Taamaattorli ullumikkut pissutsit teknologiimik ingerlaleralluttuinnarnerisa kinguneranik aamma isiginnaartitsisarnikkut iluaqutigineqartoq taaneqarsinnaapput. Soorlu ukioq manna juunimi kisiartaalluni isiginnaartitsisartutut ilinniakkaminik naammassinnittup Paaliit Mølgaardip isiginnaagassiaq naammassissutitut isiginnaartitsissutigisaa *Anaanat A/S* Kalaallit Nunaata sineriaanut angallattussaajunnaarmagu NUIS aamma KNR suleqatigiillutik isiginnaagassiaq *Anaanat A/S* tv-ikkut aallakaatinneqarpoq sineriamiut periarfissillugit isiginnaagassiamik isiginnaartissinnaanngorlugit. Tamannalu aamma isiginnaagassiap *Anaanat A/S*-ip isiginnaartitsissutigineqarnerani covid-19-imut peqqussutit ilaat ilisarnartunngorlugu takutinneqarluni, 2 miiterimik ungasitsiginissamik oqariartuummik takutitsisoqarmat.

Najoqqutat allattorsimaffiat

Andreasen, Susanne, Knut Ove Arntzen, Annelis Kuhlman og Birgit Kleist Pedersen (temared.):

- 2019: *Grønlands Teaterhistorie – på vej*. Særnummer af Branth et al. (red.): *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet.

Arntzen, Knut Ove:

- 2019: *Tuukkaa, Silamiut og Grønland Nationalteater*. IN: Andreasen et al. (temared.) IN: *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Særnummer af Branth et al. (red.). Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet. pp: 38-52.

Bryman, Alan:

- 2012: *Social Research Methods*. 4th edition. Oxford University Press

Burkal, Ivan:

- 2019a: *Scenekunst i Grønland. Fra projektteatre til Nationalteater*. IN: Andreasen et al. (temared.) IN: *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Særnummer af Branth et al. (red.). Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet. pp: 53-65.

- 2019b: *Interview – Silamiut teatret*. IN: Andreassen et al. (temared.) IN: *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Særnummer af Branth et al. (red.). Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet. pp: 101-104.

Carlson, Marvin:

- 2011: *The Haunted Stage: The Theatre as Memory Machine*. The University of Michigan Press

Damgaard, Ane-Mette Broberg:

- 2017: *Komparativ analyse af to INUIT forestillinger*. Afdeling for Sprog, Litteratur & Medier, Ilisimatusarfik, Nuuk. <https://da.uni.gl/media/3229066/bachelor-projekt-ane-mette-b-damgaard-inuit.pdf>

-

Egede, Kristian:

- 1989: *Suna Tissinarami*. Kujataata Naqiterivia, Nuuk :42-49

Friis, Hanne Trap:

- 2019: *HOMO SAPIENNE isiginnaagassiaq*. IN: Quppersagaaraq, Nunatta Isiginnaartitsisarfia – The National Theatre of Greenland, Nuuk.

Grotowski, Jerzy:

- 1972: *Ikke skuespilleren men menneskesønnen*. IN: Barba et al. (red.), nordisk teatertidskrift nr 18, 1972, *Teaterets teori og teknik*, udgivet af ODIN TEATERETS FORLAG, odin teatret.

Johansen, Arnaq Brandt:

- 2019: *Forholdet mellem det verbale sprog og kropssproget i udvalgte grønlandske teaterproduktioner i 2017*. IN: Andreassen et al. (temared.) IN: *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Særnummer af Branth et al. (red.). Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet. pp: 66-79
- 2020: *Teater udvikling i grønland – med fokus på ”det særligt grønlandske” på den grønlandske teaterscene i perioden 1819-2019*. Afdeling for Sprog, Litteratur & Medier, Ilisimatusarfik, Nuuk (upubliceret specialeprojekt).

Kleivan, Inge:

- 1996: *Hans Lynges rolle i Grønlands teaterhistorie*. IN: *Tidsskriftet Grønland*, artikel 07, nr. 3, pp:106-148
- 2006: *Skuespil og teater*. IN: Kaalund, Bodil, Einar Lund Jensen, Inge Lynges & Robert Petersen. (red.): *Hans Lynges. En grønlandsk kulturpioner*. Hans Lynges, En grønlandsk kulturpioner. Rhodos.

Korneliussen, Niviaq:

- 2014: *HOMO sapienne*, Milik publishing, Nuuk

Kreuztmann, Evi:

- 2017: *Performance Studies i mundtlig fortællinger – en komparativ analyse af optagelserne Arnat qivittut issumminillu qilippallit & Jeg Husker..fortællinger fra*

Grønland. Institut for Sprog, Litteratur & Medier, Ilisimatusarfik Nuuk.
(<https://uni.gl/media/3059235/evi-bachelor.pdf>)

Kulmann, Annelis:

- 2019: *Det iscenesatte Grønland – Grønland på scenen*. IN: Andreassen et al. (temared.) IN: *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Sænummer af Branth et al. (red.). Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet. pp: 80-99.

Larsen, Hans L.:

- 1992: *Erinarsuutit – erinnat*. Nørhaven A/S, Viborg

Leine, Kim

- 2007: *Kalak*, Gyldendal Danmark.

Lyngø, Hans

- 1937: *Ej blot til lyst* (Nr. 2) IN: *Sujumut*, nr.12, 1. dec. pp: 78-79. Link til avisdatabase:
<https://timarit.is/page/20490?iab=on#page/n1/mode/2up/search/Sujumut%2C%20nr.%2012%201937>)
- 1991 [1938]: *Ersinngitsup piumasaa*. Ilusaasa pingajuat, naqitaq siulleq. Speciel-Trykkeriet Viborg a-s, Viborg 1991
- 2006 [1948]: *Vort land er blevet et aktuelt spørgsmål*. IN: Kaalund, Bodil, Einar Lund Jensen, Inge Lyngø & Robert Petersen. (red.): *Hans Lyngø. En grønlandsk kulturpioner*. Rhodos. Pp: 51-55
- 2017: *The Will of the Unseen*. IPI Press, Hanover, New Hampshire 03755

Lyngø, Minik

- 2020: *En analyse af KNR's hørespil ud fra performance studies* Institut for Sprog, Litteratur & Medier, Ilisimatusarfik Nuuk. (<https://uni.gl/media/5987228/slm-speciale-en-analyse-af-knrs-hoerespil-ud-fra-performance-studies.pdf>)

Nunatta isiginnaartitsisarfia

- 2020: *Anaanat A/S*, Quppersagaaraq, NUIS, Nuuk.

Schechner, Richard

- 2013: *Performance Studies; An Introduction* 3rd Edition. Routledge, 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN

Steenholdt, Sørine

- 2013: *Anaanavit oqaasii naalattassavatit*. IN: Therkelsen Lene, Katja Vahl (aaqqissuisut): *Inuusuttut nunatsinni – nunarsuarmilu/Ung I Grønland – ung i verden*. Clemensstrykkeriet A/S, Danmark.
- 2015: *Zombiet Nunaat*, Milik publishing, Nuuk.

Sørensen, Vivi:

- 2019a: *Description for devising play 'Ersinngitsup piumasaa*. (Saqqummersinneqanngilaq Vivi Sørensenimiit nassiussarsiaaraa.)
- 2019b: *Isiginnaagassiannngortitaq Ersinngitsup piumasaa*. Nunatta isiginnaartitsinermik ilinniarfia, Nuuk (upubliceret manuskript).

- 2019c: *Telling our own stories – Analysis of directorial practicum process*. Theatre department, University of Ottawa (Saqquimmernikuunngilaq, Vivi Sørensenimiit nassiussarsiaara)

Therkelsen, Lene & Katja Vahl (aaqqissuisut):

- 2013: *Inuusuttut – nunatsinni nunarsuarmilu/Ung i Grønland – ung i verden*. Clemenstrykkeriet A/S, Danmark.

Thisted, Kirsten:

- 2017: *Afterword*. IN: Hans Lyng *The Will of the Unseen*. IPI Press, Hanover, New Hampshire 03755, pp: 147-159.

Thonsgaard Hansen, Kirsten:

- 2019: ”Tuukkaq – de første år” IN: *Grønlands Teaterhistorie – på vej*. Andreassen et al. (temared.) IN: *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Særnummer af Branth et al. (red.). Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet.

Oddey, Alison:

- 1996 [1994]: *Devising Theatre – a practical and theoretical handbook*, paperback. Routledge, New York.

Pedersen, Birgit Kleist:

- 2009: *Assinik aalasuliap nalilernera: Ujarneq Fleischer (ilitersuisoq): Tikeq, Qiterleq, Mikileraq, Eqqqqoq (2008)*. IN: *Neriusaaq – eqqumiitsuliorneq kulturilu • Kunst og kultur*. Lyng et. alii (red), Ukioq 20 årgang. Nr. 1/2009. pp: 20-23
- 2018: *forelæsningsnoter nr. 210918*, slide 16.
- 2019a: *Hans Lyng – en passioneret amatør i tilblivelsen af den grønlandske teaterscene*. Andreassen et al. (temared.) IN: *Peripeti. Tidsskrift for dramaturgiske studier*. Særnummer af Branth et al. (red.). Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet. pp:7-24.
- 2019b: *Premier på Homo Sapienne – Forskningsnoter*, 26 april 2019, Nuuk (upubliceret)

Rokem, Freddie:

- 2000: *Performing history: Theatrical Representations of the Past in Contemporary Theatre* (Studies in Theatre History & Culture). University of Iowa Press.

Rossen, Rosannguaq:

- 2014: *Politisk- og samfundssatire som talerør i Grønland*. Institut for Sprog, Litteratur & Medier, Ilisimatusarfik Nuuk. (<https://uni.gl/media/5286158/rosannguaq-rossen2028129.pdf>)

Vahl, Katja:

- 2013: *Kinguaariinni avissaartuussimasuni isiginnaartitsisarteq tusagassiortorlu*, IN: *Suluk nr 1, ukioq 2013, Krarup & Schultz-Lorentzen (red)*, pp: 13-15.

Nittartakkami tigulaakkat

<https://nuuknordisk.gl/da/om-nuuk-nordisk>

<https://nuis.gl/om-groenlands-nationalteater/>

<https://knr.gl/da/nyheder/makka-kleist-qullissat-havde-stor-betydning-landets-historie>

<https://da-dk.facebook.com/events/1969232063386240/>

<https://nuis.gl/om-uddannelsen/>

<https://knr.gl/da/tv/aallakaatitassat-trailers-knr-tv-channel/trailer-anaanat-tallimanngorneq-juunip-12-2000>

<https://taseralik.gl/event/anaanat-a-s/>

<https://sermitsiaq.ag/labrador-kangian-redaktoer-bestod>

<https://sermitsiaq.ag/vivi-soerensen-skuespiller>

<https://sermitsiaq.ag/node/200575>

<https://nuis.gl/kommende-forestillinger/>

https://www.saxo.com/dk/homo-sapienne_niviaq-korneliussen_lydbog-download_9788711468586

<https://knr.gl/da/node/124633>

<http://gux-aasiaat.gl/niviaq-korneliussen-accepter-andre-som-de-er/>

<https://knr.gl/kl/node/186631>

https://www.youtube.com/watch?v=5ECpeaIN6_k

<https://knr.gl/da/nyheder/nuuk-pride-det-bliver-tit-set-som-en-joke-eller-noget-der-er-pinligt>

<https://knr.gl/da/nyheder/nu-er-nuka-officielt-en-kvinde-det-er-fantastisk>

<https://knr.gl/kl/node/124858>

<https://knr.gl/da/nyheder/nuuk-pride-det-bliver-tit-set-som-en-joke-eller-noget-der-er-pinligt>

<https://knr.gl/da/node/175725>

<https://knr.gl/kl/nutaarsiassat/isiginnaagassiaq-nalusuunerup-taarnerani>

<https://www.imdb.com/name/nm4667936/>

<https://partisalg.dk/produkt/vandtaet-led-lys-boks-med-farveskift/>

<https://knr.gl/da/nyheder/%C3%A5h-det-var-en-helt-vidunderlig-f%C3%B8lelse>

<https://knr.gl/da/nyheder/%C3%A5h-det-var-en-helt-vidunderlig-f%C3%B8lelse>

[https://ordnet.dk/ddo/ordbog?subentry_id=59008926&query=komme+\(springe,+tr%C3%A6de,+.\)+ud+af+skabet](https://ordnet.dk/ddo/ordbog?subentry_id=59008926&query=komme+(springe,+tr%C3%A6de,+.)+ud+af+skabet)

<http://www.freezeproductions.dk/wp-content/uploads/2019/10/NUK-EE-01-20191002-022.pdf>

<http://world.lisagermany.com/sletten-narsarsuaq-nuuk-nordic-culture-festival-2019/>

<http://www.freezeproductions.dk/forestillinger/2019-narsaruaq-sletten/>

<http://qullissat.dk/om-bogen/>

<https://knr.gl/kl/node/186640>

<https://sermitsiaq.ag/introduktion-verdenskendt-teaterforestilling>

<http://milik.gl/bog/aasarisseruttora/>

<https://nuis.gl/ka/forestilling/isiginnaangassiaq-aasarisseruttora/>

<http://www.freezeproductions.dk/wp-content/uploads/2019/10/AGA-EE-01-20191009-008-DK-1.pdf>

<http://www.freezeproductions.dk/forestillinger/2019-narsaruaq-sletten/>

<https://knr.gl/kl/tv/unnugiaq-live-show/unnugiaq-knr-28092018>

<https://knr.gl/kl/tv/inuk-ilisaritillugu/inuk-ilisaritillugu-410-karina-m%C3%B8ller-knr-decembari-2018>

<http://milik.gl/ka/atuagaq/zombiet-nunaat-2/>
<https://knr.gl/da/nyheder/ny-tid-kalder-p%C3%A5-nye-stemmer>
https://www.youtube.com/watch?v=5ECpeaIN6_k

Filmi piviusersaarut atorneqartoo

Kirkeby, Per & Lyng, Aqqaluk:

- 1972: *Nálagkersuisut okarput tagssagôk/Da myndighederne sagde stop,*

Kortfilmrådet, Danmarks Radio & Statens Filmcentral, Copyright Teit Jørgensen.